

گزارش اقتصادی شاپرک

خرداد ۱۳۹۸. شماره ۴۸

فهرست مطالب

فهرست شکل‌ها.....	۶
فهرست جداول.....	۸
پیشگفتار.....	۱۱
شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه.....	۱۲
۱. جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی.....	۱۶
۱.۱. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی.....	۱۷
۱.۱.۱. نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی.....	۱۸
۱.۱.۲. مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی.....	۲۰
۱.۲. بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان.....	۲۱
۱.۲.۱. قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی.....	۲۲
۱.۲.۲. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP.....	۲۳
۲. شاخص‌های عملکردی شاپرک در خرداد ماه ۱۳۹۸.....	۲۶
۲.۱. آمار عملکردی شاپرک.....	۲۶
۲.۱.۱. آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک.....	۲۷
۲.۱.۲. رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی.....	۲۸
۲.۱.۳. عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش.....	۲۹
۲.۱.۴. عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها.....	۳۱
۲.۱.۵. عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت.....	۳۵
۲.۲. نفوذ منطقه‌ای.....	۳۹
۲.۲.۱. ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی.....	۳۹
۲.۲.۲. سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور.....	۴۰
۲.۲.۳. تعداد و تعداد سرانه کارتهخوان فروشنده‌های فعال سیستمی در هر استان.....	۴۱
۲.۲.۴. تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی.....	۴۶
۲.۲.۵. تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهخوان فروشنده‌های در استان‌های کشور.....	۴۷
۲.۳. شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها.....	۴۹
۲.۳.۱. دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه.....	۴۹
۲.۳.۲. نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها.....	۵۳
۲.۳.۳. بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش.....	۵۴
۳. کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت.....	۶۰

- ۳,۱ سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها ۶۱
- ۳,۲ آنالیز خطاهای تراکنش‌ها ۶۱
- ۳,۳ دسترس‌پذیری حس شده خدمات ۶۵
- ۳,۴ آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه ۶۶
- ۴. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت ۶۸**
- ۴,۱ بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP ۶۹
- ۴,۱,۱ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت ۶۹
- ۴,۱,۲ سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۷۱
- ۴,۱,۳ سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس ۷۴
- ۴,۱,۴ بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها ۷۸
- ۴,۱,۵ اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن به ازای ابزارهای پذیرش ۸۰
- ۴,۱,۶ اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن به ازای نوع سرویس ۸۳
- ۴,۲ بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش ۸۵
- ۴,۳ بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتهای فروشگاهی ۸۸
- ۴,۳,۱ سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی در استان‌های کشور ۸۹
- ۴,۳,۲ سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور ۹۲
- ۴,۳,۳ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در بعد کشوری ۹۵
- ۴,۳,۴ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور ۹۹
- ۴,۳,۵ عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتهای فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش ۱۰۲
- ۵. بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده ۱۰۶**
- ۵,۱ سهم بازار پذیرندگی ۱۰۶
- ۵,۱,۱ سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت ۱۰۷
- ۵,۱,۲ سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۱۰۸
- ۵,۱,۳ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده ۱۱۱
- ۵,۱,۴ اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها ۱۱۴
- ۵,۲ سهم بازار صادرکنندگی ۱۱۷
- ۵,۲,۱ تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک ۱۱۷
- ۵,۲,۲ سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۱۸
- ۵,۲,۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۱۹
- ۵,۲,۴ سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک ۱۲۱

- ۵,۲,۵. اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۲۳
- ۵,۳. سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده ۱۲۶
- ۵,۴. کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش ۱۳۳
- ۵,۴,۱. کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید ۱۳۴
- ۵,۴,۲. کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ ۱۴۰
۶. جمع‌بندی ۱۴۳
۷. واژه‌نامه ۱۵۴

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت آذر ماه ۱۳۹۷..... ۱۸
- شکل ۱-۲ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی..... ۲۰
- شکل ۱-۳ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک..... ۲۲
- شکل ۱-۴ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP..... ۲۴
- شکل ۲-۱ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - خرداد ۱۳۹۸..... ۳۱
- شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۸..... ۳۳
- شکل ۲-۳ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸..... ۳۴
- شکل ۲-۴ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - خرداد ۱۳۹۸..... ۳۵
- شکل ۲-۵ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - خرداد ۱۳۹۸..... ۳۶
- شکل ۲-۶ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۸..... ۳۷
- شکل ۲-۷ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - خرداد ۱۳۹۷ و خرداد ۱۳۹۸..... ۳۸
- شکل ۲-۸ تغییر در تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - خرداد نسبت به اردیبهشت ۱۳۹۸..... ۴۲
- شکل ۲-۹ تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - خرداد ۱۳۹۸..... ۴۳
- شکل ۲-۱۰ سرانه تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - خرداد ۱۳۹۸..... ۴۵
- شکل ۲-۱۱ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - خرداد ۱۳۹۸..... ۴۷
- شکل ۲-۱۲ سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - خرداد ۱۳۹۸..... ۴۸
- شکل ۲-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتهای فروشگاهی (بر حسب ریال) - خرداد ۱۳۹۸..... ۵۰
- شکل ۲-۱۴ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - خرداد ۱۳۹۸..... ۵۱
- شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - خرداد ۱۳۹۸..... ۵۲
- شکل ۲-۱۶ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی..... ۵۴
- شکل ۲-۱۷ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - خرداد ۱۳۹۸..... ۵۶
- شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - خرداد ۱۳۹۸..... ۵۸
- شکل ۳-۱ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - خرداد ۱۳۹۸..... ۶۲
- شکل ۳-۲ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - خرداد ۱۳۹۸..... ۶۳
- شکل ۴-۱ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - خرداد ۱۳۹۸..... ۶۹
- شکل ۴-۲ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - خرداد ۱۳۹۸..... ۷۰

- شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۳۹۸..... ۷۲
- شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۳۹۸..... ۷۴
- شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - خرداد ۱۳۹۸..... ۷۶
- شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - خرداد ۱۳۹۸..... ۷۸
- شکل ۴-۷ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - اردیبهشت و خرداد ۹۸..... ۸۰
- شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استان‌ها - خرداد ۱۳۹۸..... ۹۱
- شکل ۴-۹ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان‌ها - خرداد ۱۳۹۸..... ۹۴
- شکل ۴-۱۰ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - خرداد ۱۳۹۸..... ۱۰۱
- شکل ۴-۱۱ روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از خرداد ۹۷ تا کنون..... ۱۰۳
- شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - خرداد ۱۳۹۸..... ۱۰۷
- شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - خرداد ۱۳۹۸..... ۱۰۸
- شکل ۵-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - خرداد ۱۳۹۸..... ۱۱۹
- شکل ۵-۴ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - خرداد ۱۳۹۸..... ۱۲۹
- شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - خرداد ۱۳۹۸..... ۱۳۰
- شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - خرداد ۱۳۹۸..... ۱۳۱
- شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - خرداد ۱۳۹۸..... ۱۳۲

فهرست جداول

- جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به آذر ۹۷..... ۱۷
- جدول ۱-۲ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به آذر ماه ۱۳۹۷..... ۱۹
- جدول ۱-۳ نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی به GDP..... ۲۳
- جدول ۲-۱ مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک..... ۲۷
- جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۷..... ۲۷
- جدول ۲-۳ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک..... ۲۸
- جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک..... ۲۹
- جدول ۲-۵ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۸..... ۳۰
- جدول ۲-۶ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار - اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۸..... ۳۰
- جدول ۲-۷ شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - خرداد ۱۳۹۸..... ۳۲
- جدول ۲-۸ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - خرداد ۱۳۹۸..... ۳۲
- جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۳۹۸..... ۳۳
- جدول ۲-۱۰ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - خرداد ۱۳۹۸..... ۴۰
- جدول ۲-۱۱ سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - خرداد ۱۳۹۸..... ۴۰
- جدول ۲-۱۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۸..... ۴۱
- جدول ۲-۱۳ سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۸..... ۴۴
- جدول ۲-۱۴ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی..... ۵۳
- جدول ۲-۱۵ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش..... ۵۵
- جدول ۲-۱۶ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش..... ۵۶
- جدول ۳-۱ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - خرداد ۹۸..... ۶۱
- جدول ۳-۲ مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۸..... ۶۲
- جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - خرداد ۱۳۹۸..... ۶۳
- جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۸..... ۶۴
- جدول ۳-۵ دسترس‌پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی..... ۶۵

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۸.....	۶۶
جدول ۴-۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت و خرداد ۹۸.....	۷۱
جدول ۴-۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت و خرداد ۹۸.....	۷۳
جدول ۴-۳ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اردیبهشت و خرداد ۹۸.....	۷۵
جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اردیبهشت و خرداد ۹۸.....	۷۷
جدول ۴-۵ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - اردیبهشت و خرداد ۹۸.....	۷۹
جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن	۸۱
جدول ۴-۷ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش - خرداد ۹۸.....	۸۲
جدول ۴-۸ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در اردیبهشت و خرداد ۹۸.....	۸۳
جدول ۴-۹ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس - خرداد ۱۳۹۸.....	۸۴
جدول ۴-۱۰ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در اردیبهشت و خرداد ۹۸.....	۸۴
جدول ۴-۱۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اردیبهشت و خرداد ۹۸.....	۸۶
جدول ۴-۱۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - اردیبهشت و خرداد ۹۸.....	۸۷
جدول ۴-۱۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشنده به تفکیک استان - خرداد ۹۸.....	۸۹
جدول ۴-۱۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشنده فعال سیستمی به تفکیک استان - خرداد ۹۸.....	۹۲
جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشنده فعال سیستمی هر شرکت - اردیبهشت و خرداد ۹۸.....	۹۶
جدول ۴-۱۶ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشنده تراکنش دار هر شرکت - اردیبهشت و خرداد ۹۸.....	۹۸
جدول ۴-۱۷ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشنده فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - خرداد ۹۸.....	۹۹
جدول ۴-۱۸ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - خرداد ۹۸.....	۱۰۴
جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۳۹۸.....	۱۰۹
جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - خرداد ۱۳۹۸.....	۱۱۲
جدول ۵-۳ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - خرداد ۱۳۹۸.....	۱۱۴
جدول ۵-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - اردیبهشت و خرداد ۹۸.....	۱۱۶
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - خرداد ۱۳۹۸.....	۱۱۸
جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - خرداد ۱۳۹۸.....	۱۲۰
جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارتهای بانک صادرکننده - خرداد ۱۳۹۸.....	۱۲۲
جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش دار - خرداد ۱۳۹۸.....	۱۲۴
جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده - اردیبهشت و خرداد ۹۸.....	۱۲۶

جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - خرداد ۱۳۹۸.....	۱۲۶
جدول ۵-۱۱ مبلغ کارمزد پرداختی بانکهای پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید - خرداد ۱۳۹۸.....	۱۳۴
جدول ۵-۱۲ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های با احتساب هزینه اجاره بها - خرداد ۱۳۹۸.....	۱۳۷
جدول ۵-۱۳ مبلغ کارمزد پرداختی بانکهای صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - خرداد ۱۳۹۸.....	۱۴۰

پیشگفتار

مستند حاضر، گزارش شماره ۴۸ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:

۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.
۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان دسترس‌پذیری حس‌شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپرک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپرک در خرداد ماه ۱۳۹۸
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک کارتی (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپرک در یک نگاه

۱ جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

* نسبت به آخرین آمار منتشر شده

سهم از نقدینگی

▶	نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی	۱۱/۳۴ درصد
▶	نسبت اسکناس و مسکوکات در دست اشخاص به نقدینگی	۲/۵۸ درصد
▶	سهم ارزش پرداخت الکترونیک شاپرکی به تولید ناخالصی داخلی (GDP)	۱۹۹/۰۲ درصد

۲ شاخص های عملکردی شاپرک در خرداد ماه ۹۸

آمار عملکردی

▲	تعداد تراکنش های شاپرک	۲,۱۹۶,۷۷۶,۴۴۳ عدد
▼	ارزش تراکنش های شاپرک	۲,۳۹۰,۷۹۷,۷۱۶ میلیون ریال

رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش ها

▼	رشد اسمی ماهانه خرداد ۹۸ نسبت به اردیبهشت ۹۸	۱۳/۳۷ - درصد
▼	رشد حقیقی ماهانه خرداد ۹۸ نسبت به اردیبهشت ۹۸	۱۴/۰۶ - درصد
▼	رشد اسمی خرداد ۹۸ نسبت به خرداد ۹۷	۲۷/۱۶ درصد
▼	رشد حقیقی خرداد ۹۸ نسبت به خرداد ۹۷	۱۰/۸۶ - درصد

سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش ها

▼	ابزار پذیرش اینترنتی	۵/۸۰ درصد
▲	ابزار پذیرش موبایلی	۶/۱۸ درصد
▲	کارتخوان فروشگاهی	۸۸/۰۳ درصد

سهم مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▲	خرید کالا و خدمات	۹۷/۰۶ درصد
▼	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۲/۹۴ درصد

سهم تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▲	خرید کالا و خدمات	۸۳/۰۲ درصد
▼	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۱۲/۱۲ درصد
▼	مانده گیری	۴/۸۶ درصد

ضریب نفوذ منطقه ای

سرانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور

▲	کل ابزارها	۱۶۰۷/۰۹
▲	کارتخوان فروشگاهی	۱,۲۴۸/۱۷۱
▼	ابزار پذیرش موبایلی	۱۹۵/۰۳
▼	ابزار پذیرش اینترنتی	۱۶۳/۸۹

سرانه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال کشور

▲	کل ابزارها	۳۶/۸۲
▲	کارتخوان فروشگاهی	۳۲/۴۲
▲	ابزار پذیرش موبایلی	۲/۲۸
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۲/۱۳

نفوذ منطقه ای کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی

▲	بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی	استان تهران ۱,۵۵۶,۹۶۳ عدد
▲	بیشترین تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی	استان تهران ۲۴,۲۵۵ عدد
▲	بیشترین سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی	استان یزد ۰/۱۷۸ عدد
▼	بیشترین تعداد سرانه تراکنش های کارتخوان فروشگاهی	استان هرمزگان ۴۳/۸۲ عدد

نسبت دهکی مبالغ تراکنش ها

▼	نسبت متوسط دهک دهم به دهک اول	۶۲۳/۸۲
---	-------------------------------	--------

ستون اول مربوط به شرکت های PSP و ستون دوم مربوط به بانک های پذیرنده		
بالاترین سهم از کل تراکنش های بازار		
بالاترین سهم مبلغی تراکنش ها از کل بازار	۲۳/۹۴ درصد به پرداخت ملت	۲۳/۵۸ درصد بانک ملت
بالاترین سهم تعدادی تراکنش ها از کل بازار	۲۱/۲۰ درصد به پرداخت ملت	۲۴/۴۳ درصد بانک ملت
بالاترین سهم مبلغ تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش		
ابزار پذیرش اینترنتی	۲۲/۹۲ درصد به پرداخت ملت	۳۳/۲۹ درصد بانک ملت
ابزار پذیرش موبایلی	۲۸/۸۲ درصد آسان پرداخت پرشین	۵۳/۹۳ درصد بانک ملت
کارتخوان فروشگاهی	۲۳/۱۴ درصد به پرداخت ملت	۲۲/۴۹ درصد بانک ملت
بالاترین سهم تعداد تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش		
ابزار پذیرش اینترنتی	۳۴/۴۲ درصد آسان پرداخت پرشین	۱۸/۹۵ درصد بانک پارسیان
ابزار پذیرش موبایلی	۳۴/۰۴ درصد پرداخت نوین ارین	۶۰/۲۹ درصد بانک ملت
کارتخوان فروشگاهی	۲۲/۵۴ درصد به پرداخت ملت	۲۶/۳۶ درصد بانک ملت
شاخص هرفیندال-هیرشمن (HHI)		
ابزار پذیرش اینترنتی	۲,۳۱۰	۱,۲۴۱
ابزار پذیرش موبایلی	۲,۶۵۰	۴,۱۹۹
کارتخوان فروشگاهی	۱,۴۳۶	۹۶۱
بالاترین سهم بانک های صادرکننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار		
کارت هدیه و بن کارت	بانک ملی ایران	۱۷/۵۲ درصد
کارت اعتباری	بانک ملت	۴۵/۹۷ درصد
کارت برداشت	بانک ملی ایران	۲۲/۵۱ درصد

۳ کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت	
سهم تراکنش های موفق	
درصد تراکنش های موفق به کل تراکنش ها	۹۱/۹۲ درصد
درصد تراکنش های موفق سویچ شاپرک به کل تراکنش ها	۹۹/۹۷ درصد
سهم هریک از خطاهای رخ داده در تراکنش ها	
خطای پذیرندگی	۰/۸۴ درصد
خطای شاپرکی	۰/۴۱ درصد
خطای صادرکنندگی	۹/۵۹ درصد
خطای کاربری	۸۷/۰۵ درصد
خطای کسب و کار	۲/۱۱ درصد
دسترس پذیری حس شده خدمات	
دسترس پذیری حس شده شبکه	۹۸/۹۵ درصد
دسترس پذیری حس شده شاپرک	۹۹/۹۷ درصد
تراکنش های ناتمام	
درصد تراکنش های معوق از کل تراکنش ها	۰/۲۰ درصد
درصد تغییرات تراکنش های ناتمام	۱۳/۹۸ درصد

۴ شاخص های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارتی در در خرداد ماه ۹۸	
شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی	
بالاترین میزان شاخص	به پرداخت ملت ۱/۷۶۳
کمترین میزان شاخص	پرداخت الکترونیک سپهر ۰/۵۱۹
نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش ها	
بالاترین میزان شاخص	سایان کارت ۰/۳۵۸ درصد
کمترین میزان شاخص	پرداخت الکترونیک سپهر ۰/۰۰۸ درصد
سهم کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش از پایانه های فعال	
بالاترین سهم	سایان کارت ۲۲/۰۹ درصد
کمترین سهم	آسان پرداخت پرشین ۳/۸۲ درصد

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

۱. جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، در این بخش تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱.۱. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود. جدول ۱-۱ اطلاعات این شاخص را نشان می‌دهد.

شایان توجه است که به دلیل عدم انتشار آمار نقدینگی از دی ماه ۱۳۹۷ تا خرداد ماه ۱۳۹۸ توسط بانک مرکزی ج.ا.ا، در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا آذر ماه ۱۳۹۷) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به آذر ۹۷

ماه	نقدینگی (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
دی ۹۶	۱۴۶۳۱,۲۰۰,۰۰۰	۱,۵۳۶,۹۹۱,۴۸۳	۱۰/۵۰٪
بهمن ۹۶	۱۴,۸۹۶,۴۰۰,۰۰۰	۱,۶۱۰,۶۲۶,۱۹۸	۱۰/۸۱٪
اسفند ۹۶	۱۵,۲۹۹,۸۰۰,۰۰۰	۱,۹۱۲,۵۰۰,۰۳۳	۱۲/۵۰٪
فروردین ۹۷	۱۵,۳۷۲,۶۰۰,۰۰۰	۱,۱۷۸,۲۱۶,۰۸۱	۷/۶۶٪
مرداد ۹۷	۱۵,۵۱۳,۵۰۰,۰۰۰	۱,۷۸۶,۰۶۸,۴۲۵	۱۱/۵۱٪
خرداد ۹۷	۱۵,۸۲۷,۵۰۰,۰۰۰	۱,۸۸۰,۱۲۱,۰۲۶	۱۱/۸۸٪
تیر ۹۷	۱۶,۰۲۲,۵۰۰,۰۰۰	۲,۰۳۲,۶۶۰,۳۴۰	۱۲/۶۹٪
مرداد ۹۷	۱۵,۲۹۹,۸۰۰,۰۰۰	۲,۳۶۵,۰۲۲,۷۵۷	۱۵/۴۶٪
شهریور ۹۷	۱۶,۷۲۳,۷۰۰,۰۰۰	۲,۴۴۸,۰۱۶,۳۲۱	۱۴/۶۴٪
مهر ۹۷	۱۶,۹۳۸,۴۰۰,۰۰۰	۲,۶۱۷,۲۵۰,۸۰۸	۱۵/۴۵٪
آبان ۹۷	۱۷,۲۵۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۱۳,۶۷۴,۳۴۹	۱۲/۸۳٪
آذر ۹۷	۱۷,۶۴۵,۸۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۴۱۴,۵۵۴	۱۱/۳۴٪

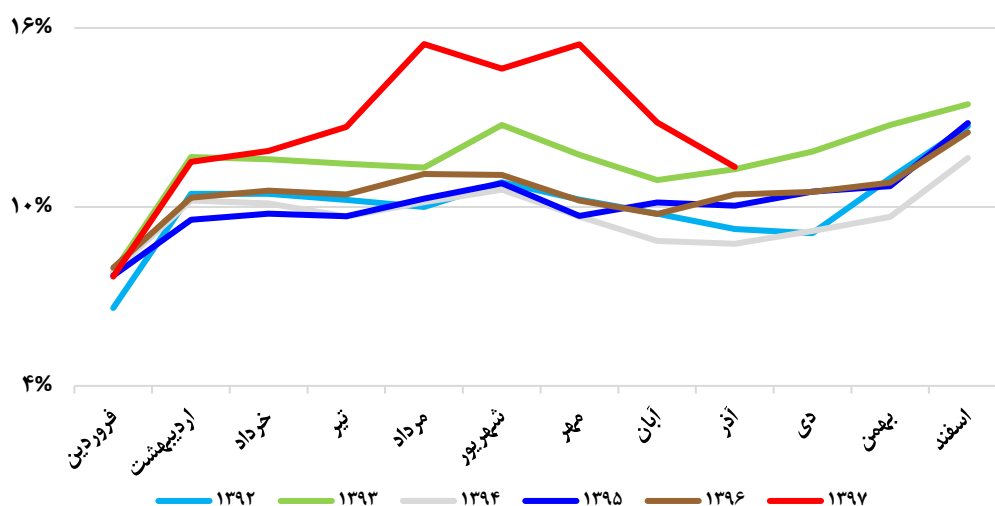
^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در آذر ۱۳۹۷ ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۱/۳۴ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه آبان ۹۷، رشد ۱/۴۹- درصدی داشته است.

در ماه آذر ۹۷، ارزش تراکنش‌های شاپرک رشد ۶/۹۱ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۱/۲۸ درصدی نقدینگی نسبت به آبان ۹۷، کاهش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی نسبت به ماه آبان را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی تا آذر ماه ۱۳۹۸ منتشر شده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۳۹۲ لغایت آذر ماه سال ۱۳۹۷ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت آذر ماه ۱۳۹۷

۱.۱.۱. نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در جدول ۱-۲ ارائه شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به آذر ماه ۱۳۹۷

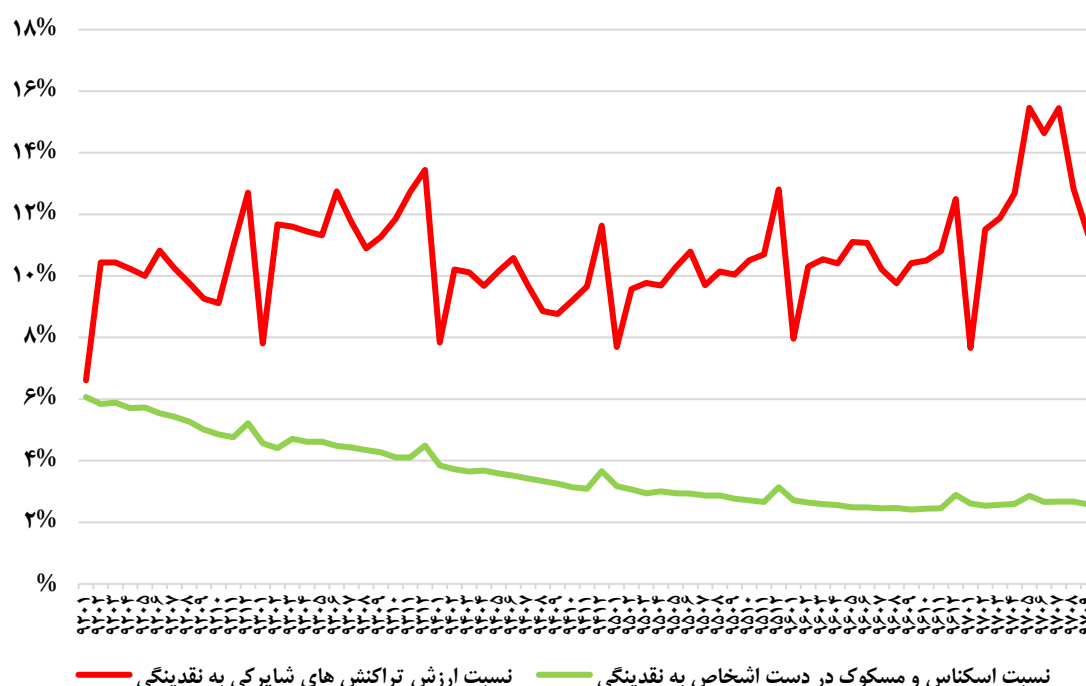
ماه	نقدینگی (میلیون ریال)	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیون ریال)	نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
دی ۹۶	۱۴۶۳۱,۲۰۰,۰۰۰	۳۵۸,۱۰۰,۰۰۰	۲/۴۵٪
بهمن ۹۶	۱۴,۸۹۶,۴۰۰,۰۰۰	۳۶۵,۳۰۰,۰۰۰	۲/۴۵٪
اسفند ۹۶	۱۵,۲۹۹,۸۰۰,۰۰۰	۴۴۲,۷۰۰,۰۰۰	۲/۸۹٪
فروردین ۹۷	۱۵,۳۷۲,۶۰۰,۰۰۰	۴۰۱,۷۰۰,۰۰۰	۲/۶۱٪
اردیبهشت ۹۷	۱۵,۵۱۳,۵۰۰,۰۰۰	۳۹۳,۲۰۰,۰۰۰	۲/۵۳٪
خرداد ۹۷	۱۵,۸۲۷,۵۰۰,۰۰۰	۴۰۶,۰۰۰,۰۰۰	۲/۵۷٪
تیر ۹۷	۱۶,۰۲۲,۵۰۰,۰۰۰	۴۱۵,۶۰۰,۰۰۰	۲/۵۹٪
مرداد ۹۷	۱۵,۲۹۹,۸۰۰,۰۰۰	۴۳۷,۰۰۰,۰۰۰	۲/۸۶٪
شهریور ۹۷	۱۶,۷۲۳,۷۰۰,۰۰۰	۴۴۵,۰۰۰,۰۰۰	۲/۶۶٪
مهر ۹۷	۱۶,۹۳۸,۴۰۰,۰۰۰	۴۵۲,۲۰۰,۰۰۰	۲/۶۷٪
آبان ۹۷	۱۷,۲۵۲,۰۰۰,۰۰۰	۴۶۱,۴۰۰,۰۰۰	۲/۶۷٪
آذر ۹۷	۱۷,۶۴۵,۸۰۰,۰۰۰	۴۵۵,۰۰۰,۰۰۰	۲/۵۸٪

در آذر ماه ۱۳۹۷، ۲/۵۸ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در ماه آبان ماه کاهش ۰/۰۹ درصدی را تجربه نموده است. در آذر ماه ۱۳۹۷ میزان نقدینگی با افزایش ۲/۲۸ درصدی همراه بوده و میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با کاهش ۱/۳۹ درصدی همراه بوده است.

۱,۱,۲. مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس

مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را از کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۱-۲ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۳۹۲ تا آذر ماه سال ۱۳۹۷) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۶/۶۱ درصد در فروردین ماه ۱۳۹۲ به ۱۱/۳۴ درصد در آذر ماه ۱۳۹۷ افزایش یافته است. این در حالی است که درصد اسکناس و مسکوک به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۶/۰۷ درصد به ۲/۵۸ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۳/۴۹ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می‌رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد. اما با توجه به شروع روند

کاهش می‌رساند. کاهشی میزان نقدینگی به نظر می‌رسد سرعت کاهش سهم اسکناس و مسکوکات از نقدینگی، نسبت به گذشته کاهش یابد. کاهش این نسبت در آذر ماه ۱۳۹۷ نسبت به فروردین ماه ۱۳۹۲ یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم‌سازی ترکیب نقدینگی^۳ در بازه زمانی اخیر بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود و بخشی از نیاز به پول فیزیکی برای پرداخت بهای کالاها و خدمات مورد تقاضا، با گسترش زیرساخت‌های لازم توسط شبکه پرداخت الکترونیک کارت جبران شود. این در صورتی است که در ماه‌های گذشته شاهد افزایش سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی می‌باشیم که این بیانگر تزریق پول پر قدرت به بازار می‌باشد.

۱.۲. بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

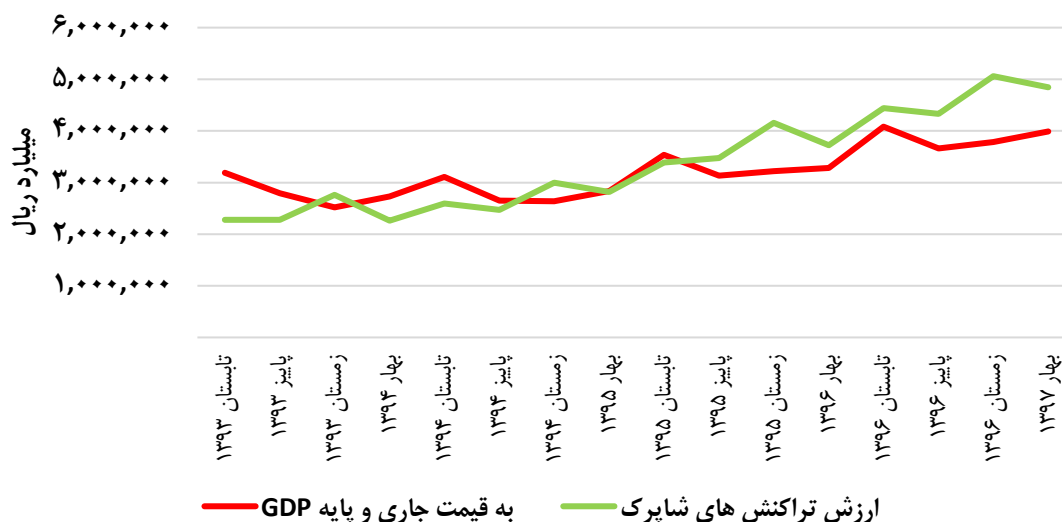
به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارتی را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارتی را با

^۳ منظور کاهش سهم پول پر قدرت از ترکیب نقدینگی و افزایش سهم ضریب فزاینده است.

توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۴ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

۱,۲,۱. قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی

در شکل شماره ۱-۳ روند تولید ناخالص داخلی^۵ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک از تابستان سال ۱۳۹۳ لغایت بهار ۱۳۹۷ به صورت فصلی ترسیم شده است.^۶

شکل ۱-۳ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک

^۴ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایان‌گر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.

^۵ رجوع شود به پیوست ۷-۴.

^۶ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به سه ماهه بهار سال ۱۳۹۷ می‌باشد.

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی برهه‌های زمانی بیشتر است.

۱.۲.۲. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

نسبت ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی به GDP، شاخصی جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. آمار این شاخص در طول زمان^۷ در جدول ۱-۵ ارائه شده است. ارقام این جدول با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ توسط بانک مرکزی ج.ا.ا. مورد بازنگری قرار گرفته است و دلیل وجود اختلاف در GDP اعلام شده در شماره‌های گذشته گزارش اقتصادی شاپرک با این گزارش نیز همین مهم می‌باشد.

جدول ۱-۳ نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی به GDP

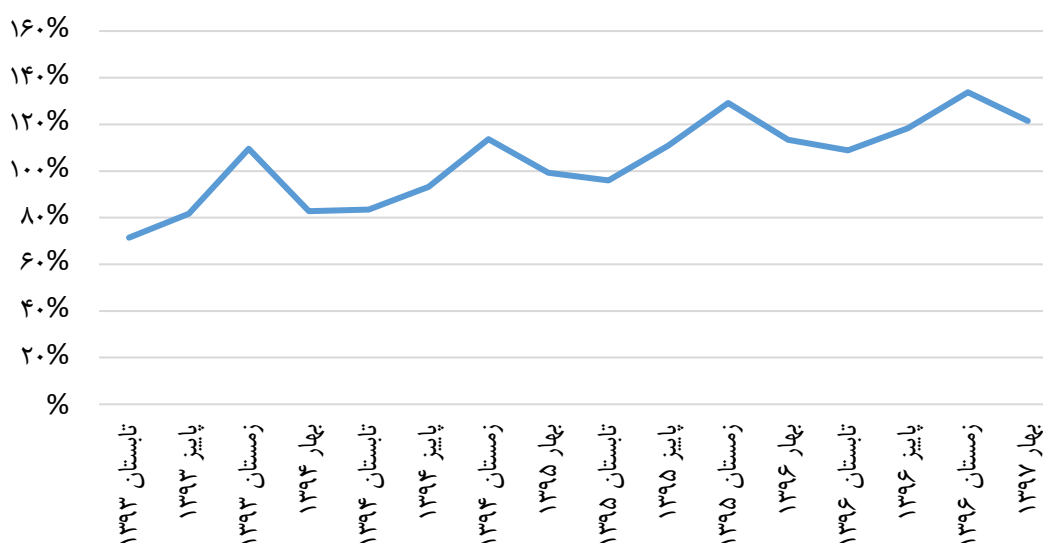
دوره	GDP (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌ها به GDP
تابستان ۱۳۹۳	۳,۱۹۱,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۷۹,۲۹۸,۰۱۷/۲۰	۷۱/۴۳٪
پاییز ۱۳۹۳	۲,۷۹۰,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۷۷,۴۹۴,۸۶۰/۴۲	۸۱/۶۳٪
زمستان ۱۳۹۳	۲,۵۱۹,۰۰۰,۰۰۰	۲,۷۵۸,۸۳۳,۱۱۳/۲۲	۱۰۹/۵۲٪
بهار ۱۳۹۴	۲,۷۳۱,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۶۱,۸۳۰,۲۷۷/۱۶	۸۲/۸۲٪
تابستان ۱۳۹۴	۳,۱۰۷,۰۰۰,۰۰۰	۲,۵۹۳,۰۷۸,۸۳۸/۹۸	۸۳/۴۶٪
پاییز ۱۳۹۴	۲,۶۵۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۴۷۳,۰۹۴,۴۲۱/۹۱	۹۳/۲۵٪
زمستان ۱۳۹۴	۲,۶۳۹,۰۰۰,۰۰۰	۲,۹۹۹,۸۵۱,۸۸۱/۹۹	۱۱۳/۶۷٪
بهار ۱۳۹۵	۲,۸۳۸,۰۰۰,۰۰۰	۲,۸۱۶,۳۶۲,۸۲۷/۴۲	۹۹/۲۴٪
تابستان ۱۳۹۵	۳,۴۹۲,۰۰۰,۰۰۰	۳,۳۹۰,۱۸۲,۴۸۲/۱۹	۹۷/۰۸٪
پاییز ۱۳۹۵	۳,۱۰۴,۰۰۰,۰۰۰	۳,۴۷۳,۵۷۳,۶۸۰/۵۳	۱۱۱/۹۱٪

^۷ در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به بهار ۱۳۹۷ می‌باشد.

دوره	GDP (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌ها به GDP
زمستان ۱۳۹۵	۳,۲۱۹,۰۰۰,۰۰۰	۴,۱۵۹,۰۵۱,۹۳۹/۹۶	۱۲۹/۲۰٪
بهار ۱۳۹۶	۳,۲۷۵,۰۰۰,۰۰۰	۳,۷۲۰,۸۱۱,۴۳۷/۸۲	۱۱۳/۶۱٪
تابستان ۱۳۹۶	۴,۰۶۱,۰۰۰,۰۰۰	۴,۴۴۳,۷۱۶,۵۰۳/۲۷	۱۰۹/۴۲٪
پاییز ۱۳۹۶	۳,۶۳۷,۰۰۰,۰۰۰	۴,۳۲۸,۷۱۸,۶۹۳/۲۸	۱۱۹/۰۲٪
زمستان ۱۳۹۶	۳,۷۸۳,۰۰۰,۰۰۰	۵,۰۶۰,۱۱۷,۷۱۴/۰۷	۱۳۳/۷۶٪
بهار ۱۳۹۷	۳,۹۸۸,۰۰۰,۰۰۰	۴,۸۴۴,۴۰۵,۵۳۱/۸۶	۱۲۱/۴۷٪

*در محاسبات GDP صرفاً ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود و نسبت آن به GDP بیش از ۱۰۰ درصد شود.

بر اساس اطلاعات جدول ۱-۵، نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP طی دوره مورد بررسی در مجموع روندی صعودی داشته است که این روند در شکل ۱-۴ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۱-۴ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

روند افزایشی این شاخص، نشان‌دهنده عملکرد مثبت شاپرک و افزایش سطح فعالیت آن با توجه به اندازه اقتصاد کشور می‌باشد. در واقع شکل ۱-۴ نشان می‌دهد در طول مدت مورد بررسی، بخش بیشتری از وجوه در تبادلات مالی به صورت الکترونیکی پرداخت شده است.

شاخص‌های عملکردی شاپرک

در خرداد ماه ۹۸

۲. شاخص‌های عملکردی شاپرک در خرداد ماه ۱۳۹۸

فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲.۱. آمار عملکردی شاپرک

در این بخش، عملکرد شاپرک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

۲،۱،۱. آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در خرداد ماه ۱۳۹۸ بالغ بر ۲،۱۹۷ میلیون تراکنش با ارزش ۲،۳۹۱ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به اردیبهشت ماه رشد ۲/۴۸ درصدی در تعداد و ۱۳/۳۷- درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۲-۱ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در اردیبهشت و خرداد ماه ۱۳۹۸ و درصد تغییرات آن درج شده است.

جدول ۲-۱ مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک

نوع	اردیبهشت ۱۳۹۸	خرداد ۱۳۹۸	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۲،۱۴۳،۶۴۹،۹۳۸	۲،۱۹۶،۷۷۶،۴۴۳	۲/۴۸٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۲،۷۵۹،۶۵۷،۱۳۲	۲،۳۹۰،۷۹۷،۷۱۶	-۱۳/۳۷٪

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در خرداد ۱۳۹۷، خرداد ۱۳۹۸ و درصد تغییرات آن می‌باشد.

جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۷

نوع	خرداد ۱۳۹۷	خرداد ۱۳۹۸	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۱،۶۵۳،۱۶۸،۸۴۳	۲،۱۹۶،۷۷۶،۴۴۳	۳۲/۸۸٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۱،۸۸۰،۱۲۱،۰۲۶	۲،۳۹۰،۷۹۷،۷۱۶	۲۷/۱۶٪

بر اساس مندرجات جدول ۲-۲ تراکنش‌های خرداد ۱۳۹۸ به نسبت ماه مشابه سال ۱۳۹۷ از نظر تعدادی ۳۲/۸۸٪ و از نظر ریالی ۲۷/۱۶٪ رشد داشته است. اما بخشی از رشد ارزش ریالی تراکنش‌ها ناشی از تورم در مدت مورد بررسی بوده است. از جمله سایر عوامل تاثیر گذار بر رشد تعداد و مبلغ تراکنش‌های شاپرک، می‌توان به افزایش تعداد ابزارهای پذیرش، دارندگان کارت، کارت و افزایش میل به استفاده از شیوه‌های مختلف پرداخت الکترونیکی به جای استفاده از پول فیزیکی، اشاره نمود.

۲،۱،۲. رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی

در اقتصاد برای ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۸ را تورمزدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۹ و تورمزدایی شده می‌باشد.

جدول ۲-۳ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	اردیبهشت ۱۳۹۸	خرداد ۱۳۹۸	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۲،۷۵۹،۶۵۷،۱۳۲/۲۴	۲،۳۹۰،۷۹۷،۷۱۶/۲۲	-۱۳/۳۷٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۵،۹۰۵،۸۰۴/۸۰	۱۳،۶۶۹،۵۱۲/۳۹	-۱۴/۰۶٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۱۷۳/۵۰	۱۷۴/۹۰	۰/۸۱٪

*نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI تا ابتدای آذر ماه سایت بانک مرکزی ج.ا.و بعد از آن سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همان‌گونه که جدول ۲-۳ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های خرداد ۱۳۹۸ نسبت به اردیبهشت ماه رشد ۱۳/۳۷- درصدی داشته و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها در خرداد ۱۳۹۸ رشد ۱۴/۰۶- درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرکی بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. به عبارت دیگر ارزش تراکنش‌های شاپرکی که نسبت به نرخ تورم خالص سازی شده است، ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرکی را تشکیل می‌دهد. در ادامه طی جدول ۲-۴ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

^۸ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)

^۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۳۹۵ به صورت ماهانه از سایت مرکز آمار اخذ شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	خرداد ۱۳۹۷	خرداد ۱۳۹۸	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۱,۸۸۰,۱۲۱,۰۲۵/۶۱	۲,۳۹۰,۷۹۷,۷۱۶/۲۲	۲۷/۱۶%
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۵,۳۳۵,۴۰۸/۰۴	۱۳,۶۶۹,۵۱۲/۳۹	-۱۰/۸۶%
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)*	۱۲۲/۶۰	۱۷۴/۹۰	۴۲/۶۶%

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرد.
(مرجع آمار CPI: سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.)

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۲-۴ بیانگر رشد ۲۷/۱۶ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شاهدی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود که رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده است ۱۰/۸۶- درصد می‌باشد.

همانطور که قبلاً نیز اشاره گردید ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرک در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون در نظر گرفتن اثرات تورمی می‌باشد.

۲.۱.۳. عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارتی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در مبحث بررسی تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق‌تر، از تعداد ابزار "فعال سیستمی"^{۱۰} استفاده شده است.

^{۱۰} ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپرک با وضعیت "Y" ثبت شده است.

در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در خرداد ۱۳۹۸ در قیاس با اردیبهشت ماه در جدول ۲-۵ ارائه شده است.

جدول ۲-۵ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۸

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی		
	اردیبهشت ۱۳۹۸	خرداد ۱۳۹۸	رشد
ابزار پذیرش اینترنتی	۹۹۲،۵۴۶	۹۷۷،۶۸۲	-۱/۵۰٪
ابزار پذیرش موبایلی	۱،۲۱۱،۴۴۷	۱،۱۶۳،۴۱۹	-۳/۹۶٪
کارتخوان فروشگاهی	۷،۳۳۸،۱۹۶	۷،۴۴۵،۹۳۵	۱/۴۷٪
مجموع ابزارها	۹،۵۴۲،۱۸۹	۹،۵۸۷،۰۳۶	+۰/۴۷٪

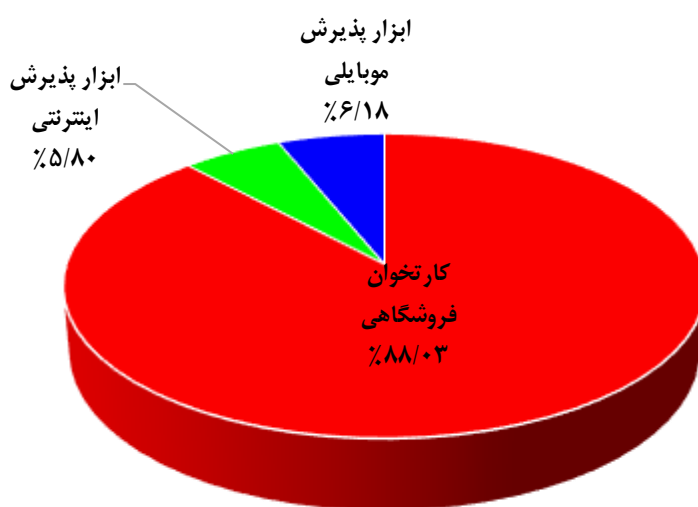
بر اساس جدول ۲-۵ تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به اردیبهشت ماه رشد ۰/۴۷ درصدی را تجربه نموده‌اند که به نظر می‌رسد سبب این مقدار افزایش، افزایش ۱/۴۷ درصدی تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. ابزارهای پذیرش اینترنتی در خرداد ۱۳۹۸ نسبت به اردیبهشت ماه رشد ۱/۵۰- درصدی را تجربه نموده‌اند و تعداد ابزار پذیرش موبایلی نیز در مدت مشابه با کاهش ۳/۹۶- درصدی همراه بوده است. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۲-۶ ارائه شده است.

جدول ۲-۶ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار - اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۸

ابزار پذیرش	اردیبهشت ۱۳۹۸		خرداد ۱۳۹۸	
	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار
ابزار پذیرش اینترنتی	۹۹۲،۵۴۶	۱۰/۴۰٪	۹۷۷،۶۸۲	۱۰/۲۰٪
ابزار پذیرش موبایلی	۱،۲۱۱،۴۴۷	۱۲/۷۰٪	۱،۱۶۳،۴۱۹	۱۲/۱۴٪
کارتخوان فروشگاهی	۷،۳۳۸،۱۹۶	۷۶/۹۰٪	۷،۴۴۵،۹۳۵	۷۷/۶۷٪
مجموع ابزارها	۹،۵۴۲،۱۸۹	۱۰۰/۰۰٪	۹،۵۸۷،۰۳۶	۱۰۰/۰۰٪

۲،۱،۴. عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۱-۲ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاه‌های با سهم ۸۸/۰۳ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۱-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - خرداد ۱۳۹۸

همانگونه که در شکل مشخص است، بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرکی در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های دانست. این در حالی است که به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۷-۲ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۷-۲ شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - خرداد ۱۳۹۸

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	تعداد تراکنش‌ها	تعداد تراکنش به ازای هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۹۷۷,۶۸۲	۱۲۷,۳۱۱,۱۵۲	۱۳۰
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۱۶۳,۴۱۹	۱۳۵,۷۲۵,۳۵۲	۱۱۷
کارتخوان فروشگاه‌های	۷,۴۴۵,۹۳۵	۱,۹۳۳,۷۳۹,۹۳۹	۲۶۰
مجموع ابزارها	۹,۵۸۷,۰۳۶	۲,۱۹۶,۷۷۶,۴۴۳	۲۲۹

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرک در خرداد ۱۳۹۸، ۲۲۹ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته افزایش ۲۵/۳۸ واحدی (۱۲/۴۵ درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین افزایش متوسط تعداد تراکنش مربوط به ابزار پذیرش اینترنتی می‌باشد. در خرداد ماه متوسط تعداد تراکنش‌های اینترنتی با افزایش ۲۹/۴۳ درصدی از ۱۰۱ تراکنش در اردیبهشت ماه ۱۳۹۸ به ۱۳۰ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش موبایلی ۱۱۷ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با افزایش ۱۹/۸۴ واحدی همراه بوده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۲۴/۷۸ واحد افزایش نسبت به اردیبهشت ۱۳۹۸ به ۲۶۰ عدد در خرداد ماه رسیده است. در ادامه طی جدول ۸-۲ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۸-۲ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - خرداد ۱۳۹۸

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	سرانه مبلغ تراکنش‌های هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۹۷۷,۶۸۲	۲۱۵,۲۵۵,۹۸۹	۲۲۰/۱۷
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۱۶۳,۴۱۹	۸,۵۲۹,۵۸۵	۷/۳۳
کارتخوان فروشگاه‌های	۷,۴۴۵,۹۳۵	۲,۱۶۷,۰۱۲,۱۴۳	۲۹۱/۰۳
مجموع ابزارها	۹,۵۸۷,۰۳۶	۲,۳۹۰,۷۹۷,۷۱۶	۲۴۹/۳۸

متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی در خرداد ۱۳۹۸ ماه با کاهش ۳۹/۶۰ میلیون ریالی به ۲۲۰/۱۷ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی با افزایش ۰/۸۲ میلیون ریالی نسبت به اردیبهشت ماه به ۷/۳۳ میلیون ریال به ازای هر ابزار در خرداد ماه رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر

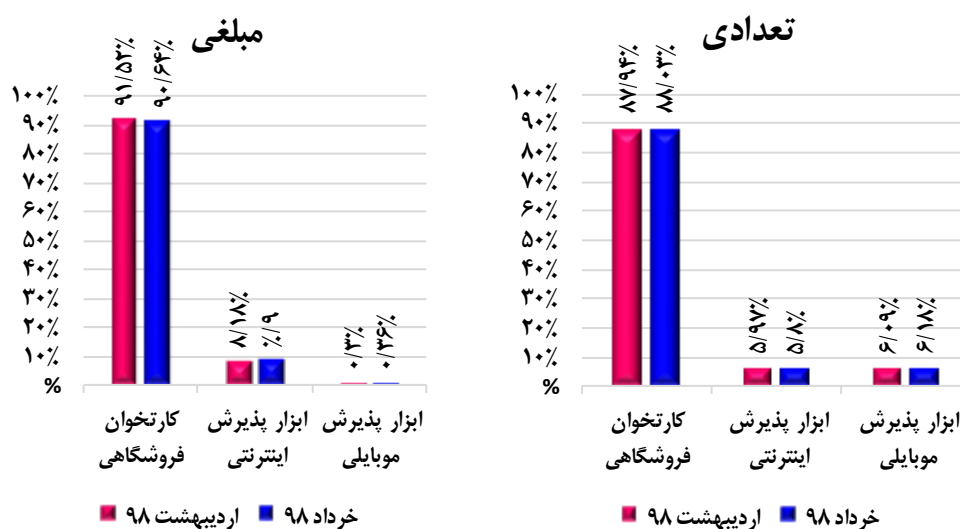
ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با توجه به جدول ۸-۲ نزدیک به ۲۹۱/۰۳ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت اردیبهشت ماه ۵۰/۷۳ میلیون ریال کاهش را تجربه نموده است.

همانگونه که مشاهده می‌گردد، جدول ۹-۲ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. بر اساس این جدول تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار کارتخوان فروشگاهی از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۹-۲ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۳۹۸

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها (عدد)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۱۲۷،۳۱۱،۱۵۲	۲۱۵،۲۵۵،۹۸۹	۱/۶۹
ابزار پذیرش موبایلی	۱۳۵،۷۲۵،۳۵۲	۸،۵۲۹،۵۸۵	۰/۰۶
کارتخوان فروشگاهی	۱،۹۳۳،۷۳۹،۹۳۹	۲،۱۶۷،۰۱۲،۱۴۳	۱/۱۲
مجموع ابزارها	۲،۱۹۶،۷۷۶،۴۴۳	۲،۳۹۰،۷۹۷،۷۱۶	۱/۰۹

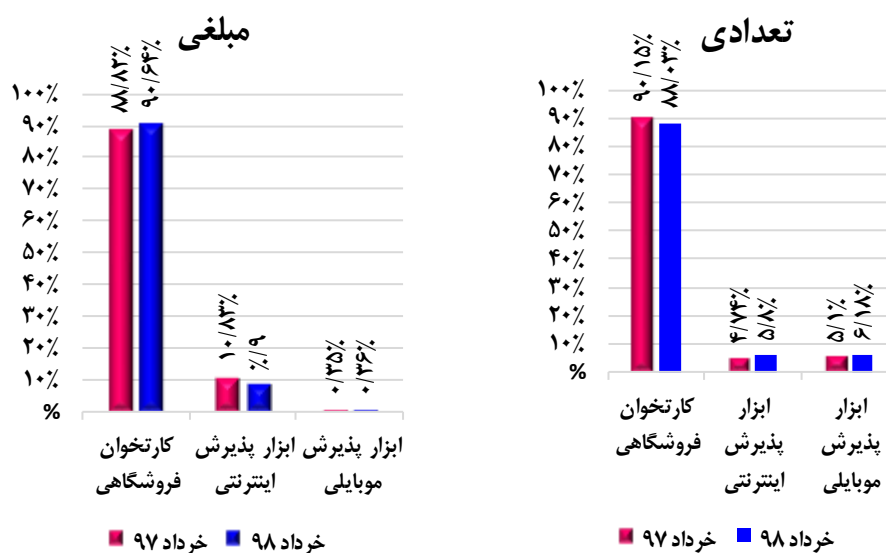
اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر ابزار پذیرش، در ماه‌های اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۸ در شکل ۲-۲ ترسیم شده است.

شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۸

همانگونه که در شکل ۲-۲ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در خرداد ۱۳۹۸ نسبت به اردیبهشت ماه به ترتیب افزایش ۰/۰۹ و کاهش ۰/۸۸ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در خرداد ۱۳۹۸ نسبت به اردیبهشت به ترتیب کاهش ۰/۱۸ و افزایش ۰/۸۲ درصدی را تجربه نموده‌اند در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز افزایش ۰/۰۹ درصدی در تعداد تراکنش‌ها و افزایش ۰/۰۵۶ درصدی در مبلغ تراکنش‌ها مشهود می‌باشد.

شکل ۲-۳ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای خرداد ۱۳۹۸ و مقایسه آن با خرداد ۱۳۹۷ را نشان می‌دهند.

شکل ۲-۳ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸

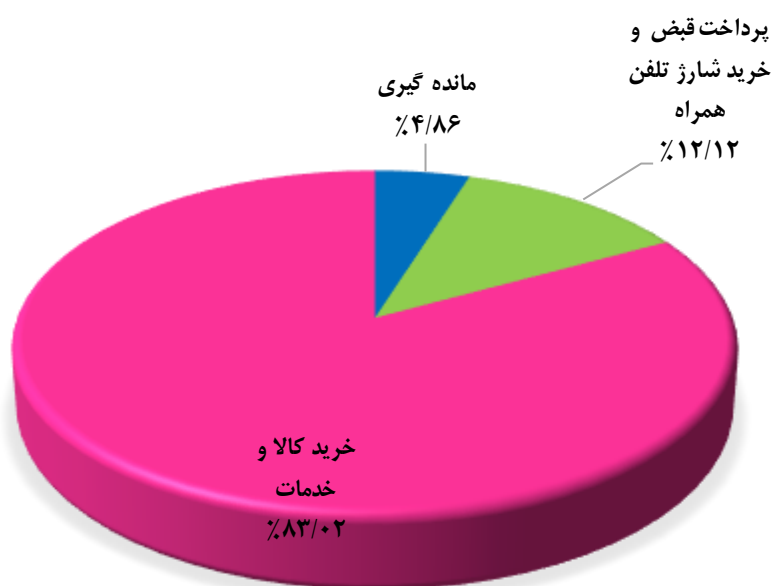
همانگونه که در شکل ۲-۳ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در خرداد ماه ۱۳۹۸ نسبت به خرداد ۱۳۹۷ به ترتیب با کاهش ۲/۱۳ و افزایش ۱/۸۲ درصدی همراه بوده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب افزایش ۱/۰۵ درصدی و کاهش ۱/۸۳ درصدی را تجربه نموده است. همچنین در زمان مشابه تعداد تراکنش ابزار پذیرش موبایلی با افزایش ۱/۰۸ درصدی همراه بوده و مبلغ تراکنش‌های این ابزار نیز با افزایش ۰/۰۱ درصدی همراه بوده است.

۲,۱,۵. عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده گیری" را به جامعه ارائه می نماید.

در این راستا شکل ۲-۴ و شکل ۲-۵ به ترتیب نسبت تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می دهد.

شکل ۲-۴ مبین آن است که در خرداد ۱۳۹۸، ۸۳/۰۲ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپرک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۲-۶ نسبت به ماه گذشته این سهم افزایش ۰/۶۳ درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می گردد، خدمت "مانده گیری" با ۴/۸۶ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

شکل ۲-۴ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - خرداد ۱۳۹۸

شکل ۲-۵ نشان می‌دهد که ۹۷/۰۶ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه خرداد ۱۳۹۸ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

شکل ۲-۵ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - خرداد ۱۳۹۸

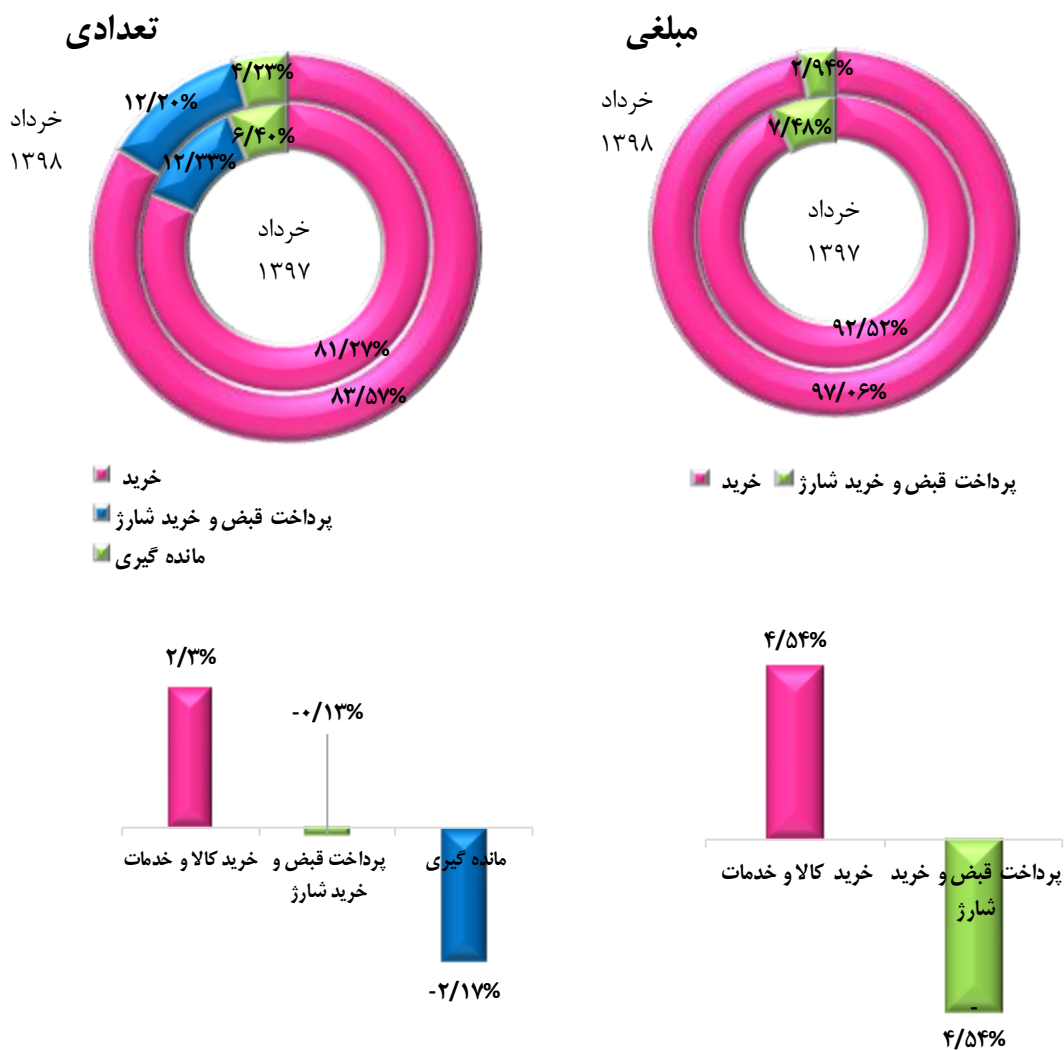
برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۲-۶ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

در شکل ۶-۲ ملاحظه می‌شود که نسبت به اردیبهشت ماه، سهم تعدادی خدمات "خرید کالا و خدمات" از کل تراکنش‌ها با افزایش همراه بوده، خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" از کل تراکنش‌ها کاهش داشته و خدمت "مانده‌گیری" با کاهش مواجه بوده است. سهم تعدادی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نسبت به ماه گذشته افزایش ۶۳/۰ درصدی، "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاهش ۲۱/۰- درصدی و سهم تعدادی تراکنش‌های مانده‌گیری "با کاهش ۴۲/۰- درصدی مواجه بوده است. سهم مبلغی تراکنش‌های "خرید کالا

و خدمات" نیز در خرداد ماه با افزایش ۰/۲۱ درصدی همراه بوده است که میزان افزایش یافته از سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاسته شده است.

در شکل ۲-۷ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی خرداد ۱۳۹۷ بررسی شده است.

شکل ۲-۷ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - خرداد ۱۳۹۷ و خرداد ۱۳۹۸

بر اساس شکل ۲-۷ ملاحظه می‌شود همزمان با رشد ۲/۳۰ درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در خرداد ۱۳۹۸ نسبت به خرداد ۱۳۹۷، سهم مبلغی آن به میزان ۴/۵۴ درصد افزایش داشته است.

تعداد تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با کاهش ۰/۱۳- درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز کاهش ۲/۱۷- درصدی را تجربه نموده است.

۲,۲. نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۲,۲,۱. ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^{۱۱} مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۱۰-۲ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در خرداد ۱۴۰۷/۰۹ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارتخوان فروشگاه‌های با تعداد ۱,۲۴۸/۱۷ به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش اینترنتی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۱۶۳/۸۹ ابزار پذیرش اینترنتی در کشور وجود دارد. به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور نیز ۱۹۵/۰۳ ابزار پذیرش موبایلی نیز در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور به ابزار

^{۱۱} آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌هایی که نیازمند حضور فیزیک کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

جدول ۲-۱۰ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - خرداد ۱۳۹۸

ابزار پذیرش	تعداد ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر
ابزار پذیرش اینترنتی	۹۷۷,۶۸۲	۵۹,۶۵۴,۷۴۲	۱۶۳/۸۹
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۱۶۳,۴۱۹		۱۹۵/۰۳
کارتخوان فروشگاه‌ها	۷,۴۴۵,۹۳۵		۱,۲۴۸/۱۷
کل ابزارها	۹,۵۸۷,۰۳۶		۱,۶۰۷/۰۹

در خرداد ۱۳۹۸ بیش از ۱۶۰۷ ابزار شاپرکی به ازای هر ۱۰ هزار نفر جمعیت بالای ۱۸ سال کشور وجود دارد که از این تعداد ۱,۲۴۸ ابزار، ابزار کارتخوان فروشگاه‌هایی می‌باشد. همچنین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز به ازای هر ۱۰ هزار نفر بالای ۱۸ سال در کشور به ترتیب ۱۶۴ و ۱۹۵ ابزار می‌باشد.

۲,۲,۲. سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش‌های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در خرداد ماه سال جاری در جدول ۲-۱۱ ارائه گردیده است.

جدول ۲-۱۱ سرانه تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - خرداد ۱۳۹۸

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	سرانه تراکنش‌های هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱۳۷,۳۱۱,۱۵۲	۵۹,۶۵۴,۷۴۲	۲/۱۳
ابزار پذیرش موبایلی	۱۳۵,۷۲۵,۳۵۲		۲/۲۸
کارتخوان فروشگاه‌ها	۱,۹۳۳,۷۳۹,۹۳۹		۳۲/۴۲
کل ابزارها	۲,۱۹۶,۷۷۶,۴۴۳		۳۶/۸۲

همانطور که در جدول ۱۱-۲ ملاحظه می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در خرداد ماه سال جاری ۳۶/۸۲ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتخوان فروشگاه‌های با ۳۲/۴۲ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۲,۲,۳. تعداد و تعداد سرانه کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان

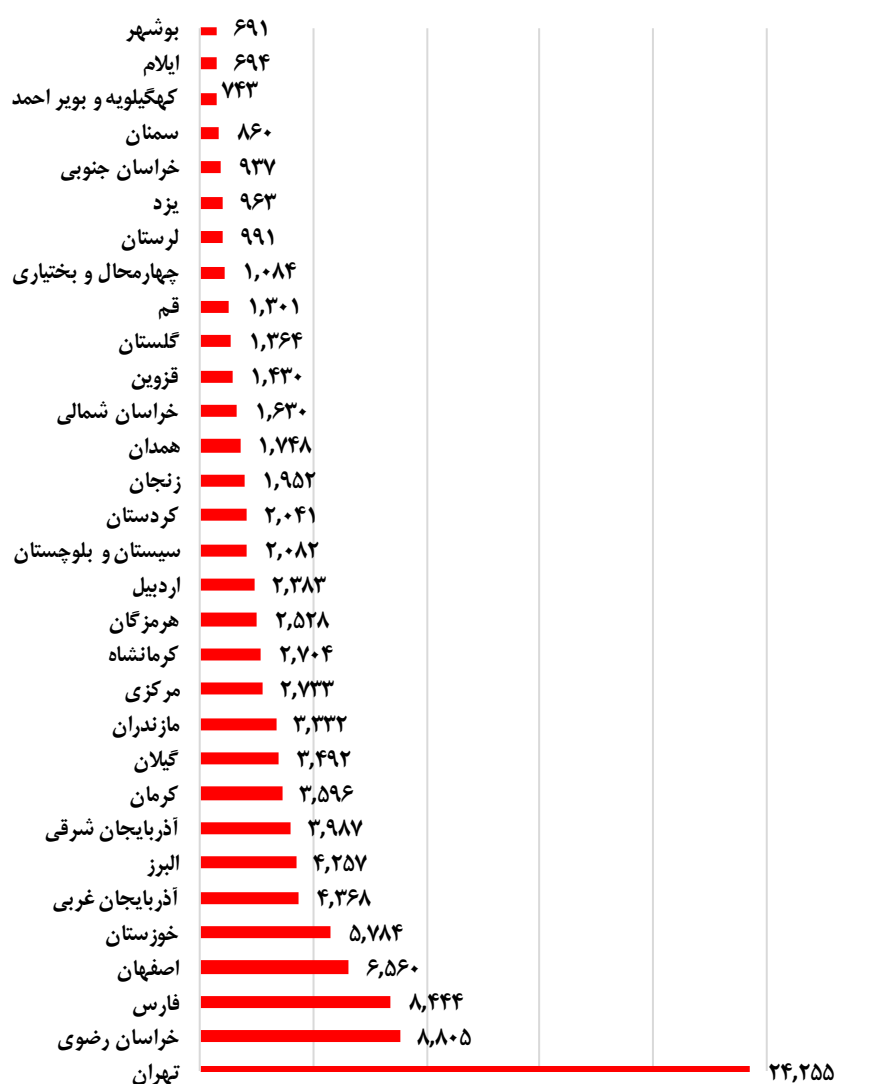
در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استان‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتخوان فروشگاه‌ها، خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال و تغییرات آن در خرداد ۱۳۹۸ نسبت به اردیبهشت ماه در جدول ۱۲-۲ ارائه شده است.

جدول ۱۲-۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۸

نام استان	اردیبهشت ۱۳۹۸	خرداد ۱۳۹۸	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱,۵۳۲,۷۰۸	۱,۵۵۶,۹۶۳	۲۴,۲۵۵	۱/۵۸٪
خراسان رضوی	۵۵۸,۳۵۸	۵۶۷,۱۶۳	۸۸۰۵	۱/۵۸٪
اصفهان	۵۱۹,۳۴۲	۵۲۵,۹۰۲	۶,۵۶۰	۱/۲۶٪
فارس	۴۳۷,۳۴۴	۴۴۵,۷۸۸	۸,۴۴۴	۱/۹۳٪
خوزستان	۳۷۰,۸۷۰	۳۷۶,۶۵۴	۵,۷۸۴	۱/۵۶٪

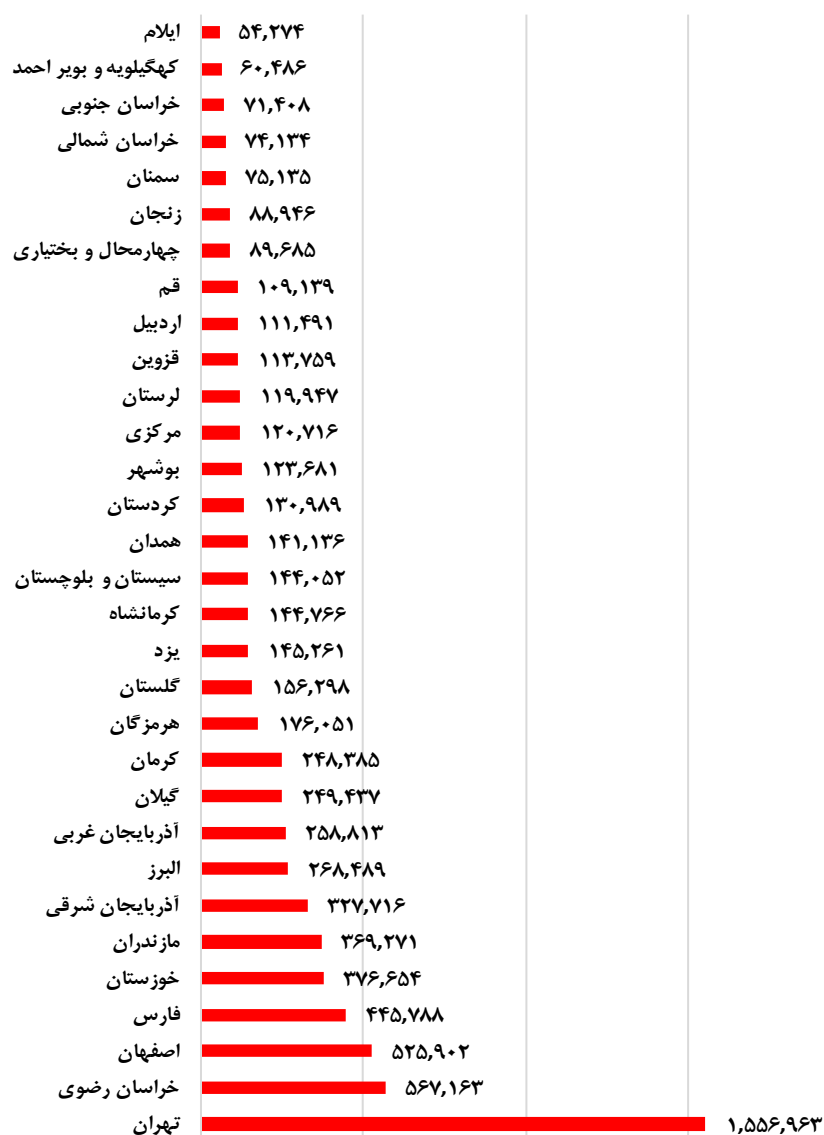
همانگونه که در جدول ۲-۱۲ مشاهده می‌گردد، استان‌های تهران، خراسان رضوی، اصفهان، فارس و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتهخوان فروشگاه‌های فعال در خرداد ۱۳۹۸ بوده‌اند.

بر اساس اطلاعات جدول ۲-۱۲، شکل ۸-۲ تغییرات تعداد کارتهخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌ها را در خرداد ۱۳۹۸ نسبت به اردیبهشت ماه نشان می‌دهد.

شکل ۸-۲ تغییر در تعداد کارتهخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - خرداد نسبت به اردیبهشت ۱۳۹۸

در خرداد ۱۳۹۸ بیشترین افزایش در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال با ۲۴,۲۵۵ افزایش متعلق به استان تهران می‌باشد. شکل ۲-۹ تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور را نشان می‌دهد و مبین آن است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استان‌ها، در استان تهران توزیع شده است.

شکل ۲-۹ تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - خرداد ۱۳۹۸

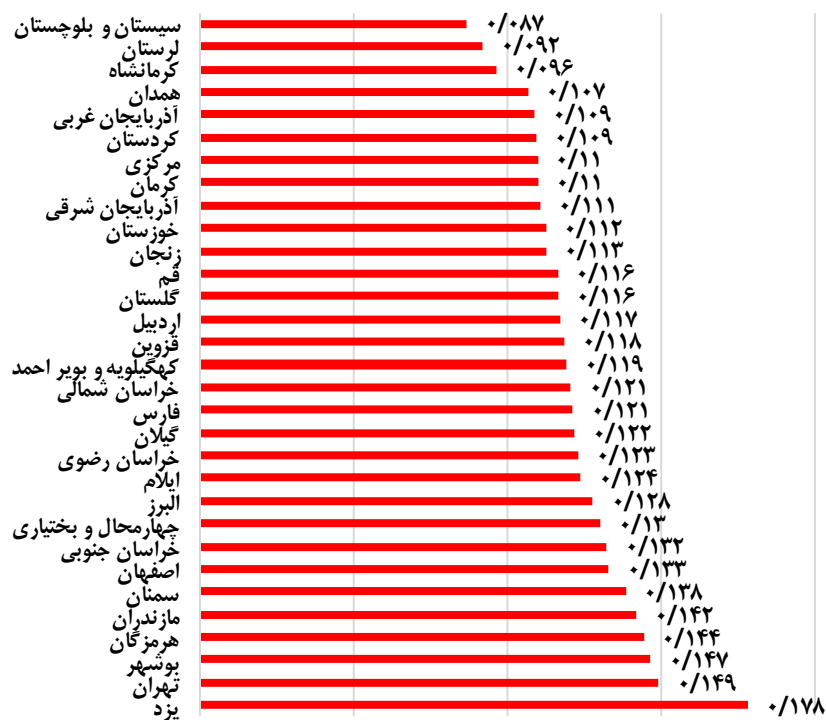
در ادامه توزیع کارتخوان فروشگاه‌های به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استان‌های کشور، در جدول ۱۳-۲ ارائه شده است.

جدول ۱۳-۲ سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۸

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی			
استان	اردیبهشت ۹۸	خرداد ۹۸	درصد تغییرات
یزد	۰/۱۷۷	۰/۱۷۸	۰/۶۷٪
تهران	۰/۱۴۷	۰/۱۴۹	۱/۵۸٪
بوشهر	۰/۱۴۶	۰/۱۴۷	۰/۵۶٪
هرمزگان	۰/۱۴۲	۰/۱۴۴	۱/۴۶٪
مازندران	۰/۱۴۱	۰/۱۴۲	۰/۹۱٪
سمنان	۰/۱۳۷	۰/۱۳۸	۱/۱۶٪
اصفهان	۰/۱۳۱	۰/۱۳۳	۱/۲۶٪
خراسان جنوبی	۰/۱۳۱	۰/۱۳۲	۱/۳۳٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۲۹	۰/۱۳۰	۱/۲۲٪
البرز	۰/۱۲۶	۰/۱۲۸	۱/۶۱٪
ایلام	۰/۱۲۲	۰/۱۲۴	۱/۳۰٪
خراسان رضوی	۰/۱۲۱	۰/۱۲۳	۱/۵۸٪
گیلان	۰/۱۲۰	۰/۱۲۲	۱/۴۲٪
فارس	۰/۱۱۹	۰/۱۲۱	۱/۹۳٪
خراسان شمالی	۰/۱۱۸	۰/۱۲۱	۲/۲۵٪
کهگیلویه و بویر احمد	۰/۱۱۸	۰/۱۱۹	۱/۲۴٪
قزوین	۰/۱۱۷	۰/۱۱۸	۱/۲۷٪
اردبیل	۰/۱۱۵	۰/۱۱۷	۲/۱۸٪
گلستان	۰/۱۱۵	۰/۱۱۶	۰/۸۸٪
قم	۰/۱۱۵	۰/۱۱۶	۱/۲۱٪
زنجان	۰/۱۱۰	۰/۱۱۳	۲/۲۴٪
خوزستان	۰/۱۱۱	۰/۱۱۲	۱/۵۶٪
آذربایجان شرقی	۰/۱۰۹	۰/۱۱۱	۱/۲۳٪

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی			
استان	اردیبهشت ۹۸	خرداد ۹۸	درصد تغییرات
کرمان	۰/۱۰۸	۰/۱۱۰	۱/۴۷٪
مرکزی	۰/۱۰۷	۰/۱۱۰	۲/۳۲٪
کردستان	۰/۱۰۸	۰/۱۰۹	۱/۵۸٪
آذربایجان غربی	۰/۱۰۷	۰/۱۰۹	۱/۷۲٪
همدان	۰/۱۰۵	۰/۱۰۷	۱/۲۵٪
کرمانشاه	۰/۰۹۵	۰/۰۹۶	۱/۹۰٪
لرستان	۰/۰۹۱	۰/۰۹۲	۰/۸۳٪
سیستان و بلوچستان	۰/۰۸۶	۰/۰۸۷	۱/۴۷٪

در شکل ۱۰-۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۱۰-۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - خرداد ۱۳۹۸

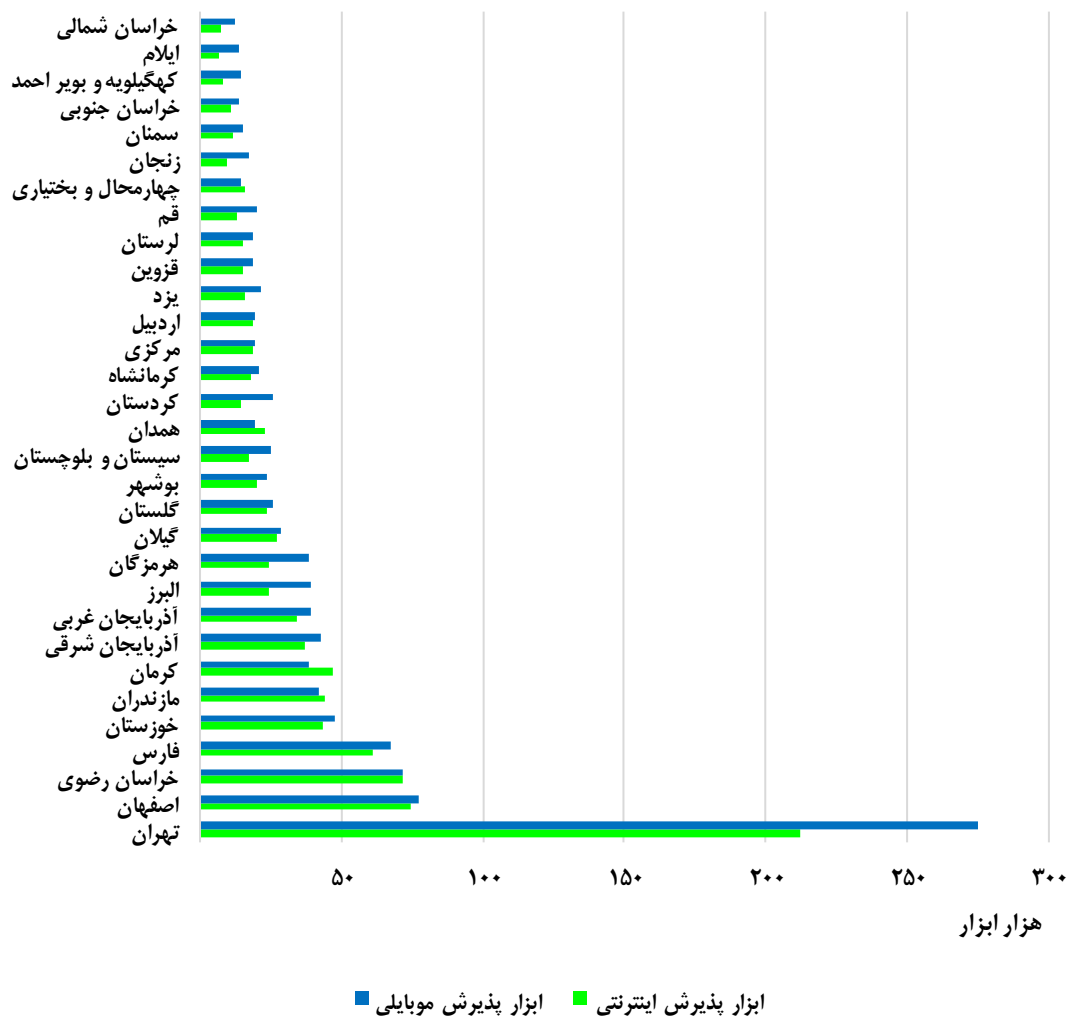
همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتخوان فروشگاهی به ترتیب به استان‌های یزد، تهران و بوشهر و کمترین آن به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و کرمانشاه تعلق گرفته است.

لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی هر استان از جمعیت بالای ۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در خرداد ۱۳۹۸، تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی در کل کشور ۰/۱۲۴۸ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱،۲۴۸ ابزار به ازای هر ۱۰،۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲،۲،۴. تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشگاهی) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سوییچ شاپرک، در شکل ۱۱-۲ ترسیم شده است.

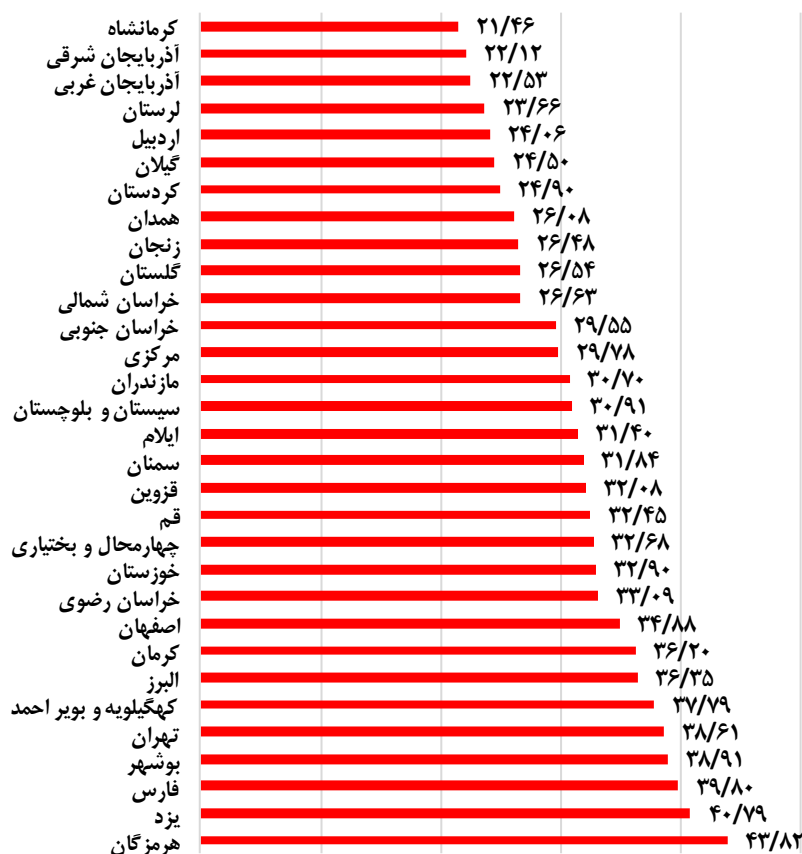
شکل ۲-۱۱ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - خرداد ۱۳۹۸

شکل ۲-۱۱ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، اصفهان و خراسان رضوی می‌باشد.

۲,۲,۵. تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق

دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاهی (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای خرداد ۱۳۹۸ ترسیم شده است.

شکل ۱۲-۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - خرداد ۱۳۹۸

همانطور که در شکل ۱۲-۲ ملاحظه می‌شود استان‌های هرمزگان، یزد و فارس در سه جایگاه برتر تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند و کرمانشاه، آذربایجان شرقی و آذربایجان غربی کمترین تعداد سرانه تراکنش‌های این ابزار را در خرداد ۱۳۹۸ داشته‌اند.

۲,۳. شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه شده و سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۲,۳,۱. دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاه"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در خرداد ماه ۱۳۹۸ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد. بر اساس شکل ۱۳-۱ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ترسیم شده است. این بازه‌ها با توجه به نحوه محاسبه کارمزد بانک پذیرنده تقسیم‌بندی شده‌اند، چراکه سهم کارمزدی بانک پذیرنده به ازای تراکنش‌های با مبالغ:

- زیر ۵۰,۰۰۰ ریال

- بین ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال

- بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال

محاسبه می‌گردد.

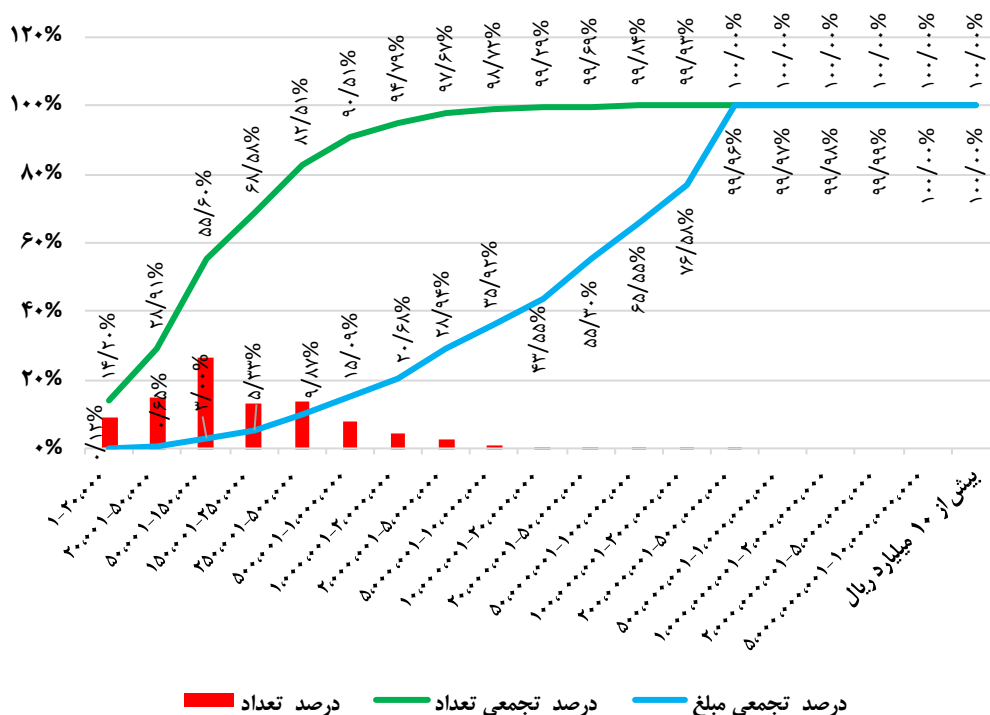
سهم تراکنش‌های مانده‌گیری از کل تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ۵/۲۶ درصد می‌باشد. همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۱۳-۲ مشخص است در خرداد ماه ۱۳۹۸:

- بیشترین تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه دارای مبلغی بین ۵۰,۰۰۱ تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال بوده است.

- ۲۳/۶۶ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه، مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال را داشته‌اند.

- ۳۹/۶۶ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه، در بازه مبلغی ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند.

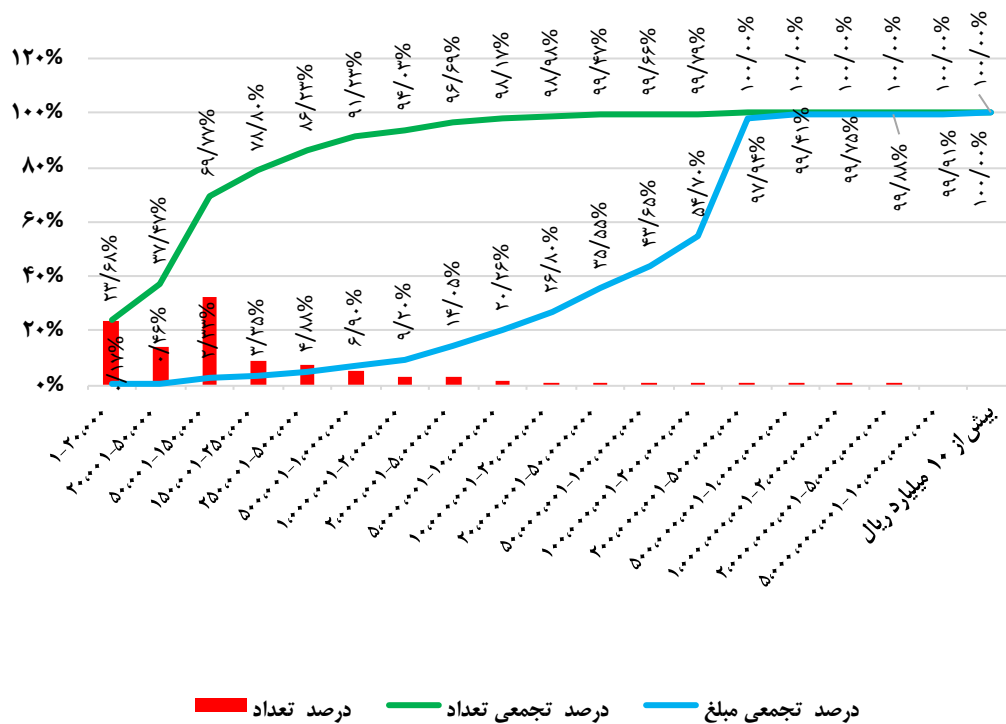
- ۳۱/۴۲ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

شکل ۱۳-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (بر حسب ریال) - خرداد ۱۳۹۸

در خرداد ماه ۱۳۹۸، تعداد تراکنش‌های با مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های برابر با ۴۵۷,۴۶۶,۵۲۷ عدد تراکنش بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های با مبلغ بین ۵۰,۰۰۱ ریال و ۲۵۰,۰۰۰ ریال برابر با ۷۶۷,۰۱۴,۵۴۲ عدد تراکنش بوده و کل تعداد تراکنش‌های با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۱ ریال برابر با ۶۰۷,۶۳۵,۹۵۹ عدد تراکنش می‌باشد. با توجه به نمودار دامنه مبلغی ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌توان بیان نمود که بیش از ۹۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های دارای مبلغ کمتر از ۵ میلیون ریال می‌باشد.

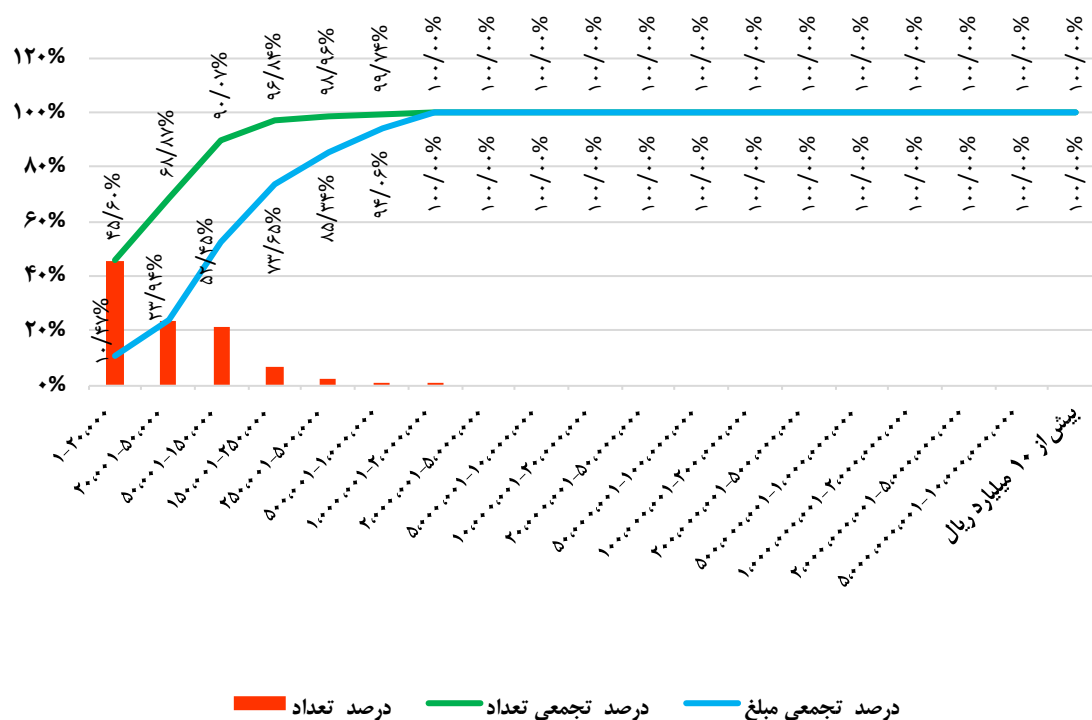
شکل ۱۴-۲ ترسیم کننده دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی است.

شکل ۱۴-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - خرداد ۱۳۹۸

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در بازه ۵۰,۰۰۱ تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۳۲/۳۰ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۷۸/۸۰ درصد کل تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۵۰,۰۰۰ هزار ریال هستند.

شکل ۱۵-۲ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - خرداد ۱۳۹۸

در بررسی شکل ۱۵-۲ که مربوط به دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد، شرایط کاملاً متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتهای فروشگاهی بوده است، به نحوی که ۴۵/۶۰ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۰،۰۰۰ ریال و ۶۸/۸۷ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۵۰،۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه به استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ در حدود ۵۰،۰۰۰ ریالی و همچنین اقبال فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های موبایلی در دامنه مبلغی کمتر از ۵۰،۰۰۰ ریال را توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه به ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده از ابزار پذیرش موبایلی در دی ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا.، شکل فوق صرفاً نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۱۵-۲ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد.

۲,۳,۲. نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها

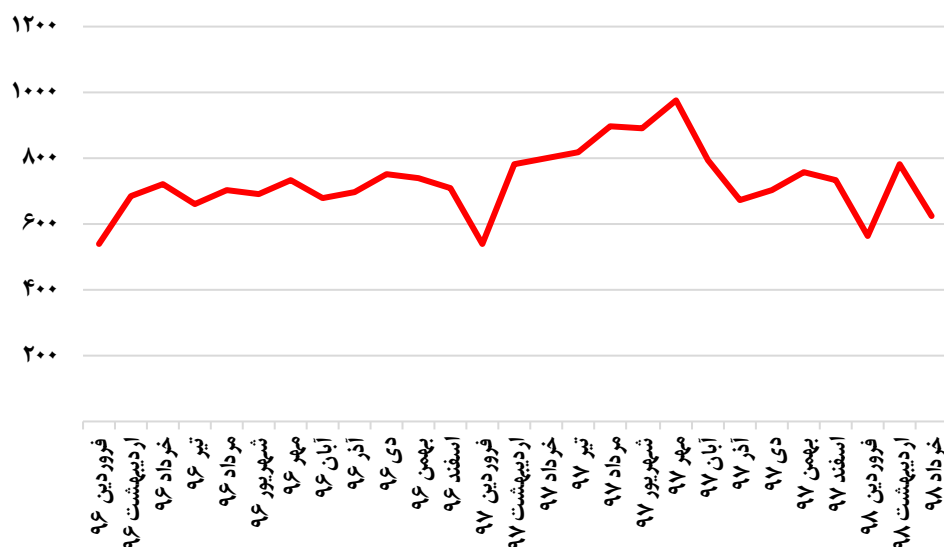
در این بخش شاخص نسبت دهکی^{۱۲} به منظور اندازه‌گیری نابرابری در توزیع ارزش‌هایی نظیر درآمد، ثروت و ... محاسبه می‌شود. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابری مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارتی می‌باشد که روند کاهشی آن در طول زمان نشان‌دهنده حذف تراکنش‌های با مبالغ بسیار ریز و یا بسیار بزرگ تعریف می‌شود. جدول ۲-۱۲ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپرک را در خرداد ماه ۱۳۹۸ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۳۹۷ ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۴ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

مقایسه ماهانه			مقایسه نقطه به نقطه			محاسبه نسبت دهکی
اردیبهشت ۱۳۹۸	خرداد ۱۳۹۸	درصد تغییرات	خرداد ۱۳۹۷	خرداد ۱۳۹۸	درصد تغییرات	
۱۱,۹۰۲,۹۶۹/۰۵	۹,۷۷۱,۷۸۰/۵۳	-۱۷/۹۰٪	۱۰,۶۳۸,۸۳۳/۳۶	۹,۷۷۱,۷۸۰/۵۳	-۸/۱۵٪	میانگین مبالغ تراکنش دهک دهم (ریال)
۱۵,۲۲۷/۵۰	۱۵,۶۶۴/۳۵	۲/۸۷٪	۱۳,۳۳۹/۱۸	۱۵,۶۶۴/۳۵	۱۷/۴۳٪	میانگین مبالغ تراکنش دهک اول (ریال)
۷۸۱/۶۸	۶۲۳/۸۲	-۲۰/۱۹٪	۷۹۷/۵۶	۶۲۳/۸۲	-۲۱/۷۸٪	نسبت دهکی

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۲۱/۷۸- درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۲۰/۱۹- درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم رشد ۱۷/۹۰- درصدی و متوسط مبلغی دهک اول نیز رشد ۲/۸۷ درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به رشد ۲۰/۱۹- درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول شده است در قیاس ماهانه شده است.

^{۱۲} تراکنش‌های دوره مورد بررسی به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم شده و مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۱۶-۲ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی

با توجه به شکل ۱۶-۲، نسبت دهکی در خرداد ۱۳۹۸ نسبت به اردیبهشت ماه روند کاهشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در خرداد ۱۳۹۸ نسبت به اردیبهشت رشد $۱۵۷/۸۵$ - واحدی را تجربه نموده است.

۲,۳,۳. بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است.

جدول ۱۵-۲ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

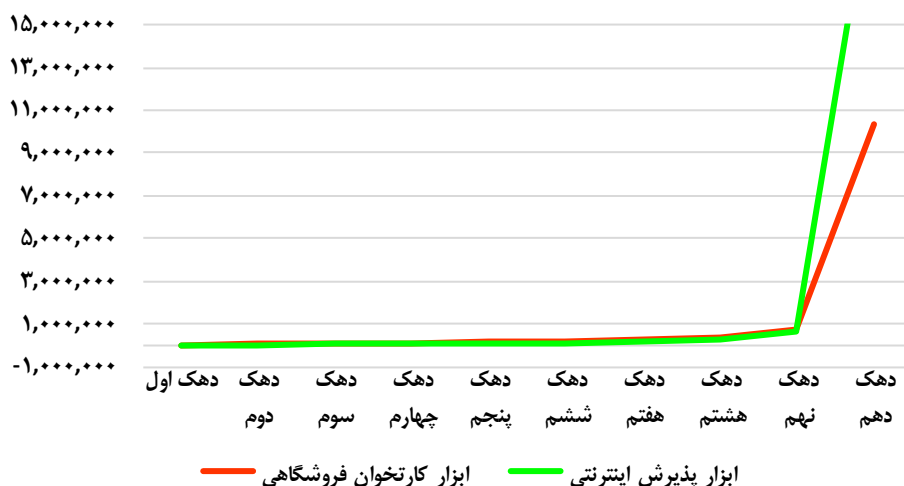
جدول ۲-۱۵ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاه	
۹,۳۸۵/۹۸	۱۶,۶۴۳/۴۵	دهک اول
۲۲,۵۸۳/۴۸	۳۸,۹۷۸/۱۵	دهک دوم
۴۸,۱۰۴/۵۸	۵۸,۹۰۴/۶۹	دهک سوم
۸۱,۲۰۲/۸۵	۹۰,۳۸۶/۵۲	دهک چهارم
۱۰۰,۶۵۷/۲۰	۱۲۳,۲۹۹/۶۵	دهک پنجم
۱۱۶,۳۳۹/۴۴	۱۷۶,۷۰۴/۴۶	دهک ششم
۱۵۰,۲۳۸/۱۴	۲۵۱,۷۹۰/۲۲	دهک هفتم
۲۴۰,۴۵۶/۲۹	۳۸۷,۳۶۸/۹۱	دهک هشتم
۶۷۶,۳۷۱/۰۹	۷۱۸,۲۸۲/۲۴	دهک نهم
۲۲,۵۰۶,۶۷۲/۲۵	۱۰,۳۴۱,۸۱۶/۸۲	دهک دهم

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که متوسط مبلغ تراکنش‌های خرید کالا و خدمات در دهک آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاه است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی ابزار مطلوب انجام تراکنش‌های خرید در دهک دهم می‌باشد. در خدمت خرید کالا و خدمات اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۹۰ درصد تراکنش‌ها (۹ دهک) در ابزارهای کارتخوان فروشگاه و اینترنتی مربوط به خرید کالا و خدمات با مبلغ کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است.

اطلاعات جدول ۲-۱۵ در شکل ۲-۱۷ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۷ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - خرداد ۱۳۹۸

در شکل ۲-۱۷ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۲۲,۵۰۶,۶۷۲/۲۵ ریال بوده است.

جدول ۲-۱۶ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

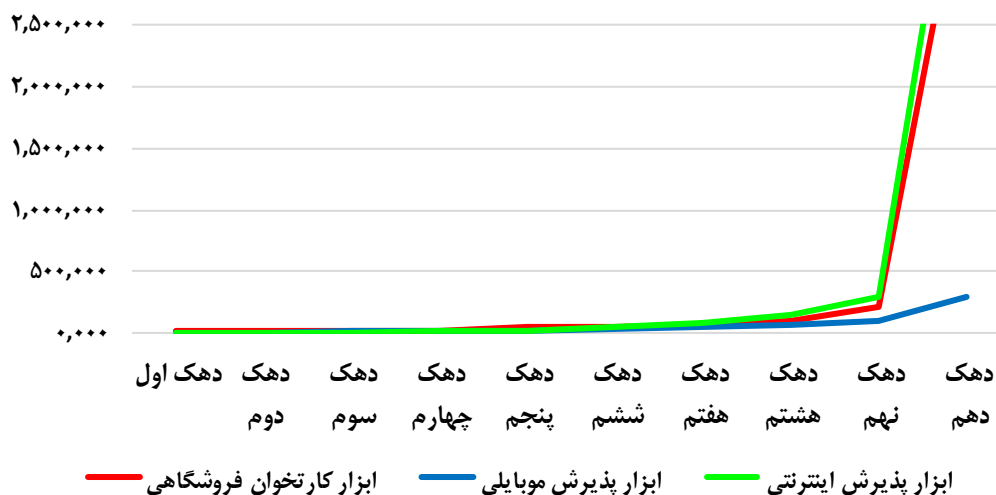
جدول ۲-۱۶ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۹,۸۳۷/۳۴	۹,۴۵۲/۹۳	۱۴,۳۶۳/۸۹	دهک اول
۱۰,۰۰۰/۰۰	۱۰,۳۸۴/۵۶	۲۰,۰۰۰/۰۰	دهک دوم
۱۰,۹۷۸/۰۹	۱۴,۷۷۹/۳۲	۲۰,۰۰۰/۰۰	دهک سوم
۲۰,۰۰۰/۰۰	۲۰,۰۰۰/۰۰	۲۰,۲۳۹/۴۱	دهک چهارم
۲۶,۰۱۱/۲۲	۲۰,۷۹۲/۱۱	۴۷,۴۹۱/۲۷	دهک پنجم
۵۱,۷۳۹/۳۵	۳۰,۶۷۴/۴۳	۵۰,۰۰۰/۰۰	دهک ششم

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۸۶,۷۹۷/۱۳	۵۰,۴۸۹/۰۱	۷۴,۵۳۲/۵۱	دهک هفتم
۱۵۳,۸۹۶/۸۳	۶۵,۶۴۳/۱۵	۱۰۱,۱۸۳/۲۴	دهک هشتم
۳۰۵,۱۱۱/۶۴	۱۰۶,۳۲۹/۲۱	۲۰۷,۹۷۴/۰۰	دهک نهم
۴۶۶۷,۵۸۹/۹۰	۲۹۹,۸۶۳/۱۶	۳,۸۹۲,۹۳۰/۱۵	دهک دهم

با توجه به اطلاعات جدول ۱۶-۲ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتخوان فروشگاهی و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت‌های شارژ تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه صورت گرفته توسط کارتخوان فروشگاهی، خرید کارت شارژ ۲۰,۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۳۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (دو دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد و ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) با مبلغ ۵۰,۰۰۰ ریالی انجام گرفته است. این در حالی است که به طور متوسط ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۲۰,۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط حداقل ۴۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی و ۱۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط مبالغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار دیگر در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط مبلغ دهک‌های مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد.

شکل ۱۸-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۱۸-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - خرداد ۱۳۹۸

در شکل ۱۸-۲ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۴,۶۶۷,۵۸۹/۹۰ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فروشگاه در حدود ۳,۸۹۲,۹۳۰/۱۵ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۲۹۹,۸۶۳/۱۶ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

۳. کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی‌ترین هدف شرکت‌های ارائه‌دهنده آن خدمات می‌باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت‌مندی مصرف‌کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت‌ها می‌باشد. کاهش خطاها و تراکنش‌های ناتمام از یک سو و افزایش دسترس‌پذیری حس شده خدمات و دسترس‌پذیری زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک می‌گردد در ادامه شاخص‌هایی برای سنجش این هدف ارائه می‌گردد.

۳،۱. سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپرک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^{۱۳}، "خطای پذیرندگی"^{۱۴}، "خطای شاپرکی"^{۱۵}، "خطای کاربری"^{۱۶} و "خطای کسب و کار"^{۱۷} طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۳-۱ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطادار) کل شبکه شاپرک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۱/۹۲ درصدی تراکنش‌های موفق و ۸/۰۸ درصدی خطاهای رخ داده در خرداد ۹۸ دارد.

جدول ۳-۱ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - خرداد ۹۸

نوع تراکنش	تعداد	سهم از کل تراکنش‌ها
تراکنش‌های موفق	۲,۱۹۶,۷۷۶,۴۴۳	۹۱/۹۲٪
تراکنش‌های ناموفق	۱۹۳,۰۳۱,۹۷۱	۸/۰۸٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۲,۳۸۹,۸۰۸,۴۱۴	۱۰۰/۰۰٪

۳،۲. آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در دو ماه اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۸ در جدول ۳-۲ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

^{۱۳} علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^{۱۴} علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

^{۱۵} علت خطا سوئیچ شرکت شاپرک می‌باشد.

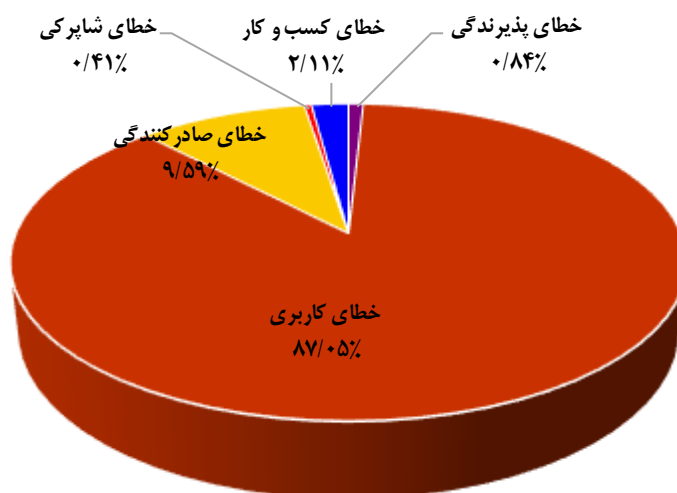
^{۱۶} علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیکی (دارندگان کارت) می‌باشد.

^{۱۷} رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

جدول ۳-۲ مقایسه تعداد تراکنش‌ها و خطاها - اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۸

نوع تراکنش و انواع خطا	اردیبهشت ۱۳۹۸	خرداد ۱۳۹۸	درصد تغییرات
خطای پذیرندگی	۱,۷۳۱,۳۸۰	۱,۶۲۴,۰۶۷	-۶/۲۰٪
خطای کاربری	۱۷۲,۱۳۶,۹۲۵	۱۶۸,۰۳۵,۵۳۳	-۲/۳۸٪
خطای صادرکنندگی	۱۴,۲۸۸,۱۴۱	۱۸,۵۱۴,۵۰۹	۲۹/۵۸٪
خطای شاپرکی	۱,۲۳۹,۰۸۹	۷۹۱,۵۴۳	-۳۶/۱۲٪
خطای کسب و کار	۲,۸۰۶,۶۸۸	۴,۰۶۶,۳۱۹	۴۴/۸۸٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۱۹۲,۲۰۲,۲۲۳	۱۹۳,۰۳۱,۹۷۱	۰/۴۳٪
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۲,۱۴۳,۶۴۹,۹۳۸	۲,۱۹۶,۱۷۶,۴۴۳	۲/۴۸٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۲,۳۳۵,۸۵۲,۱۶۱	۲,۳۸۹,۸۰۸,۴۱۴	۲/۳۱٪

بر اساس اطلاعات جدول ۳-۲ ملاحظه می‌شود که در خرداد ماه ۱۳۹۸ تعداد خطاها در گروه خطاهای پذیرندگی و کسب و کار با کاهش همراه بوده است.

شکل ۳-۱ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - خرداد ۱۳۹۸

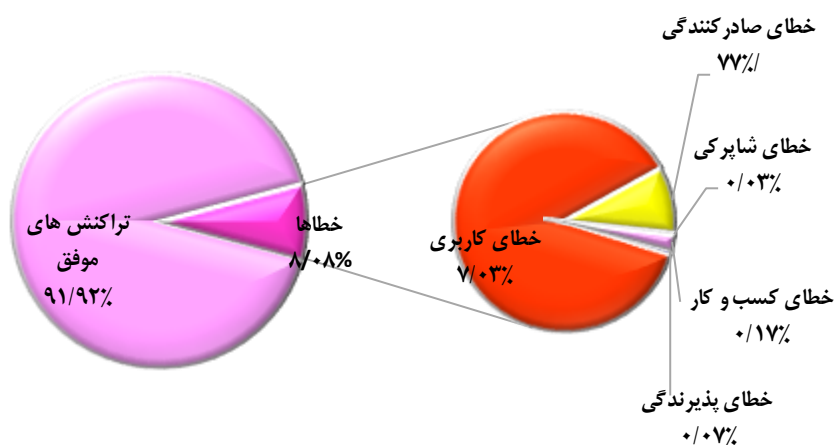
همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات جدول ۳-۳ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۸۷/۰۵ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا به

عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - خرداد ۱۳۹۸

نوع تراکنش و انواع خطا	تعداد	سهم
موفق	تراکنش های موفق	۲,۱۹۶,۷۷۶,۴۴۳
ناموفق	خطای پذیرندگی	۱,۶۲۴,۰۶۷
	خطای کاربری	۱۶۸,۰۳۵,۵۳۳
	خطای صادر کنندگی	۱۸,۵۱۴,۵۰۹
	خطای شاپرکی	۷۹۱,۵۴۳
	خطای کسب و کار	۴,۰۶۶,۳۱۹
	تعداد کل تراکنش ها	۲,۳۸۹,۸۰۸,۴۱۴
		۹۱/۹۲%
		۰/۰۷%
		۷/۰۳%
		۰/۷۷%
		۰/۰۳%
		۰/۱۷%
		۱۰۰/۰۰%

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل ۳-۲ به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش های موفق و ناموفق از کل تراکنش ها در شکل آمده است.

شکل ۳-۲ سهم هر یک از انواع تراکنش های ناموفق و تراکنش های موفق از کل تراکنش ها - خرداد ۱۳۹۸

همانگونه که در شکل ۳-۲ فوق ملاحظه می‌شود، کمترین سهم در تراکنش‌های خطادار مربوط به خطای شاپرکی با سهم ۰/۰۳ درصدی از کل تراکنش‌ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۴۱ درصدی را در بین تراکنش‌های خطادار داشته که در شکل ۳-۱ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در دو ماه اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۸ در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۸

نوع تراکنش و انواع خطا	سهم از کل تراکنش‌ها اردیبهشت ۱۳۹۸	سهم از کل تراکنش‌ها خرداد ۱۳۹۸	تغییر سهم
خطای پذیرندگی	۰/۰۷٪	۰/۰۷٪	-۰/۰۰۶٪
خطای کاربری	۷/۳۷٪	۷/۰۳٪	-۰/۳۳۸٪
خطای صادرکنندگی	۰/۶۱٪	۰/۷۷٪	۰/۱۶۳٪
خطای شاپرکی	۰/۰۵٪	۰/۰۳٪	-۰/۰۲۰٪
کسب و کار	۰/۱۲٪	۰/۱۷٪	۰/۰۵۰٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۸/۲۳٪	۸/۰۸٪	-۰/۱۵۱٪
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۹۱/۷۷٪	۹۱/۹۲٪	۰/۱۵۱٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	-

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین کاهش سهم تراکنش‌های موفق و گروه خطایی صادر کنندگی در مقابل افزایش سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌های خرداد ۱۳۹۸ نسبت به اردیبهشت ماه می‌باشد.

۳,۳. دسترس پذیری حس شده خدمات

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص دسترسی پذیری حس شده خدمات تعریف شده که سهم تراکنش های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش ها محاسبه می کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص دسترسی پذیری حس شده خدمات در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

جدول ۳-۵ دسترسی پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی

خرداد ۱۳۹۸		اردیبهشت ۱۳۹۸		خرداد ۱۳۹۷		تراکنش های موفق
دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش ها	
۹۸/۹۵٪	۲,۳۶۴,۸۱۱,۹۷۶	۹۹/۱۴٪	۲,۳۱۵,۷۸۶,۸۶۳	۹۸/۵۳٪	۱,۸۰۶,۶۰۷,۳۵۸	تراکنش های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^{۱۸}
۹۹/۹۷٪	۲,۳۸۹,۰۱۶,۸۷۱	۹۹/۹۵٪	۲,۳۳۴,۶۱۳,۰۷۲	۹۸/۵۳٪	۱,۸۳۲,۷۳۰,۵۹۰	تراکنش های موفق سیستمی شاپرکی ^{۱۹}
-	۲,۳۸۹,۸۰۸,۴۱۴	-	۲,۳۳۵,۸۵۲,۱۶۱	-	۱,۸۳۳,۵۳۸,۳۸۵	تعداد کل تراکنش

جدول ۳-۵ مبین در دسترس بودن ۹۹/۹۷ درصدی خدمات شرکت شاپرک در خرداد ۱۳۹۸ می باشد که نسبت به خرداد ۱۳۹۷ تغییر ۰/۴۲ درصدی و نسبت به اردیبهشت ۱۳۹۸ رشد ۰/۱۹ درصدی داشته است.

^{۱۸} تراکنشی است که از دید شبکه ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می شوند؛ چرا که نمایش دهنده ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه ی سیستم رخ داده اند.

^{۱۹} تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش های خطای شاپرکی را شامل می شود.

۳,۴. آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام^{۲۰} رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می‌بایست نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۳-۶ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - اردیبهشت ۱۳۹۸ و خرداد ۱۳۹۸

تراکنش‌های ناتمام	اردیبهشت ۱۳۹۸	خرداد ۱۳۹۸	تغییرات
تعداد تراکنش‌های ناتمام	۳۸۶,۹۷۱	۴۴۱,۰۷۹	۱۳/۹۸٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۲,۱۴۳,۶۴۹,۹۳۸	۲,۱۹۶,۱۷۶,۴۴۳	۲/۴۸٪
نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها	۰/۰۱۸٪	۰/۰۲۰٪	۰/۰۰۲۰٪

*در گزارش‌های پیشین، از عنوان "تراکنش معوق" به جای "تراکنش ناتمام" استفاده شده بود

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود تعداد تراکنش‌های ناتمام خرداد ماه نسبت به اردیبهشت ماه با رشد

۱۳/۹۸ درصدی همراه بوده است. همزمان با رشد ۲/۴۸ درصدی تعداد تراکنش‌های موفق در خرداد ۱۳۹۸ نسبت به اردیبهشت ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام نیز در این دوره با افزایش همراه بوده است. نسبت تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته افزایش ۰/۰۰۲۰ درصدی را تجربه نموده است.

^{۲۰} تراکنش دارنده‌ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

بررسی عملکرد کلی شرکتهای ارائه دهنده خدمات پرداخت

۴. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکت‌های PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهند که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکت‌های مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آن‌ها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

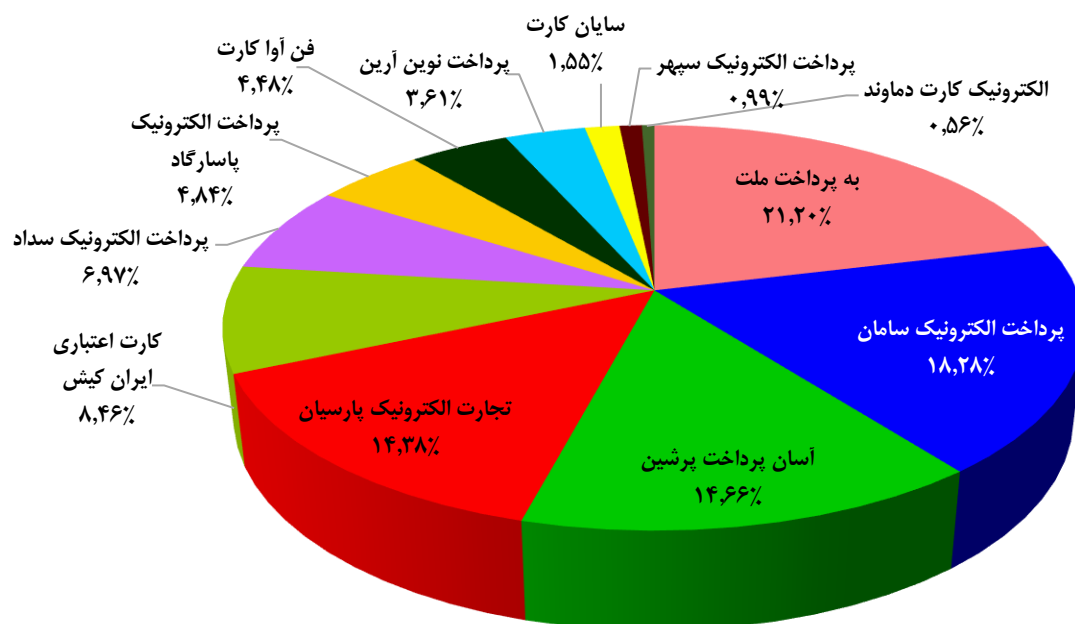
در این بخش عملکرد شرکت‌های PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکت‌ها در بازار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود.

۴,۱. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

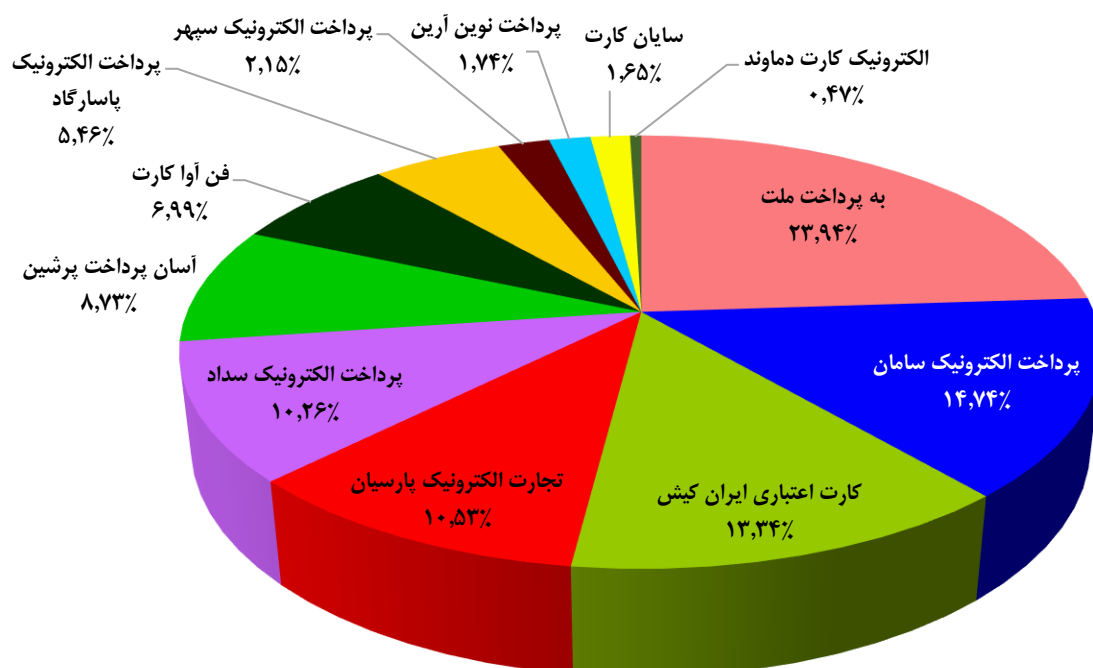
به‌منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخداد تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۴,۱,۱. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کارتی، در دو شکل ۴-۱ و شکل ۴-۲ ترسیم شده است.

شکل ۴-۱ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - خرداد ۱۳۹۸

شکل ۲-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - خرداد ۱۳۹۸

همانگونه که در دو شکل فوق ملاحظه می‌گردد، شرکت "به‌پرداخت ملت" با سهم ۲۱/۲۰ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۳/۹۴ درصدی از مبلغ آن‌ها همچنان بیشترین سهم را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست هر دو بازار قرار گرفته است. اختلاف سهم مبلغی بالغ بر ۹ درصد بین دو شرکت نخست بازار، نقش شرکت "به‌پرداخت ملت" را در میزان ارزش ریالی تراکنش‌های پرداخت کارت به روشنی نشان می‌دهد. این در حالی است که شاخص فوق در مولفه تعدادی رقمی در حدود سه درصد است.

مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش اردیبهشت ماه سال ۹۸، حکایت از آن دارد که هرچند نوسانات این سهم‌ها چندان قابل توجه نیست و در مولفه سهم تعدادی تغییری در ترتیب شرکت‌ها بر حسب بیشترین میزان سهم از تعداد تراکنش‌ها رخ نداده است ولیکن در مولفه سهم مبلغی بین شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سداد" و "تجارت الکترونیک پارس‌پول" جابجایی صورت پذیرفته است.

۴،۱،۲. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی اردیبهشت و خرداد ۹۸ در جدول ۱-۴ ارائه شده است.

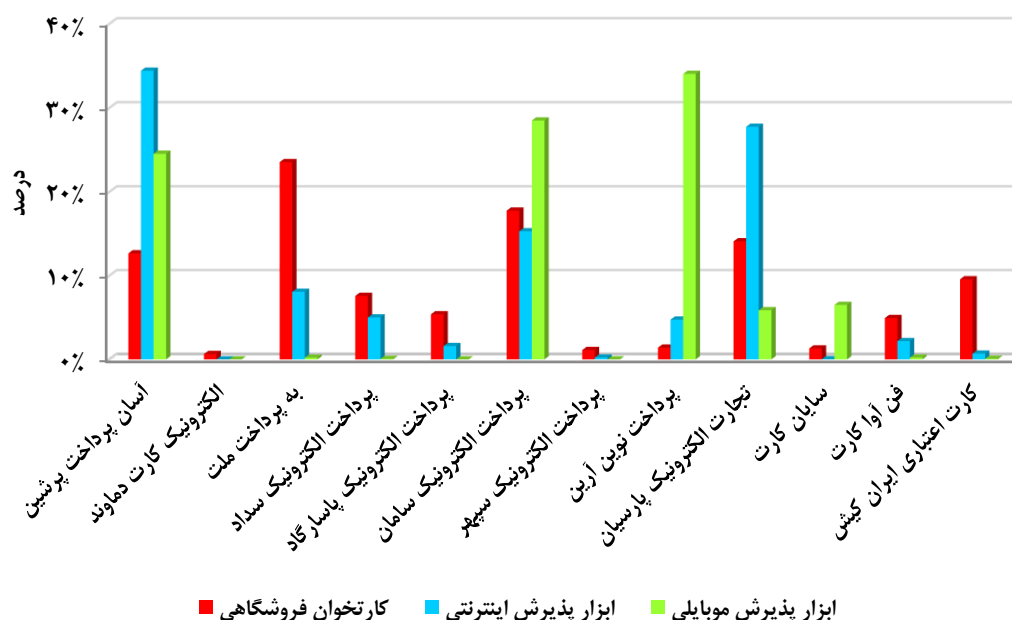
در خرداد ماه همچنان شرکت "به‌پرداخت ملت" با پوشش ۲۳/۵۴ درصد از بازار تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ی، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. همچنین شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۳۴/۴۲ درصد از سهم بازار تراکنش‌های اینترنتی، به‌عنوان ارائه‌دهنده‌ی خدمات به بیشترین تعداد تراکنش‌های مذکور محسوب می‌شود. در این ماه همچنین شرکت "پرداخت نوین آراین" با پوشش ۳۴/۰۴ درصد از سهم تعدادی تراکنش‌های مزبور به‌عنوان دارنده‌ی بالاترین سهم در بازار تراکنش‌های موبایلی شناخته می‌شود.

جدول ۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت و خرداد ۹۸

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۲/۷۹٪	۱۲/۶۶٪	-۰/۱۳٪	۳۲/۸۳٪	۳۴/۴۲٪	۱/۶۰٪	۲۶/۱۳٪	۲۴/۵۴٪	-۱/۶۰٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۷٪	۰/۶۴٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۳/۵۴٪	۲۳/۵۴٪	۰/۰۰٪	۷/۵۸٪	۸/۰۷٪	۰/۴۹٪	۰/۲۰٪	۰/۲۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۴۹٪	۷/۵۹٪	۰/۱۰٪	۵/۷۸٪	۵/۰۱٪	-۰/۷۷٪	۰/۰۶٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۵۲٪	۵/۳۹٪	-۰/۱۳٪	۱/۸۴٪	۱/۵۹٪	-۰/۲۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۸۵٪	۱۷/۷۶٪	-۰/۰۹٪	۱۴/۹۵٪	۱۵/۳۰٪	۰/۳۵٪	۲۸/۶۶٪	۲۸/۵۰٪	-۰/۱۶٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۱۱٪	۱/۱۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۸٪	۰/۲۱٪	۰/۱۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۱/۴۳٪	۱/۴۰٪	-۰/۰۳٪	۵/۰۲٪	۴/۷۴٪	-۰/۲۷٪	۳۳/۹۵٪	۳۴/۰۴٪	۰/۰۹٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۳/۸۴٪	۱۴/۱۰٪	۰/۲۵٪	۲۸/۹۴٪	۲۷/۷۵٪	-۱/۱۸٪	۶/۲۸٪	۵/۸۷٪	-۰/۴۰٪
سایان کارت	۱/۳۱٪	۱/۳۱٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۴/۴۱٪	۶/۵۰٪	۲/۰۹٪
فن آوا کارت	۴/۹۹٪	۴/۹۳٪	-۰/۰۵٪	۲/۲۶٪	۲/۱۹٪	-۰/۰۸٪	۰/۲۱٪	۰/۲۱٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۵۷٪	۹/۵۷٪	۰/۰۰٪	۰/۶۹٪	۰/۶۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۸٪	۰/۰۷٪	-۰/۰۱٪

همانگونه که در جدول ۴-۱ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در خرداد ماه ۹۸ نسبت به ماه گذشته با رقم مثبت ۰/۲۵ درصد در شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" گزارش شده است. در روندی همسو بالاترین اختلاف سهم تعدادی تراکنش‌های اینترنتی نیز با ۱/۶۰ درصد افزایش در شرکت "آسان پرداخت پرشین" مشاهده می‌شود. شرکت "سایان کارت" با افزایش ۲/۰۹ درصدی در سهم تعدادی تراکنش‌های موبایلی خود، بیشترین تفاضل سهم را در این بازار نشان می‌دهد.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در شکل ۴-۳ نمایش داده شده است.

شکل ۴-۳ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۳۹۸

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی اردیبهشت و خرداد ۹۸ در جدول ۴-۲ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در خرداد ماه تغییری در شرکت‌های دارنده‌ی بیشترین سهم بازار مبلغی در دو ابزار کارتخوان فروشگاه‌های و ابزار پذیرش اینترنتی نسبت به ماه گذشته رخ نداده است. تنها در ابزار پذیرش موبایلی شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان" با افزایش سهم خود از "آسان پرداخت پرشین" پیشی گرفته است و رده نخست را به خود اختصاص داده است. در این

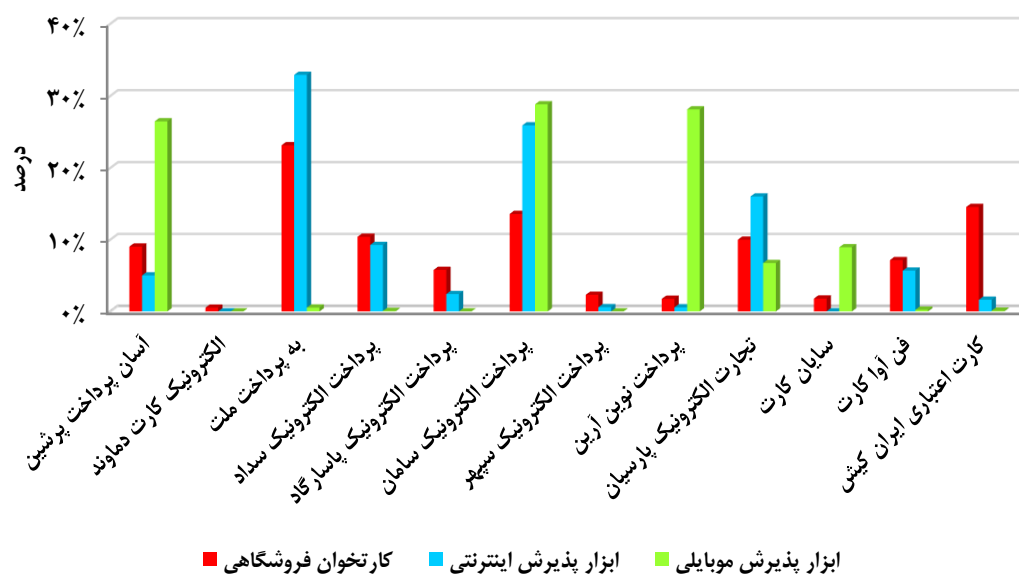
ماه همچنان شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۲۳/۱۴ درصدی از مبالغ بازار کارتهخوان فروشگاههای بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. این شرکت با رقمی معادل با ۳۲/۹۲ درصد بخش قابل توجهی از بازار مبلغی تراکنشهای ابزار پذیرش اینترنتی را نیز پشتیبانی می نماید. همانگونه که بیان گردید در ابزار پذیرش موبایلی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با پیشی گرفتن از شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۲۸/۸۲ درصد بیشترین سهم بازار مبلغی این تراکنشها را کسب نموده است.

جدول ۴-۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنشهای هر یک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت و خرداد ۹۸

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنشهای کارتهخوان فروشگاههای			سهم از مبلغ تراکنشهای ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنشهای ابزار پذیرش موبایلی		
	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۸/۹۴٪	۹/۰۳٪	۰/۰۹٪	۴/۶۰٪	۵/۰۲٪	۰/۴۲٪	۳۰/۳۶٪	۲۶/۴۶٪	-۳/۸۹٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۴۸٪	۰/۵۲٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۳/۵۴٪	۲۳/۱۴٪	-۰/۴۰٪	۳۰/۹۸٪	۳۲/۹۲٪	۱/۹۳٪	۰/۴۸٪	۰/۵۳٪	۰/۰۵٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۲۶٪	۱۰/۴۰٪	۰/۱۴٪	۸/۲۵٪	۹/۲۶٪	۱/۰۱٪	۰/۰۷٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۸۳٪	۵/۷۸٪	-۰/۰۵٪	۲/۶۶٪	۲/۴۲٪	-۰/۲۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۳/۳۱٪	۱۳/۵۸٪	۰/۲۷٪	۲۶/۹۵٪	۲۵/۹۰٪	-۱/۰۴٪	۲۸/۷۰٪	۲۸/۸۲٪	۰/۱۳٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۳۸٪	۲/۳۲٪	-۰/۰۷٪	۰/۴۷٪	۰/۵۸٪	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آریا	۱/۷۶٪	۱/۷۵٪	-۰/۰۱٪	۰/۷۵٪	۰/۵۶٪	-۰/۱۸٪	۲۷/۸۲٪	۲۸/۱۲٪	۰/۳۰٪
تجارت الکترونیک پارسین	۹/۵۹٪	۱۰/۰۰٪	۰/۴۱٪	۱۴/۰۸٪	۱۶/۰۲٪	۱/۹۴٪	۷/۱۳٪	۶/۷۴٪	-۰/۳۹٪
سایان کارت	۱/۸۳٪	۱/۷۸٪	-۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۵/۰۸٪	۸/۹۴٪	۳/۸۵٪
فن آوا کارت	۷/۲۸٪	۷/۱۵٪	-۰/۱۴٪	۹/۷۲٪	۵/۶۸٪	-۴/۰۴٪	۰/۲۷٪	۰/۲۳٪	-۰/۰۵٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۸۰٪	۱۴/۵۵٪	-۰/۲۵٪	۱/۵۵٪	۱/۶۳٪	۰/۰۸٪	۰/۱۰٪	۰/۰۹٪	-۰/۰۱٪

همانگونه که در جدول ۴-۲ ملاحظه می شود، بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنشهای ابزار کارتهخوان فروشگاههای در ماه خرداد نسبت به اردیبهشت در شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" با عددی معادل با ۰/۴۱ درصد افزایش گزارش شده است. این تغییرات در تراکنشهای اینترنتی و موبایلی در چند شرکت نوسان قابل توجهی دارد. بالاترین اختلاف در سهم ارزش ریالی تراکنشهای اینترنتی را شرکت "فن آوا کارت" با ۴/۰۴ درصد کاهش نمایش می دهد. شاخص مذکور در بازار مبلغی تراکنشهای موبایلی نیز با رقم منفی ۳/۸۹ درصد در شرکت "آسان پرداخت پرشین" ملاحظه می شود.

لازم به توضیح است تغییرات سهم مبلغی تراکنش‌های شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت در مقایسه با سهم تعدادی لزوماً همسو نبوده و حتی میزان آن‌ها نیز هم اندازه نیستند. شکل ۴-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در خرداد ۱۳۹۸ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۳۹۸

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" علی‌رغم ثبت روند رو به رشد، همچنان کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه ابزارهای پذیرش بسیار ناچیز است.

۴.۱.۳. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر شرکت PSP در سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از شرکت‌ها به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس برای دو ماه متوالی اردیبهشت و خرداد ۹۸ در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۲۳/۳۹ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، بالاترین سهم را در اختیار دارد. شرکت فوق همانند گذشته با کسب ۱۸/۶۵ درصد از سهم بازار تراکنش‌های مانده‌گیری، به بالاترین حجم از این گونه تراکنش‌ها نیز خدمت ارائه می‌دهد.

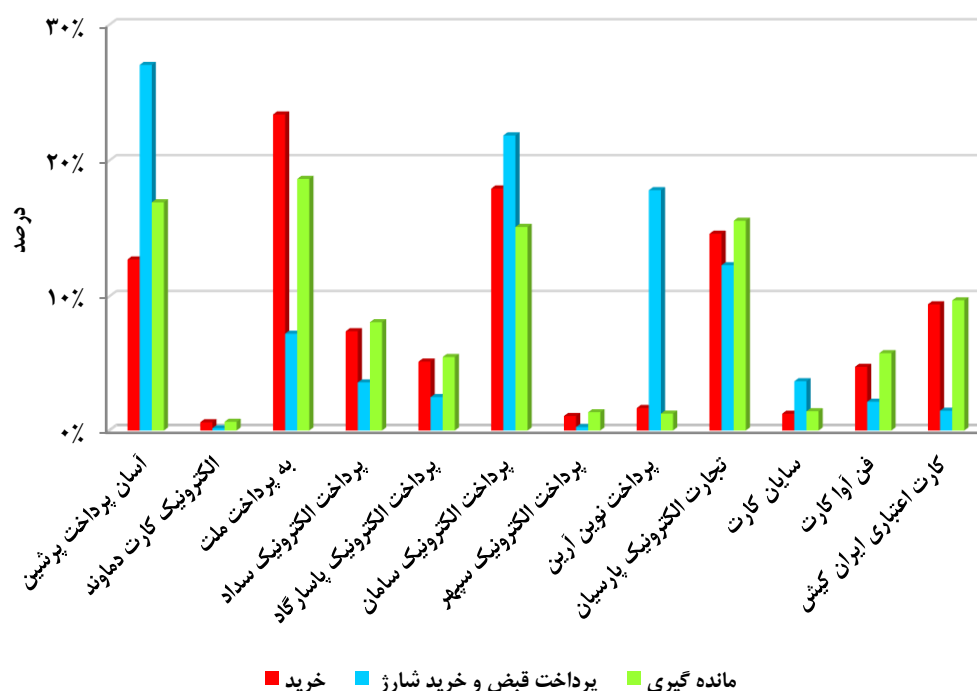
در حوزه تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۲۷/۰۴ درصد از بازار تراکنش‌های فوق، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است.

جدول ۳-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اردیبهشت و خرداد ۹۸

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های خرید			سهم از تعداد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری		
	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۲/۷۹٪	۱۲/۷۲٪	-۰/۰۷٪	۲۷/۵۴٪	۲۷/۰۴٪	-۰/۵۱٪	۱۶/۳۴٪	۱۶/۹۲٪	۰/۵۹٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۴٪	۰/۶۲٪	۰/۰۷٪	۰/۱۵٪	۰/۱۷٪	۰/۰۱٪	۰/۵۹٪	۰/۶۵٪	۰/۰۶٪
به پرداخت ملت	۲۳/۳۱٪	۲۳/۳۹٪	۰/۰۹٪	۷/۸۵٪	۷/۲۲٪	-۰/۶۴٪	۱۸/۸۱٪	۱۸/۶۵٪	-۰/۱۶٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۳۶٪	۷/۴۰٪	۰/۰۵٪	۳/۶۰٪	۳/۵۸٪	-۰/۰۲٪	۸/۲۰٪	۸/۰۸٪	-۰/۱۲٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۲۷٪	۵/۱۴٪	-۰/۱۳٪	۲/۶۳٪	۲/۴۹٪	-۰/۱۴٪	۵/۵۵٪	۵/۴۸٪	-۰/۰۷٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۸/۰۰٪	۱۷/۹۴٪	-۰/۰۶٪	۲۱/۸۸٪	۲۱/۸۵٪	-۰/۰۳٪	۱۵/۲۵٪	۱۵/۱۲٪	-۰/۱۳٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۰۶٪	۱/۰۸٪	۰/۰۲٪	۰/۲۷٪	۰/۲۶٪	-۰/۰۱٪	۱/۳۶٪	۱/۳۶٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۱/۷۴٪	۱/۶۸٪	-۰/۰۶٪	۱۷/۲۵٪	۱۷/۸۲٪	۰/۵۷٪	۱/۲۶٪	۱/۲۶٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۵۰٪	۱۴/۶۲٪	۰/۱۲٪	۱۲/۲۸٪	۱۲/۲۹٪	۰/۰۱٪	۱۵/۶۰٪	۱۵/۵۷٪	-۰/۰۳٪
سایان کارت	۱/۲۵٪	۱/۲۵٪	۰/۰۰٪	۲/۵۸٪	۳/۶۷٪	۱/۰۹٪	۱/۴۷٪	۱/۴۳٪	-۰/۰۴٪
فن آوا کارت	۴/۷۹٪	۴/۷۵٪	-۰/۰۴٪	۲/۲۸٪	۲/۱۴٪	-۰/۱۴٪	۵/۷۶٪	۵/۷۷٪	۰/۰۱٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۳۹٪	۹/۴۱٪	۰/۰۲٪	۱/۶۷٪	۱/۴۷٪	-۰/۲۰٪	۹/۸۲٪	۹/۷۱٪	-۰/۱۱٪

همانگونه که در جدول ۳-۴ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های خرید در ماه خرداد نسبت به اردیبهشت ماه با کاهش ۰/۱۳ درصدی در شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" اتفاق افتاده است. این اختلاف سهم در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ نیز با رقم مثبت ۱/۰۹ درصد در شرکت "سایان کارت" مشاهده می‌شود. شرکت "آسان پرداخت پرشین" نیز در سهم تراکنش‌های مانده‌گیری خود با افزایش ۰/۵۹ درصدی بیشترین اختلاف در سهم تعدادی این تراکنش‌ها را رقم زده است.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت در شکل ۴-۵ نمایش داده شده است.

شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - خرداد ۱۳۹۸

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ای الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه متوالی اردیبهشت و خرداد ۹۸ در جدول ۴-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در خرداد ماه شرکت "به پرداخت ملت" همچنان با پوشش ۲۴/۴۸ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، به عنوان بالاترین دارنده سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور محسوب می‌گردد.

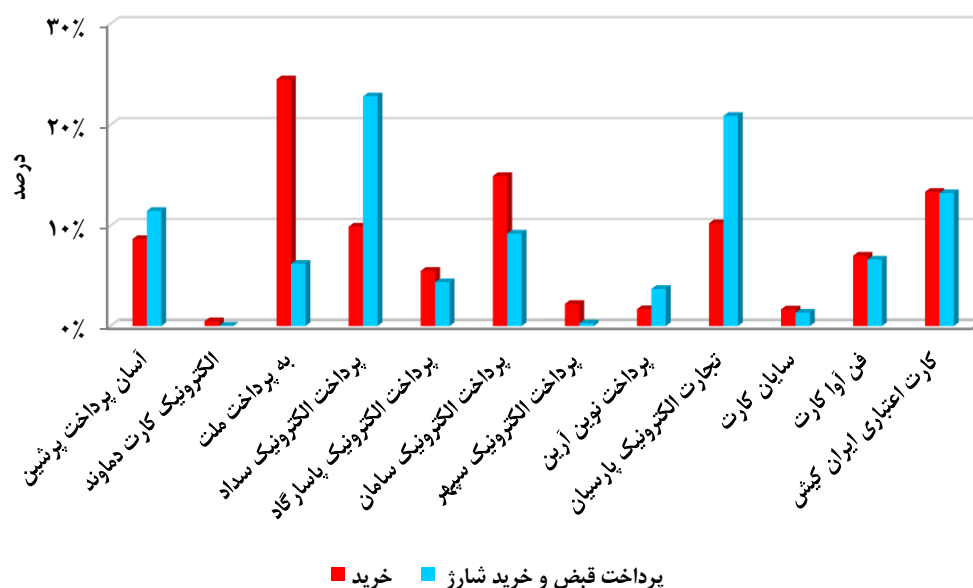
در خرداد ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" با کسب سهم مبلغی ۲۲/۸۰ درصد از شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" پیشی گرفته است و از بالاترین میزان مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ پشتیبانی می‌نماید. علی‌رغم اینکه در این ماه بیشتر شرکت‌ها با ریزش ارزش ریالی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ خود مواجه شده‌اند، اما مبلغ شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" در بازار فوق افزایش داشته است.

جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اردیبهشت و خرداد ۹۸

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت			سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ		
اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف
۸/۶۱٪	۸/۶۵٪	۰/۰۴٪	۹/۹۱٪	۱۱/۴۴٪	۱/۵۴٪	اسان پرداخت پرشین		
۰/۴۶٪	۰/۴۹٪	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	الکترونیک کارت دماوند		
۲۴/۶۷٪	۲۴/۴۸٪	۰/۱۹٪	۵/۸۶٪	۶/۱۹٪	۰/۳۴٪	به پرداخت ملت		
۹/۹۵٪	۹/۸۸٪	۰/۰۷٪	۱۳/۴۱٪	۲۲/۸۰٪	۹/۳۹٪	پرداخت الکترونیک سداد		
۵/۶۰٪	۵/۴۹٪	۰/۱۱٪	۳/۹۶٪	۴/۳۶٪	۰/۴۰٪	پرداخت الکترونیک پاسارگاد		
۱۴/۴۰٪	۱۴/۹۱٪	۰/۵۱٪	۱۶/۷۰٪	۹/۲۰٪	۷/۵۱٪	پرداخت الکترونیک سامان		
۲/۲۸٪	۲/۲۱٪	۰/۰۷٪	۰/۲۵٪	۰/۲۸٪	۰/۰۳٪	پرداخت الکترونیک سپهر		
۱/۷۲٪	۱/۶۸٪	۰/۰۴٪	۲/۹۲٪	۳/۶۹٪	۰/۷۷٪	پرداخت نوین آراین		
۹/۷۰٪	۱۰/۲۱٪	۰/۵۱٪	۱۷/۵۷٪	۲۰/۸۶٪	۳/۳۰٪	تجارت الکترونیک پارسیان		
۱/۷۲٪	۱/۶۶٪	۰/۰۶٪	۰/۷۱٪	۱/۳۳٪	۰/۶۲٪	سایان کارت		
۷/۱۹٪	۷/۰۰٪	۰/۱۹٪	۱۵/۷۹٪	۶/۶۰٪	۹/۱۹٪	فن آوا کارت		
۱۳/۷۰٪	۱۳/۳۴٪	۰/۳۶٪	۱۲/۹۰٪	۱۳/۲۱٪	۰/۳۱٪	کارت اعتباری ایران کیش		

اطلاعات جدول بالا نشان می‌دهد که بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در خرداد و اردیبهشت ماه با رقمی برابر با ۰/۵۱ درصد افزایش در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" اتفاق افتاده است. در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" با افزایش چشم‌گیر ۹/۳۹ درصدی جایگاه نخست بازار را به خود اختصاص داده است. بیشترین کاهش در سهم مبلغی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ به شرکت‌های "فن‌آوا کارت" و "پرداخت الکترونیک سامان" تعلق دارد، که به ترتیب معادل ۹/۱۹ درصد و ۷/۵۱ درصد کاهش یافته‌اند.

شکل ۴-۶ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در خرداد ماه ۱۳۹۸ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - خرداد ۱۳۹۸

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت ناچیز است.

۴,۱,۴. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها

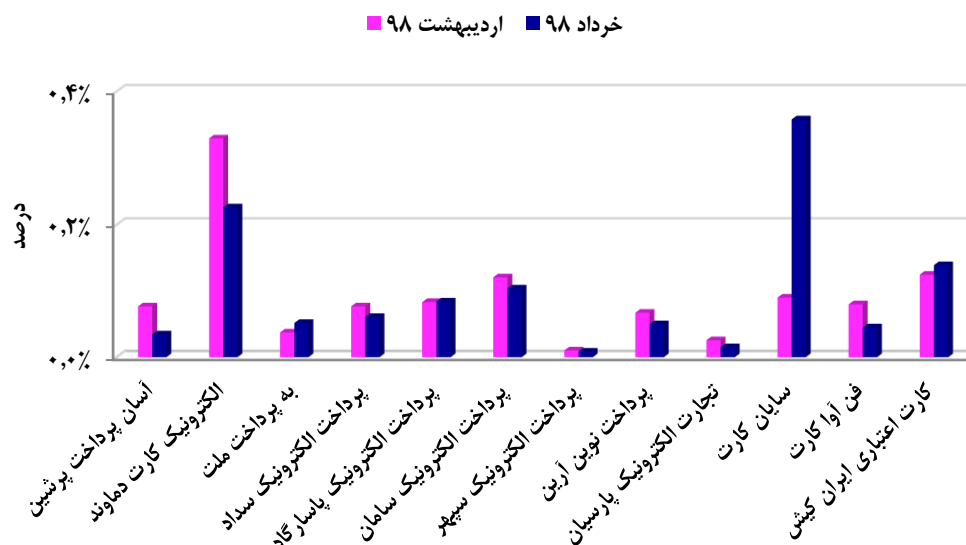
در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد و هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه می‌شود تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۴-۵ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی اردیبهشت و خرداد ۹۸ را منعکس نموده است.

جدول ۴-۵ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - اردیبهشت و خرداد ۹۸

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		درصد تغییرات
	اردیبهشت ۹۸	خرداد ۹۸	
آسان پرداخت پرشین	۰/۰۷۷٪	۰/۰۳۴٪	-۰/۰۴۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۲۹٪	۰/۲۲۶٪	-۰/۱۰۳٪
به پرداخت ملت	۰/۰۳۷٪	۰/۰۵۲٪	۰/۰۱۴٪
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۰۷۷٪	۰/۰۶۱٪	-۰/۰۱۶٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۰۸۳٪	۰/۰۸۴٪	۰/۰۰۱٪
پرداخت الکترونیک سامان	۰/۱۲۱٪	۰/۱۰۴٪	-۰/۰۱۷٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۰۱۰٪	۰/۰۰۸٪	-۰/۰۰۲٪
پرداخت نوین آراین	۰/۰۶۷٪	۰/۰۵۰٪	-۰/۰۱۷٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۰۲۵٪	۰/۰۱۵٪	-۰/۰۱۰٪
سایان کارت	۰/۰۹۰٪	۰/۳۵۸٪	۰/۲۶۸٪
فن آوا کارت	۰/۰۸۰٪	۰/۰۴۵٪	-۰/۰۳۵٪
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۱۲۴٪	۰/۱۳۹٪	۰/۰۱۵٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

در ماه خرداد همانند ماه گذشته شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به‌دست آورده است. پس از این شرکت با سهم ۰/۰۰۸ درصدی تعداد خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها، شرکت‌های "تجارت الکترونیک پارسیان" و "آسان پرداخت پرشین" نیز به ترتیب با کسب رقمی در حدود ۰/۰۱۵ و ۰/۰۳۴ درصدی در جایگاه بعدی از منظر کمترین میزان شاخص قرار گرفته‌اند. در ماه جاری شرکت "سایان کارت" بالاترین عدد شاخص مذکور را در اختیار دارد. این شرکت همچنین با افزایش ۰/۲۶۸ درصدی بیشترین افزایش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها را تجربه کرده است. در خرداد ماه حدود ۶/۲۰ درصد از خطای پذیرندگی شبکه کاسته شده است. اطلاعات این جدول در شکل ۴-۷ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۷-۴ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی، به کل تراکنش‌ها، اکتبر ۱۳۸۸ و خرداد ۱۳۸۹

در مقایسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" رخ داده است.

۴،۱،۵. اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال -
هیرشمن^{۲۱} به ازای ابزارهای پذیرش

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.^{۲۲} شاخص هرفیندال-هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است که از اطلاعات همه‌ی شرکت‌ها برای اندازه‌گیری تمرکز و قدرت رقابتی در صنعت استفاده

²¹ Herfindahl–Hirshman Index

۳۲ برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود:

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است.

می‌کند؛ به طوری که هرچه میزان شاخص تمرکز کمتر باشد، بازار رقابتی‌تر است و هر چه میزان شاخص تمرکز بیشتر باشد، نشان‌دهنده آن است که رقابت کمتری در صنعت وجود دارد و بازار به انحصار نزدیک‌تر می‌باشد. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال - هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار قضاوت نمود که دامنه مقادیر شاخص و وضعیت تمرکز بازار در جدول ۴-۶ ارائه شده است.

جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

برای محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در شبکه پرداخت الکترونیک کشور، نیاز به دانستن سهم بازاری هر یک از شرکت‌های PSP می‌باشد. به این منظور می‌توان سهم هر یک از شرکت‌ها از تعداد تراکنش‌ها را به ازای ابزارهای مختلف و همچنین نوع خدمات پرداخت مورد ارائه آن‌ها به کار گرفت.

در جدول ۴-۷ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد به ازای هر سه ابزار پذیرش برای خرداد سال ۹۸ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر ابزار پذیرش محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده‌است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال - هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۷-۴ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش - خرداد ۹۸

شاخص H-H و شرکت PSP		کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱۳	۱۶۰	۳۴	۱،۱۸۵	۲۵	۶۰۲	
۱	۰	۰	۰	۰	۰	
۲۴	۵۵۴	۸	۶۵	۰	۰	
۸	۵۸	۵	۲۵	۰	۰	
۵	۲۹	۲	۳	۰	۰	
۱۸	۳۱۵	۱۵	۲۳۴	۲۸	۸۱۲	
۱	۱	۰	۰	۰	۰	
۱	۲	۵	۲۳	۳۴	۱،۱۵۹	
۱۴	۱۹۹	۲۸	۷۷۰	۶	۳۴	
۱	۲	۰	۰	۷	۴۲	
۵	۲۴	۲	۵	۰	۰	
۱۰	۹۱	۱	۰	۰	۰	
-	۱،۴۳۶	-	۲،۳۱۰	-	۲،۶۵۰	جمع

در خرداد ماه ۱۳۹۸ شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار کارتخوان فروشگاهی عددی حدود ۱،۴۳۶ به دست آمده است (بین ۱،۰۰۰ تا ۱،۸۰۰) که نشان دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزار است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. برای این شاخص در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب ارقامی در حدود ۲،۳۱۰ و ۲،۶۵۰ حاصل شده است (بیشتر از ۱،۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این ابزارهاست می‌باشد. به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" و پس از آن دو تا حدودی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "پرداخت نوین آرین"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "آسان پرداخت پرشین" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه خرداد ۹۸ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۸-۴ ارائه شده است.

جدول ۴-۸ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در اردیبهشت و خرداد ۹۸

HHI	کارتخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی		
	اردیبهشت ۹۸	خرداد ۹۸	اختلاف	اردیبهشت ۹۸	خرداد ۹۸	اختلاف	اردیبهشت ۹۸	خرداد ۹۸	اختلاف
شاخص H-H	۱،۴۳۶	۱،۴۳۶	۰	۲،۲۶۴	۲،۳۱۰	۴۶	۲،۷۱۶	۲،۶۵۰	-۶۶

در ماه خرداد شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در ابزار پذیرش اینترنتی افزایش و در ابزار پذیرش موبایلی کاهش نشان می‌دهد. مقدار این شاخص در کارتخوان فروشگاهی، در خرداد ماه نسبت به اردیبهشت ماه تغییری نیافته است. این تغییرات در هیچ یک از ابزارهای پذیرش حایز اهمیت نمی‌باشد چرا که وضعیت تمرکز بازار هیچ کدام از آن‌ها تغییری پیدا نکرده است. پایین آمدن این شاخص بیانگر رو به کاهش بودن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا و افزایش قدرت بازاری دیگر شرکت‌ها است.

۴،۱،۶. اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال -

هیرشمن به ازای نوع سرویس

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن به ازای هریک از انواع سرویس در شبکه‌ی پرداخت کشور سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۹-۴ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد، به ازای هر سه نوع خدمت برای خرداد ۹۸ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر نوع سرویس محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۴-۹ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس - خرداد ۱۳۹۸

شاخص H-H و شرکت PSP		خرید		پرداخت قبض و خرید شارژ		مانده‌گیری
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
آسان پرداخت پرشین	۱۳	۱۶۲	۲۷	۷۳۱	۱۷	۲۸۶
الکترونیک کارت دماوند	۱	۰	۰	۰	۱	۰
به پرداخت ملت	۲۳	۵۴۷	۷	۵۲	۱۹	۳۴۸
پرداخت الکترونیک سداد	۷	۵۵	۴	۱۳	۸	۶۵
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵	۲۶	۲	۶	۵	۳۰
پرداخت الکترونیک سامان	۱۸	۳۲۲	۲۲	۴۷۷	۱۵	۲۲۸
پرداخت الکترونیک سپهر	۱	۱	۰	۰	۱	۲
پرداخت نوین آراین	۲	۳	۱۸	۳۱۸	۱	۲
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۵	۲۱۴	۱۲	۱۵۱	۱۶	۲۴۲
سایان کارت	۱	۲	۴	۱۳	۱	۲
فن آوا کارت	۵	۲۳	۲	۵	۶	۳۳
کارت اعتباری ایران کیش	۹	۸۹	۱	۲	۱۰	۹۴
جمع	-	۱,۴۴۳	-	۱,۷۶۹	-	۱,۳۳۴

در خرداد ماه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار تراکنش‌های خرید، پرداخت قبض و خرید شارژ و مانده‌گیری به ترتیب ۱,۴۴۳، ۱,۷۶۹ و ۱,۳۳۳ به دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزارهاست؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های خرید، پرداخت قبض و خرید شارژ و همچنین مانده‌گیری در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه خرداد ۹۸ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۱۰ ارائه شده است.

جدول ۴-۱۰ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در اردیبهشت و خرداد ۹۸

شاخص H-H		خرید		پرداخت قبض و خرید شارژ		مانده‌گیری	
		اردیبهشت ۹۸	خرداد ۹۸	اختلاف	اردیبهشت ۹۸	خرداد ۹۸	اختلاف
شاخص H-H	۱,۴۴۰	۱,۴۴۳	۳	۱,۷۸۲	۱,۷۶۹	-۱۳	۱,۳۳۰
							۱,۳۳۴
							۴

در ماه خرداد شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کاهش یافته و در تراکنش‌های خرید و مانده‌گیری افزایش جزئی داشته است. کاهش این شاخص در سرویس پرداخت قبض و خرید شارژ نشانگر کاهش تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت است.

۴,۲. بررسی عملکرد شرکت های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص‌های حوزه‌ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می‌باشد. با توجه به آینده‌ی صنعت پرداخت در حوزه‌ی پرداخت-های موبایلی و اینترنتی، در گزارش اقتصادی شاپرک سعی شده است که علاوه بر ارائه‌ی اطلاعات در خصوص کارتهای فروشگاهی، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت‌ها در هریک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن به‌طور ویژه به عملکرد آن‌ها در کارتهای فروشگاهی توجه می‌شود.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش‌دار به ازای هر شرکت مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در دو ماه اردیبهشت و خرداد ۹۸ در جدول ۱۱-۴ ارائه شده است.

در خرداد ماه ۱/۴۷ درصد از تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی شبکه‌ی پرداخت کارت کشور نسبت به ماه گذشته افزایش یافته است. در ماه جاری برخی از شرکت‌ها کارتهای فعال جدید در شبکه تعریف نموده‌اند و در بعضی دیگر نیز ریزش این نوع ابزار مشاهده می‌شود. شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" با کسب سهم بازار ۱۵/۷۵ درصدی به‌عنوان دارنده‌ی بالاترین تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی محسوب می‌گردد. در این ماه شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" بیشترین کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی را تعریف نموده است.

بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی فعال سیستمی نیز با کاهش ۱/۵۰ درصدی روبه‌رو بوده است. با این حال تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی در تمامی شرکت‌های غیر از شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" و "آسان پرداخت پرشین" افزایش یافته است. همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با سهم بازار ۶۰/۸۳ درصدی از بیشترین

تعداد ابزار پذیرش اینترنتی فعال پشتیبانی می‌کند. لازم به توضیح است که برخی شرکت‌ها با بازتعریف برخی از کارتخوان‌های فروشگاه‌های خود به عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت می‌نمایند. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می‌کند تا با استفاده از نرم افزار این شرکت‌ها بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CVV۲ انجام دهند.

در بازار ابزار پذیرش موبایلی نیز شرکت "به پرداخت ملت" هر چند با کاهش ۰/۰۶ درصدی سهم خود از این دسته از ابزارهای پذیرش روبه‌رو بوده است، اما همچنان بخش عظیمی از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را با رقمی معادل با ۹۲/۸۱ درصد در اختیار دارد.

جدول ۴-۱۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اردیبهشت و خرداد ۹۸

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۸/۵۵٪	۸/۳۱٪	-۰/۲۴٪	۶۰/۶۴٪	۶۰/۸۳٪	۰/۲۰٪	۶/۳۳٪	۶/۳۵٪	۰/۰۲٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۴٪	۰/۶۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۳/۳۹٪	۱۳/۳۵٪	-۰/۰۳٪	۱/۱۱٪	۱/۱۸٪	۰/۰۷٪	۹۲/۸۷٪	۹۲/۸۱٪	-۰/۰۶٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۸۰٪	۱۰/۶۳٪	-۰/۱۷٪	۲/۱۹٪	۲/۲۳٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۷/۶۷٪	۷/۵۵٪	-۰/۱۲٪	۰/۶۰٪	۰/۶۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۳/۸۰٪	۱۳/۸۷٪	۰/۰۷٪	۵/۱۹٪	۵/۵۵٪	۰/۳۶٪	۰/۳۳٪	۰/۳۴٪	۰/۰۱٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۱۵٪	۲/۱۵٪	۰/۰۰٪	۰/۱۹٪	۰/۲۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۲/۱۴٪	۲/۱۳٪	-۰/۰۱٪	۵/۵۸٪	۶/۰۴٪	۰/۴۶٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۲۸٪	۱۴/۸۵٪	-۰/۵۷٪	۲/۰۵٪	۲/۱۴٪	۰/۰۹٪	۰/۳۹٪	۰/۴۱٪	۰/۰۲٪
سایان کارت	۲/۱۶٪	۲/۱۲٪	-۰/۰۴٪	۰/۰۸٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۸/۶۰٪	۸/۶۵٪	۰/۰۵٪	۰/۱۳٪	۰/۱۴٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۵/۸۳٪	۱۵/۷۵٪	-۰/۰۸٪	۲۲/۲۴٪	۲۰/۹۹٪	-۱/۲۵٪	۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪

همانگونه که جدول بالا نشان می‌دهد، رقمی معادل با ۰/۵۷ درصد به سهم ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" اضافه شده است. ابزارهای پذیرش اینترنتی فعال سیستمی شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" نیز با ۱/۲۵ درصد کاهش بیشترین اختلاف را با اردیبهشت ماه رقم زده است.

بیشترین اختلاف در سهم از تعداد ابزارهای پذیرش موبایلی به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق دارد که معادل ۰/۰۶ درصد کاهش یافته است.

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش-دار در دو ماه متوالی اردیبهشت و خرداد ۹۸ در جدول ۴-۱۲ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، در این ماه همچنان شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" در ابزار کارتهای فروشگاهی تراکنش‌دار با کسب ۱۴/۵۷ درصد، بالاترین سهم را در اختیار دارد.

در حوزه ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۳۸/۹۴ درصد سهم بازار، از سایر شرکت‌ها پیشی گرفته است. شرکت "به پرداخت ملت" نیز با افزایش چشم‌گیر ۱۷/۶۴ درصدی همچنان با ۷۱/۹۳ درصد بیشترین سهم بازار ابزارهای پذیرش موبایلی را در اختیار دارد.

جدول ۴-۱۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار-اردیبهشت و خرداد ۹۸

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتهای فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۹/۵۰٪	۹/۳۳٪	-۰/۱۷٪	۳۸/۵۴٪	۳۸/۹۴٪	۰/۴۰٪	۳۵/۷۴٪	۱۰/۸۶٪	-۲۴/۸۸٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۸٪	۰/۷۱٪	۰/۰۴٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۳/۸۵٪	۱۳/۹۷٪	۰/۱۲٪	۱۱/۸۸٪	۱۲/۶۷٪	۰/۷۹٪	۵۴/۲۸٪	۷۱/۹۳٪	۱۷/۶۴٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۸۷٪	۱۰/۷۹٪	-۰/۰۹٪	۵/۷۰٪	۵/۹۵٪	۰/۲۵٪	۰/۶۹٪	۱/۰۸٪	۰/۳۸٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۸/۴۵٪	۸/۴۰٪	-۰/۰۴٪	۳/۰۱٪	۳/۰۸٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۰۴٪	۱۳/۹۹٪	-۰/۰۵٪	۱۴/۸۰٪	۱۵/۳۹٪	۰/۵۹٪	۴/۵۱٪	۸/۰۴٪	۳/۵۳٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۳۵٪	۲/۳۷٪	۰/۰۱٪	۱/۶۱٪	۱/۵۴٪	-۰/۰۸٪	۰/۰۳٪	۰/۰۵٪	۰/۰۲٪
پرداخت نوین آراین	۲/۱۴٪	۲/۱۷٪	۰/۰۳٪	۰/۸۲٪	۰/۹۰٪	۰/۰۸٪	۲/۲۱٪	۳/۶۴٪	۱/۴۳٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۳/۴۵٪	۱۳/۴۹٪	۰/۰۴٪	۵/۸۴٪	۶/۵۶٪	۰/۷۳٪	۰/۹۲٪	۱/۴۹٪	۰/۵۶٪
سایان کارت	۲/۰۳٪	۲/۰۰٪	-۰/۰۳٪	۰/۰۵٪	۰/۰۴٪	-۰/۰۱٪	۰/۵۶٪	۰/۸۷٪	۰/۳۱٪
فن آوا کارت	۸/۰۵٪	۸/۲۰٪	۰/۱۶٪	۰/۳۹٪	۰/۴۴٪	۰/۰۵٪	۰/۳۶٪	۰/۷۲٪	۰/۳۵٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۵۹٪	۱۴/۵۷٪	-۰/۰۲٪	۱۷/۳۴٪	۱۴/۴۶٪	-۲/۸۸٪	۰/۶۹٪	۱/۳۳٪	۰/۶۴٪

با توجه به جدول فوق ملاحظه می‌شود که در بازار کارتهای فروشگاهی تراکنش‌دار، شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کاهش ۰/۱۷ درصدی در سهم خود نسبت به ماه گذشته مواجه شده است. این شرکت کاهش قابل توجهی در تعداد ابزارهای پذیرش موبایلی تراکنش‌دار داشته و با کاهش ۲۴/۸۸ درصدی تنها ۱۰/۸۶ از ابزارهای

فوق را به خود اختصاص داده است. در روندی مشابه در ابزار پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار، شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" کاهش سهمی برابر با ۲/۸۸ درصد را نشان می‌دهد.

۴,۳. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها

کارتخوان فروشگاه‌ها به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ^{۳۳} تراکنش‌ها اهمیت ویژه‌ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاه‌های شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می‌شود.

با توجه به اهمیت کارتخوان‌های فروشگاه‌ها در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن‌ها در تراکنش‌ها، مطالعه‌ای در عملکرد شرکت‌ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آن‌ها، نحوه‌ی توزیع این ابزارها توسط شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. برای این منظور ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته و اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار برای هر یک از آن‌ها در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه‌گیری و تحلیل شده است. در پایان با بهره‌جویی از آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت‌های PSP، عملکرد هر شرکت در خصوص این نوع کارتخوان‌ها بررسی خواهد شد.

^{۳۳} تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها از کل تراکنش‌های شبکه پرداخت در خرداد ۹۸ رقمی در حدود ۸۸ درصد بوده که بالغ بر ۹۰ درصد مبالغ تراکنش‌های این شبکه را جابجا می‌نماید.

۴,۳,۱. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی در استان‌های کشور

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاهی به تفکیک استان‌های کشور در خرداد ماه ۱۳۹۸ در جدول ۴-۱۳ ارائه شده‌است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، در مجموع شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "آسان پرداخت پرشین" بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. شرکت "به پرداخت ملت" تقریباً در تمام استان‌ها، با اختلاف نسبت به سایر شرکت‌ها از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی پشتیبانی می‌نماید.

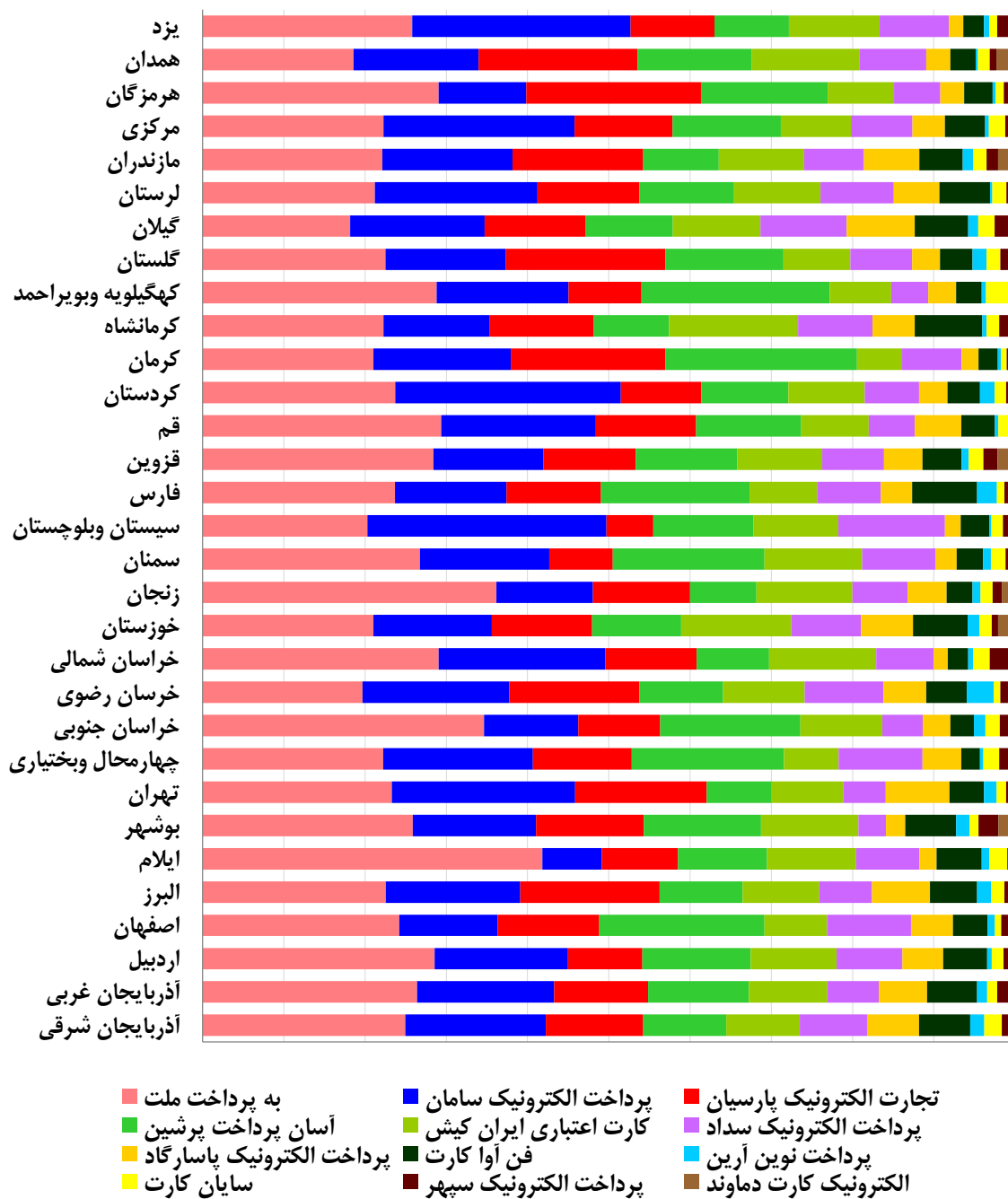
جدول ۴-۱۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استان - خرداد ۹۸

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۱۰/۲۲٪	۰/۳۹٪	۲۴/۹۴٪	۸/۲۹٪	۶/۳۸٪	۱۷/۳۰٪	۱/۲۴٪	۱/۷۲٪	۱۱/۹۹٪	۲/۱۶٪	۶/۳۲٪	۹/۰۴٪
آذربایجان غربی	۱۲/۴۱٪	۰/۷۰٪	۲۶/۴۰٪	۶/۳۵٪	۵/۹۴٪	۱۶/۸۸٪	۱/۵۱٪	۱/۲۲٪	۱۱/۵۶٪	۱/۲۴٪	۶/۱۵٪	۹/۶۵٪
اردبیل	۱۳/۳۶٪	۰/۱۰٪	۲۸/۵۶٪	۸/۰۹٪	۵/۰۰٪	۱۶/۴۱٪	۱/۳۲٪	۰/۵۵٪	۹/۱۴٪	۱/۴۶٪	۵/۴۳٪	۱۰/۵۷٪
اصفهان	۲۰/۳۶٪	۰/۶۱٪	۲۴/۲۰٪	۱۰/۳۵٪	۵/۱۶٪	۱۲/۱۳٪	۱/۰۹٪	۰/۹۴٪	۱۲/۴۹٪	۰/۷۷٪	۴/۲۱٪	۷/۶۹٪
البرز	۱۰/۲۰٪	۰/۴۷٪	۲۲/۵۶٪	۶/۴۹٪	۷/۱۲٪	۱۶/۵۶٪	۰/۸۴٪	۱/۷۲٪	۱۷/۱۴٪	۱/۶۴٪	۵/۸۱٪	۹/۴۶٪
ایلام	۱۰/۹۶٪	۰/۰۰٪	۴۱/۸۱٪	۷/۷۹٪	۲/۱۰٪	۷/۳۵٪	۰/۹۶٪	۰/۹۶٪	۹/۳۶٪	۲/۱۷٪	۵/۵۷٪	۱۰/۹۷٪
بوشهر	۱۴/۴۵٪	۲/۰۶٪	۲۵/۸۶٪	۳/۳۸٪	۲/۳۸٪	۱۵/۱۹٪	۲/۴۱٪	۱/۶۷٪	۱۳/۲۵٪	۱/۱۲٪	۶/۲۵٪	۱۱/۹۷٪
تهران	۷/۹۹٪	۰/۲۶٪	۲۳/۲۸٪	۵/۲۵٪	۷/۸۳٪	۲۲/۵۶٪	۰/۸۴٪	۱/۵۵٪	۱۶/۲۲٪	۱/۱۸٪	۴/۲۵٪	۸/۷۹٪
چهارمحال و بختیاری	۱۸/۷۳٪	۰/۰۴٪	۲۲/۲۳٪	۱۰/۳۲٪	۴/۷۷٪	۱۸/۴۳٪	۱/۸۹٪	۰/۴۲٪	۱۲/۱۷٪	۱/۹۵٪	۲/۳۲٪	۶/۷۳٪
خراسان جنوبی	۱۷/۲۴٪	۰/۶۷٪	۳۴/۶۵٪	۴/۹۸٪	۳/۴۰٪	۱۱/۵۷٪	۱/۱۹٪	۱/۴۳٪	۱۰/۰۹٪	۱/۷۷٪	۲/۹۰٪	۱۰/۰۹٪
خراسان رضوی	۱۰/۳۲٪	۰/۵۶٪	۱۹/۶۸٪	۹/۶۸٪	۵/۳۰٪	۱۸/۰۶٪	۱/۲۵٪	۳/۲۹٪	۱۶/۰۱٪	۰/۸۲٪	۴/۹۹٪	۱۰/۰۳٪
خراسان شمالی	۸/۹۴٪	۰/۸۰٪	۲۹/۰۶٪	۷/۰۹٪	۱/۷۱٪	۲۰/۵۱٪	۲/۳۳٪	۰/۵۹٪	۱۱/۲۳٪	۲/۰۴٪	۲/۵۲٪	۱۳/۱۷٪
خوزستان	۱۰/۹۷٪	۲/۰۸٪	۲۱/۰۲٪	۸/۵۹٪	۶/۴۳٪	۱۴/۵۹٪	۰/۷۸٪	۱/۴۹٪	۱۲/۳۲٪	۱/۵۰٪	۶/۷۰٪	۱۳/۵۴٪
زنجان	۸/۲۰٪	۱/۶۳٪	۳۶/۱۶٪	۶/۸۰٪	۴/۸۱٪	۱۱/۹۰٪	۱/۱۵٪	۱/۰۰٪	۱۱/۹۳٪	۱/۴۷٪	۳/۱۶٪	۱۱/۸۰٪

۱۲/۰۴٪	۳/۲۳٪	۱/۸۰٪	۷/۸۰٪	۰/۹۷٪	۱/۱۵٪	۱۵/۹۱٪	۲/۵۸٪	۹/۰۶٪	۲۶/۷۷٪	۰/۰۲٪	۱۸/۶۷٪	سمنان
۱۰/۴۷٪	۳/۴۹٪	۱/۴۲٪	۵/۷۸٪	۰/۲۸٪	۱/۴۸٪	۲۹/۴۱٪	۱/۹۵٪	۱۳/۱۵٪	۲۰/۲۹٪	۰/۰۰٪	۱۲/۲۹٪	سیستان و بلوچستان
۸/۳۲٪	۷/۹۸٪	۰/۹۳٪	۱۱/۶۵٪	۲/۴۳٪	۰/۷۱٪	۱۳/۷۰٪	۳/۸۶٪	۷/۸۴٪	۲۳/۶۸٪	۰/۶۰٪	۱۸/۲۹٪	فارس
۱۰/۴۶٪	۴/۸۱٪	۱/۸۳٪	۱۱/۳۴٪	۰/۸۶٪	۱/۷۱٪	۱۳/۵۵٪	۴/۷۶٪	۷/۵۹٪	۲۸/۴۳٪	۲/۱۷٪	۱۲/۵۰٪	قزوین
۸/۳۱٪	۴/۱۳٪	۱/۱۹٪	۱۲/۳۴٪	۰/۴۳٪	۰/۸۵٪	۱۹/۰۵٪	۵/۷۴٪	۵/۶۵٪	۲۹/۳۶٪	۰/۰۰٪	۱۲/۹۴٪	قم
۹/۳۸٪	۳/۹۹٪	۱/۴۴٪	۹/۹۰٪	۱/۸۰٪	۰/۹۰٪	۲۷/۷۶٪	۳/۴۹٪	۶/۷۰٪	۲۳/۷۳٪	۰/۱۹٪	۱۰/۷۱٪	کردستان
۵/۵۷٪	۲/۳۴٪	۰/۷۳٪	۱۹/۰۲٪	۰/۳۹٪	۰/۸۳٪	۱۶/۹۲٪	۲/۱۱٪	۷/۳۰٪	۲۱/۰۲٪	۰/۱۹٪	۲۳/۵۷٪	کرمان
۱۵/۸۵٪	۸/۳۲٪	۱/۵۸٪	۱۲/۸۰٪	۰/۵۱٪	۱/۹۴٪	۱۳/۰۹٪	۵/۲۱٪	۹/۱۵٪	۲۲/۲۵٪	۰/۰۰٪	۹/۲۹٪	کرمانشاه
۷/۵۵٪	۳/۱۳٪	۲/۸۳٪	۸/۹۹٪	۰/۵۲٪	۰/۷۶٪	۱۶/۲۱٪	۳/۴۴٪	۴/۵۸٪	۲۸/۸۲٪	۰/۰۰٪	۲۳/۱۷٪	کهگیلویه و بویراحمد
۸/۲۶٪	۴/۰۰٪	۱/۷۰٪	۱۹/۶۴٪	۱/۷۳٪	۱/۴۴٪	۱۴/۸۱٪	۳/۴۱٪	۷/۶۰٪	۲۲/۵۲٪	۰/۳۸٪	۱۴/۵۲٪	گلستان
۱۰/۷۹٪	۶/۵۹٪	۲/۰۱٪	۱۲/۴۶٪	۱/۲۲٪	۱/۶۷٪	۱۶/۵۳٪	۸/۳۸٪	۱۰/۶۱٪	۱۸/۱۶٪	۰/۸۵٪	۱۰/۷۲٪	گیلان
۱۰/۶۶٪	۶/۲۴٪	۱/۷۱٪	۱۲/۵۱٪	۰/۲۹٪	۱/۰۷٪	۲۰/۰۴٪	۵/۶۲٪	۹/۰۰٪	۲۱/۱۹٪	۰/۰۰٪	۱۱/۶۷٪	لرستان
۱۰/۵۰٪	۵/۳۵٪	۱/۶۲٪	۱۶/۰۹٪	۱/۳۱٪	۱/۴۳٪	۱۶/۰۱٪	۶/۸۳٪	۷/۳۵٪	۲۲/۱۴٪	۲/۰۸٪	۹/۳۰٪	مازندران
۸/۶۲٪	۴/۹۵٪	۲/۰۰٪	۱۲/۰۳٪	۰/۴۶٪	۱/۱۵٪	۲۳/۵۳٪	۴/۰۰٪	۷/۵۸٪	۲۲/۲۶٪	۰/۰۵٪	۱۳/۳۵٪	مرکزی
۸/۱۸٪	۳/۵۲٪	۰/۹۸٪	۲۱/۵۰٪	۰/۳۹٪	۱/۱۵٪	۱۰/۸۰٪	۲/۹۰٪	۵/۷۱٪	۲۹/۰۵٪	۰/۲۴٪	۱۵/۵۸٪	هرمزگان
۱۳/۲۲٪	۳/۱۰٪	۱/۴۵٪	۱۹/۵۴٪	۰/۲۸٪	۰/۸۳٪	۱۵/۳۸٪	۲/۹۸٪	۸/۲۵٪	۱۸/۶۰٪	۲/۳۱٪	۱۴/۰۸٪	همدان
۱۱/۱۸٪	۲/۵۴٪	۰/۹۸٪	۱۰/۳۱٪	۰/۶۷٪	۱/۷۵٪	۲۶/۸۷٪	۱/۷۵٪	۸/۵۴٪	۲۵/۸۱٪	۰/۴۴٪	۹/۱۶٪	یزد

سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به تفکیک استان‌های

کشور برای خرداد ۱۳۹۸ در شکل ۸-۴ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۸-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به تفکیک استان‌ها- خرداد ۱۳۹۸

۴,۳,۲. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور

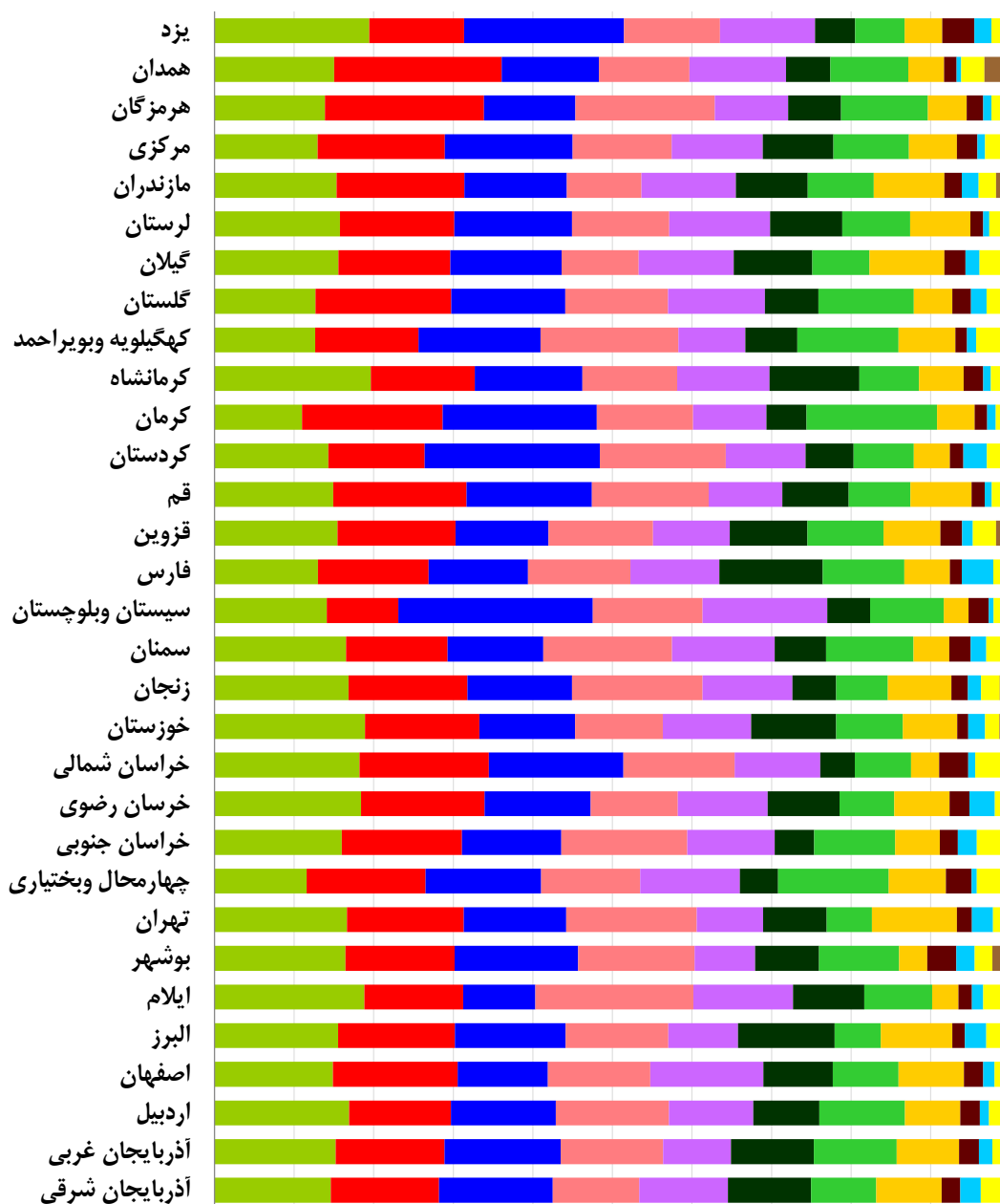
در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور پرداخته می‌شود. جدول ۱۴-۴ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان را برای خرداد ۱۳۹۸ نشان می‌دهد. همانگونه که مشاهده می‌گردد شرکت‌های "کارت اعتباری ایران کیش"، "تجارت الکترونیک پارسیان"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "به پرداخت ملت" به ترتیب بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. این امر با توجه به میزان شرکت‌های PSP در پشتیبانی از تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی قابل انتظار است.

جدول ۱۴-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - خرداد ۹۸

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۸/۱۸٪	۰/۳۴٪	۱۰/۸۹٪	۱۱/۱۱٪	۸/۲۳٪	۱۴/۳۰٪	۲/۳۴٪	۲/۵۷٪	۱۳/۶۱٪	۳/۳۶٪	۱۰/۴۷٪	۱۴/۶۰٪
آذربایجان غربی	۱۰/۴۴٪	۰/۵۳٪	۱۲/۹۰٪	۸/۵۰٪	۷/۸۲٪	۱۴/۵۸٪	۲/۵۰٪	۱/۶۹٪	۱۳/۷۰٪	۱/۷۲٪	۱۰/۴۱٪	۱۵/۲۱٪
اردبیل	۱۰/۷۶٪	۰/۱۱٪	۱۴/۲۳٪	۱۰/۵۹٪	۶/۹۷٪	۱۳/۱۹٪	۲/۴۷٪	۱/۱۲٪	۱۲/۷۸٪	۲/۵۷٪	۸/۲۷٪	۱۶/۹۳٪
اصفهان	۸/۲۶٪	۰/۶۱٪	۱۲/۸۷٪	۱۴/۲۳٪	۸/۲۳٪	۱۱/۳۲٪	۲/۴۰٪	۱/۴۴٪	۱۵/۶۹٪	۱/۳۵٪	۸/۷۲٪	۱۴/۸۸٪
البرز	۵/۷۹٪	۰/۵۴٪	۱۲/۹۲٪	۸/۷۴٪	۸/۹۸٪	۱۳/۹۱٪	۱/۵۷٪	۲/۷۰٪	۱۴/۶۹٪	۲/۴۸٪	۱۲/۱۶٪	۱۵/۵۲٪
ایلام	۸/۵۳٪	۰/۰۰٪	۱۹/۸۵٪	۱۲/۵۳٪	۳/۳۱٪	۹/۰۶٪	۱/۷۰٪	۱/۴۰٪	۱۲/۴۳٪	۳/۴۰٪	۸/۹۶٪	۱۸/۸۳٪
بوشهر	۱۰/۰۴٪	۲/۲۵٪	۱۴/۶۷٪	۷/۶۱٪	۳/۵۴٪	۱۵/۵۰٪	۳/۶۶٪	۲/۳۱٪	۱۳/۷۲٪	۲/۲۱٪	۸/۰۳٪	۱۶/۴۶٪
تهران	۵/۶۸٪	۰/۳۷٪	۱۶/۳۹٪	۸/۳۵٪	۱۰/۶۸٪	۱۲/۸۷٪	۱/۹۰٪	۲/۶۶٪	۱۴/۶۷٪	۱/۷۹٪	۷/۹۸٪	۱۶/۶۶٪
چهارمحال و بختیاری	۱۳/۹۰٪	۰/۰۵٪	۱۲/۴۲٪	۱۲/۵۵٪	۷/۱۷٪	۱۴/۵۵٪	۳/۲۴٪	۰/۶۴٪	۱۴/۹۲٪	۴/۱۶٪	۴/۸۰٪	۱۱/۵۹٪
خراسان جنوبی	۱۰/۱۶٪	۰/۷۵٪	۱۵/۸۲٪	۱۰/۹۷٪	۵/۶۳٪	۱۲/۴۹٪	۲/۲۵٪	۲/۳۹٪	۱۵/۱۰٪	۳/۴۵٪	۴/۹۷٪	۱۶/۰۰٪
خراسان رضوی	۶/۸۸٪	۰/۵۶٪	۱۰/۹۶٪	۱۱/۲۷٪	۶/۹۲٪	۱۳/۳۳٪	۲/۵۳٪	۳/۱۹٪	۱۵/۵۱٪	۱/۳۷٪	۹/۰۶٪	۱۸/۴۳٪
خراسان شمالی	۷/۰۸٪	۰/۹۲٪	۱۳/۹۹٪	۱۰/۷۷٪	۳/۵۲٪	۱۶/۹۱٪	۳/۶۴٪	۰/۹۱٪	۱۶/۲۶٪	۳/۴۶٪	۴/۳۳٪	۱۸/۲۲٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسپان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
خوزستان	۸/۳۵٪	۱/۳۵٪	۱۱/۰۱٪	۱۱/۱۱٪	۶/۸۶٪	۱۲/۰۴٪	۱/۳۶٪	۲/۱۳٪	۱۴/۳۵٪	۱/۸۱٪	۱۰/۷۰٪	۱۸/۹۲٪
زنجان	۶/۵۲٪	۱/۳۴٪	۱۶/۴۰٪	۱۱/۳۱٪	۸/۰۰٪	۱۳/۱۵٪	۲/۰۷٪	۱/۶۵٪	۱۴/۹۴٪	۲/۳۱٪	۵/۴۸٪	۱۶/۸۳٪
سمنان	۱۰/۹۸٪	۰/۰۹٪	۱۶/۱۵٪	۱۲/۹۱٪	۴/۵۱٪	۱۲/۰۳٪	۲/۶۸٪	۱/۹۵٪	۱۲/۷۶٪	۲/۹۵٪	۶/۴۵٪	۱۶/۵۳٪
سیستان و بلوچستان	۹/۲۶٪	۰/۰۱٪	۱۳/۸۰٪	۱۵/۶۶٪	۳/۱۳٪	۲۴/۴۶٪	۲/۵۳٪	۰/۶۲٪	۸/۹۶٪	۲/۰۷٪	۵/۳۷٪	۱۴/۱۳٪
فارس	۱۰/۲۹٪	۰/۶۶٪	۱۲/۸۸٪	۱۱/۱۹٪	۵/۷۲٪	۱۲/۵۰٪	۱/۴۸٪	۳/۹۸٪	۱۳/۹۰٪	۱/۴۶٪	۱۲/۹۶٪	۱۲/۹۹٪
قزوین	۹/۵۴٪	۱/۷۶٪	۱۳/۱۵٪	۹/۶۵٪	۷/۱۸٪	۱۱/۶۵٪	۲/۷۲٪	۱/۳۵٪	۱۴/۸۴٪	۲/۹۲٪	۹/۷۷٪	۱۵/۴۷٪
قم	۷/۷۸٪	۰/۰۱٪	۱۴/۷۰٪	۹/۲۴٪	۷/۶۶٪	۱۵/۷۲٪	۱/۶۵٪	۰/۹۱٪	۱۶/۷۸٪	۲/۳۱٪	۸/۳۳٪	۱۴/۹۱٪
کردستان	۷/۵۶٪	۰/۲۷٪	۱۵/۸۴٪	۱۰/۰۵٪	۴/۵۴٪	۲۱/۹۹٪	۱/۶۸٪	۲/۹۵٪	۱۲/۱۳٪	۲/۶۸٪	۶/۰۲٪	۱۴/۲۹٪
کرمان	۱۶/۴۰٪	۰/۳۴٪	۱۲/۱۱٪	۹/۲۱٪	۴/۷۲٪	۱۹/۳۸٪	۱/۵۷٪	۱/۰۸٪	۱۷/۶۴٪	۱/۵۰٪	۵/۰۳٪	۱۱/۰۲٪
کرمانشاه	۷/۴۹٪	۰/۰۰٪	۱۱/۹۲٪	۱۱/۵۸٪	۵/۶۱٪	۱۳/۵۲٪	۲/۴۷٪	۰/۹۶٪	۱۳/۰۸٪	۲/۴۲٪	۱۱/۳۰٪	۱۹/۶۳٪
کهگیلویه و بویراحمد	۱۲/۷۲٪	۰/۰۰٪	۱۷/۳۵٪	۸/۴۰٪	۷/۱۵٪	۱۵/۳۱٪	۱/۴۷٪	۱/۱۷٪	۱۲/۹۸٪	۴/۲۶٪	۶/۵۳٪	۱۲/۶۶٪
گلستان	۱۱/۹۷٪	۰/۴۸٪	۱۲/۹۰٪	۱۲/۱۷٪	۴/۸۵٪	۱۴/۳۲٪	۲/۳۷٪	۱/۹۳٪	۱۷/۰۵٪	۲/۵۱٪	۶/۷۵٪	۱۲/۷۱٪
گیلان	۷/۱۸٪	۰/۸۱٪	۹/۶۷٪	۱۱/۹۷٪	۹/۴۳٪	۱۳/۹۷٪	۲/۶۳٪	۱/۷۸٪	۱۴/۰۹٪	۳/۰۶٪	۹/۸۵٪	۱۵/۵۶٪
لرستان	۸/۵۰٪	۰/۰۱٪	۱۲/۲۳٪	۱۲/۶۸٪	۷/۵۸٪	۱۴/۷۸٪	۱/۶۰٪	۰/۷۶٪	۱۴/۴۰٪	۲/۶۴٪	۹/۰۷٪	۱۵/۷۵٪
مازندران	۸/۳۳٪	۱/۷۹٪	۹/۳۵٪	۱۱/۸۸٪	۸/۸۷٪	۱۲/۸۹٪	۲/۱۷٪	۲/۱۱٪	۱۶/۰۷٪	۲/۱۹٪	۹/۰۲٪	۱۵/۳۲٪
مرکزی	۹/۴۷٪	۰/۱۴٪	۱۲/۴۲٪	۱۱/۴۷٪	۶/۰۷٪	۱۶/۰۶٪	۲/۵۸٪	۰/۹۵٪	۱۵/۹۹٪	۳/۰۳٪	۸/۸۸٪	۱۲/۹۷٪
هرمزگان	۱۰/۸۹٪	۰/۲۹٪	۱۷/۵۰٪	۹/۲۴٪	۴/۹۱٪	۱۱/۵۱٪	۲/۰۵٪	۱/۰۵٪	۱۹/۹۶٪	۲/۰۶٪	۶/۶۵٪	۱۳/۸۸٪
همدان	۹/۸۲٪	۳/۲۶٪	۱۱/۳۶٪	۱۲/۱۵٪	۴/۴۹٪	۱۲/۲۴٪	۱/۵۹٪	۰/۵۷٪	۲۱/۰۳٪	۲/۸۹٪	۵/۵۶٪	۱۵/۰۴٪
یزد	۶/۲۳٪	۰/۵۸٪	۱۲/۰۸٪	۱۱/۹۵٪	۴/۷۱٪	۲۰/۰۹٪	۴/۰۵٪	۲/۱۵٪	۱۱/۹۱٪	۱/۷۶٪	۵/۰۴٪	۱۹/۴۴٪

شکل ۹-۴ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور را برای دوره خرداد ۱۳۹۸ را به تصویر می‌کشد.

کارت اعتباری ایران کیش تجارت الکترونیک پارسیان پرداخت الکترونیک سامان
 به پرداخت ملت پرداخت الکترونیک سداد فن آوا کارت
 آسان پرداخت پرشین پرداخت الکترونیک پاسارگاد پرداخت الکترونیک سپهر
 پرداخت نوین آرین سایان کارت الکترونیک کارت دماوند

شکل ۹-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان‌ها- خرداد ۱۳۹۸

۴,۳,۳. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در

بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکت‌ها باشند که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های است.^{۲۴} عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های، کارایی توزیع کارتخوان‌های شرکت‌های PSP را بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جابجایی مناسب کارتخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در خرداد ۱۳۹۸ محاسبه شده است.

^{۲۴} این شاخص به عبارتی همان متوسط تراکنش کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

جدول ۱۵-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت - اردیبهشت و خرداد ۹۸

کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی		اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی			
سهم از کل تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های	سهم از کل تعداد ابزار	اردیبهشت ۹۸	خرداد ۹۸	اختلاف	
۱۲/۶۶٪	۸/۳۱٪	۱/۴۹۶	۱/۵۲۴	۰/۰۲۸	آسان پرداخت پرشین
۰/۶۴٪	۰/۶۵٪	۰/۸۸	۰/۹۹	۰/۱۱	الکترونیک کارت دماوند
۲۳/۵۴٪	۱۳/۳۵٪	۱/۷۵۸	۱/۷۶۳	۰/۰۰۵	به پرداخت ملت
۷/۵۹٪	۱۰/۶۳٪	۰/۶۹۴	۰/۷۱۴	۰/۰۲	پرداخت الکترونیک سداد
۵/۳۹٪	۷/۵۵٪	۰/۷۱۹	۰/۷۱۴	-۰/۰۰۵	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۱۷/۷۶٪	۱۳/۸۷٪	۱/۲۹۴	۱/۲۸	-۰/۰۱۳	پرداخت الکترونیک سامان
۱/۱۲٪	۲/۱۵٪	۰/۵۱۵	۰/۵۱۹	۰/۰۰۴	پرداخت الکترونیک سپهر
۱/۴۰٪	۲/۱۳٪	۰/۶۷	۰/۶۵۸	-۰/۰۱۲	پرداخت نوین آراین
۱۴/۱۰٪	۱۴/۸۵٪	۰/۹۶۹	۰/۹۴۹	-۰/۰۰۲	تجارت الکترونیک پارسیان
۱/۳۱٪	۲/۱۲٪	۰/۶۰۹	۰/۶۱۷	۰/۰۰۸	سایان کارت
۴/۹۳٪	۸/۶۵٪	۰/۵۸	۰/۵۷۱	-۰/۰۰۹	فن آوا کارت
۹/۵۷٪	۱۵/۷۵٪	۰/۶۰۴	۰/۶۰۷	۰/۰۰۳	کارت اعتباری ایران کیش

در خرداد ماه همانند ماه قبل، تنها سه شرکت "به پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی به این معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتخوان‌ها بیشتر از سهم تعداد کارتخوان‌هایشان از کل کارتخوان‌های کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند.

همانگونه که در جدول بالا مشاهده می‌شود، میزان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی در خرداد ماه ۹۸ نسبت به ماه گذشته تغییرات چندانی نداشته است. با توجه به متغیر بودن روند و مقدار رشد سهم تعدادی تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌ها نسبت به سهم ابزار کارتخوان فروشگاه‌های آن‌ها، شاخص مذکور در هریک از شرکت‌های PSP ممکن است دچار کاهش و یا افزایش شده باشد. جدول

فوق نشان می‌دهد که اثربخشی شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با عددی برابر با مثبت ۰/۱۱ بالاترین تغییر را داشته است.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حایز اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند. به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده است.

اثربخشی هریک از شرکت‌ها در کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به منظور مشاهده‌ی نحوه‌ی جایابی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار^{۲۵} در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی به ازای سهم تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار باز تعریف شده و به عنوان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های را بر حسب ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار در خرداد ۹۸ محاسبه و ارائه می‌نماید.

^{۲۵} با حداقل یک تراکنش در ماه.

جدول ۱۶-۴ شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش دار هر شرکت - اردیبهشت و خرداد ۹۸

شرکت	کارتهخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار		اثربخشی کارتهخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار		اختلاف
	سهم از کل تراکنش‌های کارتهخوان فروشگاه‌های	سهم از کل تعداد ابزار	اردیبهشت ۹۸	خرداد ۹۸	
آسان پرداخت پرشین	۱۲/۶۶٪	۹/۳۳٪	۱/۳۴۵	۱/۳۵۷	۰/۰۱۲
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۴٪	۰/۷۱٪	۰/۸۳۹	۰/۹۰۱	۰/۰۶۳
به پرداخت ملت	۲۳/۵۴٪	۱۳/۹۷٪	۱/۷۰۰	۱/۶۸۵	-۰/۰۱۵
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۵۹٪	۱۰/۷۹٪	۰/۶۸۹	۰/۷۰۳	۰/۰۱۴
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۳۹٪	۸/۴۰٪	۰/۶۵۳	۰/۶۴۱	-۰/۰۰۲
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۷۶٪	۱۳/۹۹٪	۱/۲۷۲	۱/۲۶۹	-۰/۰۰۲
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۱۲٪	۲/۳۷٪	۰/۴۷۱	۰/۴۷۱	۰/۰۰۱
پرداخت نوین آراین	۱/۴۰٪	۲/۱۷٪	۰/۶۶۹	۰/۶۴۸	-۰/۰۲۱
تجارت الکترونیک پارس‌پول	۱۴/۱۰٪	۱۳/۴۹٪	۱/۰۲۹	۱/۰۴۵	۰/۰۱۶
سایان کارت	۱/۳۱٪	۲/۰۰٪	۰/۶۴۸	۰/۶۵۲	۰/۰۰۴
فن آوا کارت	۴/۹۳٪	۸/۲۰٪	۰/۶۲۰	۰/۶۰۱	-۰/۰۱۸
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۵۷٪	۱۴/۵۷٪	۰/۶۵۵	۰/۶۵۶	۰/۰۰۱

در شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار همانند ماه گذشته، شرکت‌های "به‌پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" و "تجارت الکترونیک پارس‌پول" به عددی بالاتر از یک دست یافته‌است. این بدین معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتهخوان‌های تراکنش‌دار بیشتر از سهم تعداد کارتهخوان‌هایشان از کل کارتهخوان‌های تراکنش‌دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. عملکرد مختلف هر یک از شرکت‌های PSP در کسب سهم بازار تراکنش‌ها و کارتهخوان‌های تراکنش‌دار سبب گردیده تا میزان شاخص مذکور بعضاً با افزایش و یا کاهش مواجه شود. بیشترین تغییر در شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با افزایش ۰/۰۶۳ واحدی رخ داده است.

۴,۳,۴. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان های کشور

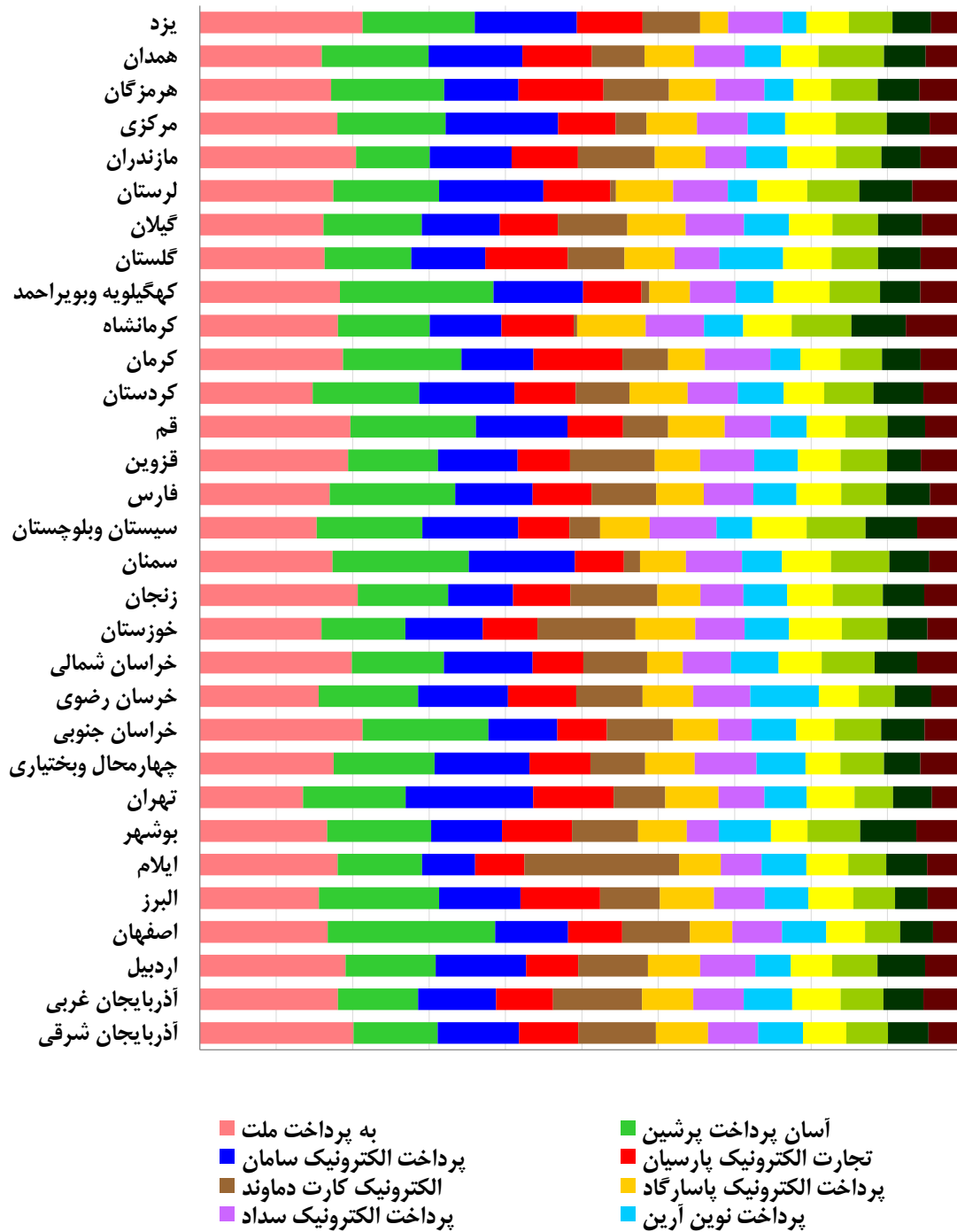
در این قسمت شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می گیرد. دو شرکت "به پرداخت ملت" و "آسان پرداخت پرشین" در تمام استان ها و شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در غالب استان ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی بالاتر از یک هستند. همچنین اعداد این شاخص در شرکت های "الکترونیک کارت دماوند" و "پرداخت الکترونیک پارسین" نشان می دهد که این شرکت ها نیز در برخی از استان های کشور رقم بالاتر از یک را کسب نموده اند. به عبارت دیگر این شرکت ها به نسبت بیشتری از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی، تراکنش های بازار را به خود اختصاص داده اند و این حاکی از جایابی مناسب تر این شرکت ها در توزیع کارتخوان های فروشگاهی برای جذب تراکنش می باشد. در جدول ۱۷-۴ این شاخص در خرداد ماه برای هر یک از شرکت های PSP به ازای استان های کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

جدول ۱۷-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - خرداد ۹۸

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسین	سیان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۱/۲۵۰	۱/۱۵۸	۲/۲۸۹	۰/۷۴۶	۰/۷۷۶	۱/۲۱۰	۰/۵۲۸	۰/۶۶۷	۰/۸۸۱	۰/۶۴۴	۰/۶۰۳	۰/۶۱۹
آذربایجان غربی	۱/۱۸۹	۱/۳۱۹	۲/۰۴۷	۰/۷۴۷	۰/۷۶۱	۱/۱۵۸	۰/۶۰۱	۰/۷۱۹	۰/۸۴۴	۰/۷۱۹	۰/۵۹۱	۰/۶۳۵
اردبیل	۱/۲۴۱	۰/۹۵۹	۲/۰۰۸	۰/۷۶۴	۰/۷۱۸	۱/۲۴۴	۰/۵۳۴	۰/۴۸۸	۰/۷۱۶	۰/۵۶۷	۰/۶۵۶	۰/۶۲۵
اصفهان	۲/۴۶۶	۰/۹۹۶	۱/۸۸۰	۰/۷۲۷	۰/۶۲۷	۱/۰۷۱	۰/۴۵۴	۰/۶۵۲	۰/۷۹۶	۰/۵۷۲	۰/۴۸۳	۰/۵۱۷
البرز	۱/۷۶۲	۰/۸۷۸	۱/۷۴۶	۰/۷۴۲	۰/۷۹۳	۱/۱۹۰	۰/۵۳۲	۰/۶۳۸	۱/۱۶۷	۰/۶۶۲	۰/۴۷۸	۰/۶۱۰
ایلام	۱/۲۸۵	۲/۳۶۲	۲/۱۰۶	۰/۶۲۲	۰/۶۳۶	۰/۸۱۱	۰/۵۶۴	۰/۶۸۵	۰/۷۵۳	۰/۶۳۸	۰/۶۲۱	۰/۵۸۲
بوشهر	۱/۴۳۹	۰/۹۱۶	۱/۷۶۳	۰/۴۴۴	۰/۶۷۴	۰/۹۸۰	۰/۶۵۹	۰/۷۲۳	۰/۹۶۶	۰/۵۰۴	۰/۷۷۹	۰/۷۲۷
تهران	۱/۴۰۶	۰/۷۰۹	۱/۴۲۰	۰/۶۲۹	۰/۷۳۳	۱/۷۵۳	۰/۴۴۲	۰/۵۸۲	۱/۱۰۵	۰/۶۵۸	۰/۵۳۲	۰/۵۲۸
چهارمحال و بختیاری	۱/۳۴۷	۰/۷۲۹	۱/۷۹۰	۰/۸۲۲	۰/۶۶۵	۱/۲۶۶	۰/۵۸۵	۰/۶۵۶	۰/۸۱۶	۰/۴۶۸	۰/۴۸۴	۰/۵۸۱
خراسان جنوبی	۱/۶۹۷	۰/۸۹۳	۲/۱۹۰	۰/۴۵۴	۰/۶۰۴	۰/۹۲۶	۰/۵۳۰	۰/۵۹۸	۰/۶۶۸	۰/۵۱۳	۰/۵۸۴	۰/۶۳۱

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
خراسان رضوی	۱/۵۰۱	۱/۰۰۲	۱/۷۹۶	۰/۸۵۹	۰/۷۶۵	۱/۳۵۴	۰/۴۹۴	۱/۰۳۴	۱/۰۳۲	۰/۶۰۳	۰/۵۵۰	۰/۵۴۴
خراسان شمالی	۱/۲۶۲	۰/۸۷۴	۲/۰۷۷	۰/۶۵۸	۰/۴۸۷	۱/۲۱۳	۰/۶۴۰	۰/۶۵۴	۰/۶۹۱	۰/۵۸۸	۰/۵۸۳	۰/۷۲۳
خوزستان	۱/۳۱۴	۱/۵۳۷	۱/۹۰۹	۰/۷۷۳	۰/۹۳۸	۱/۲۱۲	۰/۵۷۲	۰/۶۹۸	۰/۸۵۸	۰/۸۲۸	۰/۶۲۶	۰/۷۱۵
زنجان	۱/۲۵۷	۱/۲۱۶	۲/۲۰۵	۰/۶۰۲	۰/۶۰۱	۰/۹۰۵	۰/۵۵۴	۰/۶۰۶	۰/۷۹۸	۰/۶۳۷	۰/۵۷۶	۰/۷۰۱
سمنان	۱/۷۰۰	۰/۲۰۴	۱/۶۵۷	۰/۷۰۱	۰/۵۷۲	۱/۳۳۲	۰/۴۳۱	۰/۴۹۸	۰/۶۱۱	۰/۶۱۱	۰/۵۰۱	۰/۷۲۸
سیستان و بلوچستان	۱/۳۲۶	۰/۳۸۴	۱/۴۷۰	۰/۸۴۰	۰/۶۲۳	۱/۲۰۳	۰/۵۸۷	۰/۴۴۹	۰/۶۴۵	۰/۶۸۳	۰/۶۵۰	۰/۷۴۱
فارس	۱/۷۷۸	۰/۹۱۳	۱/۸۳۹	۰/۷۰۱	۰/۶۷۵	۱/۰۹۶	۰/۴۸۳	۰/۶۱۱	۰/۸۳۸	۰/۶۳۴	۰/۶۱۶	۰/۶۴۰
قزوین	۱/۳۱۰	۱/۲۳۳	۲/۱۶۲	۰/۷۸۶	۰/۶۶۴	۱/۱۶۳	۰/۶۲۸	۰/۶۴۰	۰/۷۶۴	۰/۶۲۴	۰/۴۹۲	۰/۶۷۶
قم	۱/۶۶۴	۰/۶۰۰	۱/۹۹۷	۰/۶۱۱	۰/۷۴۹	۱/۲۱۲	۰/۵۱۶	۰/۴۷۶	۰/۷۳۵	۰/۵۱۵	۰/۴۹۶	۰/۵۵۷
کردستان	۱/۴۱۶	۰/۷۱۵	۱/۴۹۸	۰/۶۶۷	۰/۷۶۸	۱/۲۶۲	۰/۵۳۸	۰/۶۱۱	۰/۸۱۶	۰/۵۳۶	۰/۶۶۲	۰/۶۵۷
کرمان	۱/۴۳۷	۰/۵۵۴	۱/۷۳۶	۰/۷۹۴	۰/۴۴۶	۰/۸۷۳	۰/۵۲۷	۰/۳۶۵	۱/۰۷۹	۰/۴۸۶	۰/۴۶۵	۰/۵۰۶
کرمانشاه	۱/۲۴۱	۰/۰۴۲	۱/۸۶۶	۰/۷۹۰	۰/۹۲۹	۰/۹۶۸	۰/۷۸۵	۰/۵۲۸	۰/۹۷۹	۰/۶۵۳	۰/۷۳۶	۰/۸۰۸
کهگیلویه و بویراحمد	۱/۸۲۱	۰/۰۹۴	۱/۶۶۱	۰/۵۴۵	۰/۴۸۲	۱/۰۵۹	۰/۵۱۶	۰/۴۴۶	۰/۶۹۳	۰/۶۶۴	۰/۴۷۹	۰/۵۹۷
گلستان	۱/۲۱۳	۰/۷۹۳	۱/۷۴۶	۰/۶۲۴	۰/۷۰۳	۱/۰۳۴	۰/۶۰۷	۰/۸۹۴	۱/۱۵۲	۰/۶۷۸	۰/۵۹۳	۰/۶۵۰
گیلان	۱/۴۹۳	۱/۰۵۲	۱/۸۷۹	۰/۸۸۷	۰/۸۸۸	۱/۱۸۳	۰/۶۳۶	۰/۶۸۲	۰/۸۸۴	۰/۶۵۸	۰/۶۶۹	۰/۶۹۴
لرستان	۱/۳۷۲	۰/۰۷۵	۱/۷۳۳	۰/۷۱۰	۰/۷۴۱	۱/۳۵۵	۰/۶۷۱	۰/۳۸۲	۰/۸۶۹	۰/۶۴۹	۰/۶۸۷	۰/۶۷۷
مازندران	۱/۱۱۷	۱/۱۶۳	۲/۳۶۷	۰/۶۱۹	۰/۷۶۹	۱/۲۴۱	۰/۶۵۷	۰/۶۲۲	۱/۰۰۱	۰/۷۴۱	۰/۵۹۳	۰/۶۸۵
مرکزی	۱/۴۱۰	۰/۴۰۰	۱/۷۹۳	۰/۶۶۱	۰/۶۶۰	۱/۴۶۵	۰/۴۴۶	۰/۴۸۷	۰/۷۵۲	۰/۶۶۲	۰/۵۵۷	۰/۶۶۵
هرمزگان	۱/۴۳۰	۰/۸۲۷	۱/۶۶۰	۰/۶۱۷	۰/۵۹۱	۰/۹۳۸	۰/۵۶۲	۰/۳۶۸	۱/۰۷۷	۰/۴۷۶	۰/۵۲۹	۰/۵۹۰
همدان	۱/۴۳۴	۰/۷۱۰	۱/۶۳۷	۰/۶۷۹	۰/۶۶۳	۱/۲۵۷	۰/۵۱۵	۰/۴۹۱	۰/۹۲۹	۰/۵۰۰	۰/۵۵۶	۰/۸۷۹
یزد	۱/۴۷۱	۰/۷۵۲	۲/۱۳۶	۰/۷۱۵	۰/۳۷۱	۱/۳۳۸	۰/۴۳۲	۰/۳۱۰	۰/۸۶۶	۰/۵۵۵	۰/۵۰۴	۰/۵۷۵

همچنین شکل شاخص اثربخشی کارتهخوان فروشگاهی هر شرکت PSP برای هر یک از استان‌های کشور در شکل ۱۰-۴ آمده است.

شکل ۱۰-۴ شاخص اثربخشی کارتنخوان های فروشگاه های شرکت های PSP به تفکیک هر استان - خرداد ۱۳۹۸

۴,۳,۵. عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی

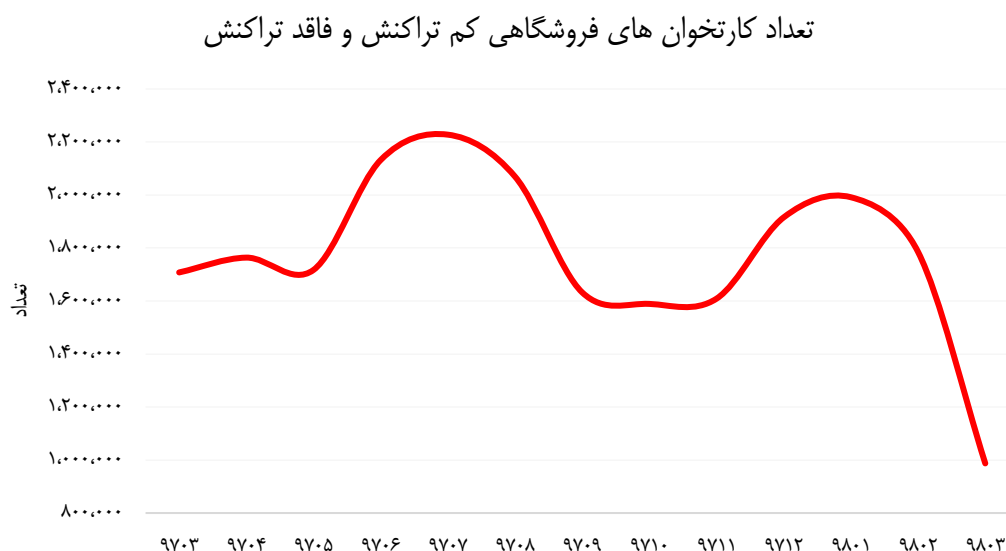
کم‌تراکنش و فاقد تراکنش

بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاهی، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به‌علاوه موظف به پرداخت هزینه‌های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره‌وری در به‌کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک‌ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد، بلکه همه هزینه‌های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد. به تبع این رویکرد تعدد دستگاه‌های کارتخوان در فروشگاه‌ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می‌شود. متأسفانه بی‌تفاوتی فروشنده و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان‌های فروشگاهی به دلیل ارزش نمایشی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت‌ها با بانک‌ها ناشی می‌شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده‌هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه‌ها و وجود کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاهی، آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. از اردیبهشت ماه ۹۷ مفهوم این نوع کارتخوان‌ها بازتعریف گردیده و بر این اساس به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شود که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد^{۲۶}. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی دو ماهه در تعریف ابزار کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت‌ها در نصب جدید کارتخوان‌ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنابر ماهیت فعالیت آن‌ها است.

^{۲۶} در تعریف گذشته به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شد که در یک بازه زمانی سه ماهه متوالی کمتر از ۶۰ تراکنش در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد.

برای بررسی روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۴-۱۱ طی خرداد ماه ۹۷ تا خرداد ماه ۹۸ ترسیم شده است.

شکل ۴-۱۱ روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از خرداد ۹۷ تا کنون

همانگونه که در شکل فوق ملاحظه می‌شود تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش در خرداد ماه به شدت کاهش یافته و نرخ رشد منفی ۴۴/۶۹ درصد در آن ثبت گردیده است. همه‌ی شرکت‌ها به ویژه سه شرکت "کارت اعتباری ایران کیش"، "تجارت الکترونیک پاریس" و "پرداخت الکترونیک سداد" در کاهش این تعداد تاثیرگذار بوده‌اند. این امر متأثر از اقدام شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات در حذف کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش می‌باشد.

از سویی دیگر جدول ۴-۱۸ سهم تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می‌دهد. این جدول مبین آن است که در ماه خرداد ۹۸ سهم کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۳/۲۶ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است. عدد فوق نسبت به رقم مشابه در اردیبهشت ماه با کاهش ۱۱/۰۷ درصدی روبه‌رو بوده است.

جدول ۱۸-۴ سهم تعداد کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان های فعال سیستمی آن - خرداد ۹۸

نام شرکت	سهم مجموع تعداد کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتخوان های فعال سیستمی هر شرکت		اختلاف
	اردیبهشت ۹۸	خرداد ۹۸	
آسان پرداخت پرشین	۱۲/۰۲٪	۳/۸۲٪	-۸/۲۰٪
الکترونیک کارت دماوند	۱۶/۹۴٪	۷/۴۲٪	-۹/۵۲٪
به پرداخت ملت	۱۵/۳۰٪	۱۰/۳۴٪	-۴/۹۶٪
پرداخت الکترونیک سداد	۲۷/۵۰٪	۱۳/۲۰٪	-۱۴/۳۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۲۲/۶۸٪	۶/۷۶٪	-۱۵/۹۲٪
پرداخت الکترونیک سامان	۲۲/۳۲٪	۱۲/۲۸٪	-۱۰/۰۴٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۱۸/۱۷٪	۶/۲۵٪	-۱۱/۹۳٪
پرداخت نوین آراین	۲۵/۲۱٪	۱۰/۴۱٪	-۱۴/۷۹٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۲۹/۰۰٪	۱۵/۷۵٪	-۱۳/۲۵٪
سایان کارت	۳۱/۸۵٪	۲۲/۰۹٪	-۹/۷۶٪
فن آوا کارت	۲۹/۸۳٪	۱۸/۲۰٪	-۱۱/۶۳٪
کارت اعتباری ایران کیش	۳۱/۷۷٪	۲۰/۰۷٪	-۱۱/۷۰٪
مجموع	۲۴/۳۳٪	۱۳/۲۶٪	-۱۱/۰۷٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدول ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

بسته به جهت و میزان سرعت تغییرات هریک از دو مولفه ی تعداد کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش و تعداد کارتخوان های فعال سیستمی در هر شرکت PSP، عدد شاخص مذکور تحت تاثیر قرار گرفته است. بیشترین تغییر این شاخص با عددی معادل با ۱۵/۹۲ درصد کاهش در شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" مشاهده می شود. بالغ بر ۲۲ درصد از کارتخوان های فعال سیستمی شرکت "سایان کارت"، کم تراکنش و فاقد تراکنش گزارش می شوند. این عدد بالاترین رقم شاخص فوق در بین شرکت ها است. در مقابل آن تنها ۳/۸۲ درصد از کل کارتخوان های فعال سیستمی شرکت "آسان پرداخت پرشین" را کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی آن شامل می شوند.

**بررسی وضعیت بانک‌های
صادرکننده و پذیرنده**

۵. بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۷} پذیرنده^{۲۸} و صادرکننده^{۲۹} در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی پرداخته می‌شود.

۵.۱. سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هریک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و سهم هر بانک از بازار تراکنش‌ها به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه مورد تحلیل قرار می‌گیرد.

^{۲۷} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.

^{۲۸} بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. بانکی است که کارت

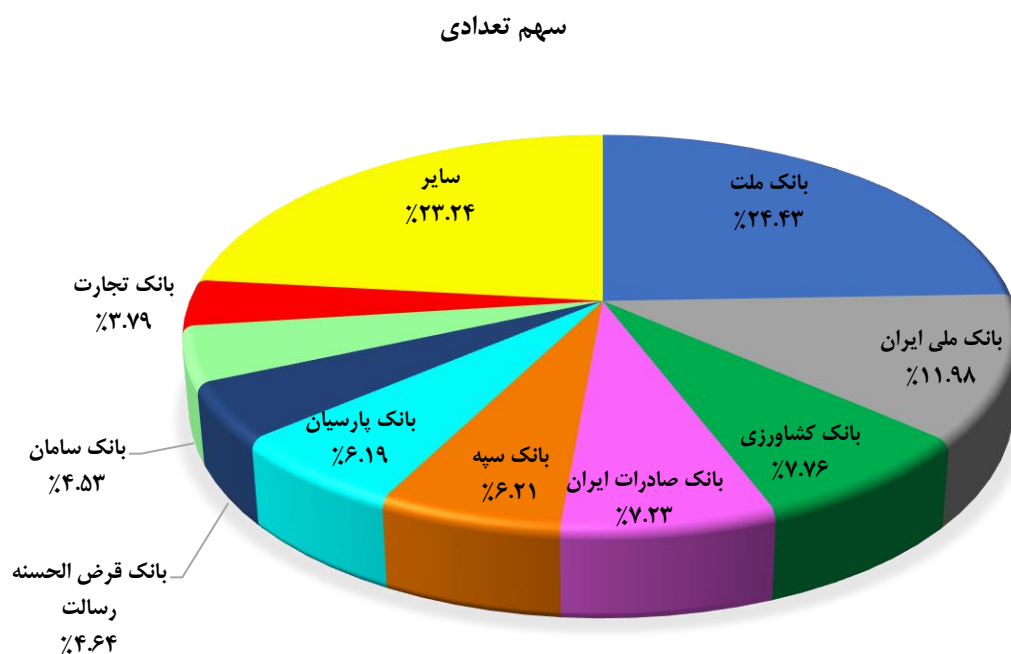
بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

^{۲۹} بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

۵,۱,۱. سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت

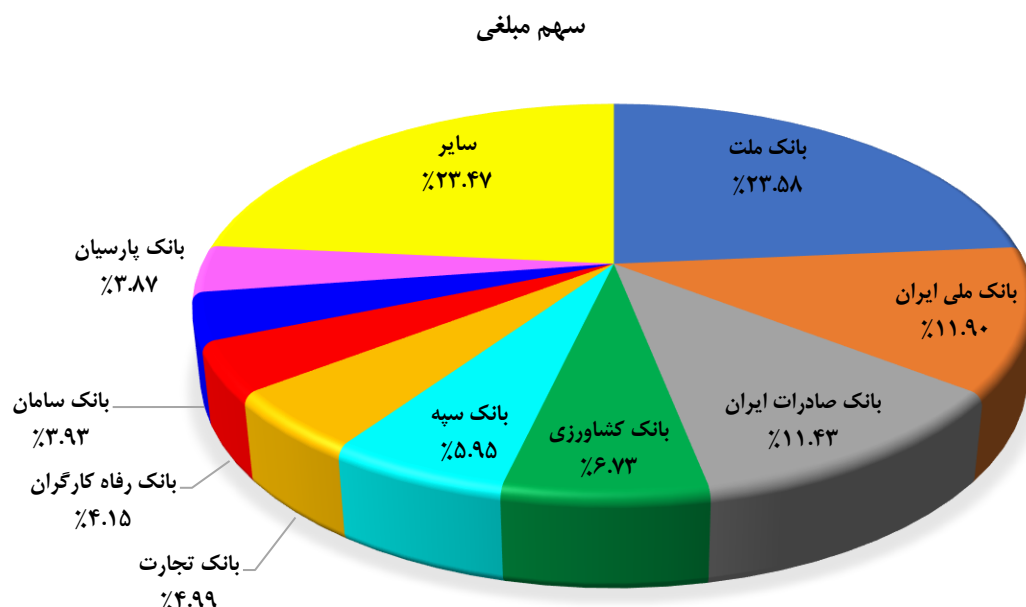
این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد.

شکل ۵-۱ هم تعدادی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت در خرداد ماه ۹۸ را نشان می‌دهد. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودارهای مربوطه تنها ۱۰ بانک نخست با سهم تعدادی و مبلغی بالاتر از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - خرداد ۱۳۹۸

همچنین شکل ۲-۵ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در خرداد ماه ۹۸ را نشان می‌دهد.

شکل ۲-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - خرداد ۱۳۹۸

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک ملت" با سهم ۲۴/۴۳ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۳/۵۸ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، همچنان با اختلاف زیاد، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است.

۵.۱.۲. سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است

که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبایی^{۳۰} نیز در نظر گرفته می‌شود.

سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای خرداد ماه ۹۸ در جدول ۵-۱ ارائه شده است.

جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۳۹۸

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد			سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ		
		کارت‌خوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارت‌خوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۳۵٪	۸/۳۸٪	۰/۳۵٪	۱/۴۱٪	۱/۵۳٪	۲/۰۰٪
۲	بانک انصار	۱/۸۸٪	۰/۱۵٪	۰/۰۱٪	۱/۸۳٪	۰/۵۱٪	۰/۱۰٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۶۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۶۸٪	۰/۱۱٪	۰/۰۰٪
۴	بانک آینده	۱/۱۵٪	۳/۲۵٪	۲۰/۹۱٪	۱/۵۹٪	۲/۲۱٪	۱۷/۵۱٪
۵	بانک پارسیان	۵/۵۶٪	۱۸/۹۵٪	۳/۲۱٪	۳/۳۰٪	۹/۵۹٪	۴/۶۰٪
۶	بانک پاسارگاد	۳/۹۵٪	۱/۷۹٪	۰/۰۰٪	۳/۴۹٪	۲/۶۳٪	۰/۰۲٪
۷	بانک تجارت	۴/۲۶٪	۰/۵۵٪	۰/۰۴٪	۵/۲۱٪	۳/۰۴٪	۰/۱۰٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۸۴٪	۰/۰۸٪	۰/۰۱٪	۰/۸۸٪	۰/۳۵٪	۰/۰۴٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۲۶٪	۱/۵۵٪	۰/۲۹٪	۰/۲۳٪	۰/۵۱٪	۱/۷۵٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۸٪	۱/۶۸٪	۰/۰۰٪	۰/۱۲٪	۰/۷۲٪	۰/۰۰٪
۱۲	بانک دی	۰/۲۵٪	۰/۲۰٪	۰/۰۱٪	۰/۳۲٪	۰/۱۶٪	۰/۰۸٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۴/۰۴٪	۱/۳۳٪	۲/۵۰٪	۴/۲۵٪	۳/۲۴٪	۲/۲۳٪
۱۴	بانک سامان	۴/۴۸٪	۸/۸۵٪	۱/۱۶٪	۳/۳۰٪	۱۰/۰۹٪	۷/۳۲٪
۱۵	بانک سپه	۶/۷۳٪	۵/۰۰٪	۰/۰۷٪	۶/۴۷٪	۰/۹۹٪	۰/۰۷٪

^{۳۰} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

ردیف	بانک پذیرنده	سهیم هر بانک پذیرنده از کل تعداد یک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌های هر			سهیم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ یک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌های هر		
		فروشگاهی	اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	فروشگاهی	اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۴۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک سینا	۰/۶۱٪	۱/۱۰٪	۰/۰۱٪	۰/۷۱٪	۴/۱۷٪	۰/۰۲٪
۱۸	بانک شهر	۰/۹۳٪	۰/۴۴٪	۰/۰۱٪	۰/۹۲٪	۹/۴۹٪	۰/۰۲٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۸/۱۳٪	۰/۹۰٪	۰/۳۱٪	۱۲/۳۹٪	۲/۲۴٪	۰/۳۳٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۲۵٪	۰/۰۰٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۵/۲۶٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪	۳/۲۳٪	۰/۰۶٪	۰/۰۱٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۱۵٪	۰/۰۶٪	۰/۰۱٪	۱/۱۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪
۲۳	بانک قوامین	۱/۳۹٪	۰/۰۸٪	۰/۱۹٪	۱/۸۳٪	۰/۲۲٪	۰/۱۴٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۵٪	۰/۲۲٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک کشاورزی	۸/۱۷٪	۹/۶۳٪	۰/۱۲٪	۷/۲۵٪	۱/۷۵٪	۰/۳۱٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۵۳٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۵۴٪	۰/۲۱٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۱۶٪	۰/۸۸٪	۰/۰۰٪	۰/۱۳٪	۰/۳۶٪	۰/۰۰٪
۲۸	بانک مسکن	۱/۰۶٪	۰/۱۵٪	۰/۰۶٪	۱/۳۷٪	۲/۴۴٪	۰/۲۶٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک ملت	۲۲/۳۶٪	۱۷/۷۱٪	۶۰/۲۹٪	۲۲/۴۹٪	۳۳/۲۹٪	۵۳/۹۳٪
۳۱	بانک ملی ایران	۱۱/۷۸٪	۱۶/۶۷٪	۱۰/۴۲٪	۱۲/۱۵٪	۹/۴۶٪	۹/۱۴٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۱/۲۱٪	۰/۴۸٪	۰/۰۰٪	۰/۸۶٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۵۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۴۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۴۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۳۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۳۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۵-۱ مشاهده می‌گردد در بررسی این شاخص به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "کشاورزی" و "صادرات ایران"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "پارسیان"، "ملت"، "ملی ایران" و "کشاورزی"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، "آینده"، "ملی ایران" و "پارسیان"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به بانک‌های "ملت"، "صادرات ایران"، "ملی ایران" و "کشاورزی"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "ملت"، "سامان"، "پارسیان" و "شهر"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، "آینده"، "ملی ایران" و "سامان"

تعلق گرفته و این بانک‌ها به ترتیب در مکان‌های اول تا چهارم جای گرفته‌اند.

۵،۱،۳. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است که این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را با هر سهمی که بانک از کل شبکه پرداخت کارتی در کشور دارد فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی برای آن بانک پذیرنده را ایجاد نماید.

جدول ۲-۵ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - خرداد ۱۳۹۸

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۷۰/۱۱٪	۲۸/۶۰٪	۱/۲۹٪	۸۹/۸۲٪	۹/۶۸٪	۰/۵۰٪
۲	بانک انصار	۹۹/۴۳٪	۰/۵۲٪	۰/۰۵٪	۹۷/۲۶٪	۲/۷۲٪	۰/۰۲٪
۳	بانک ایران زمین	۹۹/۹۱٪	۰/۰۹٪	۰/۰۰٪	۹۸/۴۴٪	۱/۵۶٪	۰/۰۰٪
۴	بانک آینده	۴۰/۵۲٪	۷/۵۷٪	۵۱/۹۱٪	۸۴/۶۳٪	۱۱/۷۰٪	۳/۶۷٪
۵	بانک پارسیان	۷۹/۰۵٪	۱۷/۷۴٪	۳/۲۱٪	۷۷/۲۷٪	۲۲/۳۱٪	۰/۴۲٪
۶	بانک پاسارگاد	۹۷/۱۰٪	۲/۹۰٪	۰/۰۱٪	۹۳/۰۳٪	۶/۹۶٪	۰/۰۰٪
۷	بانک تجارت	۹۹/۱۰٪	۰/۸۳٪	۰/۰۷٪	۹۴/۵۱٪	۵/۴۸٪	۰/۰۱٪
۸	بانک توسعه تعاون	۹۹/۳۲٪	۰/۶۰٪	۰/۰۸٪	۹۶/۲۲٪	۳/۷۶٪	۰/۰۲٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۹۹/۱۱٪	۰/۸۹٪	۰/۰۰٪	۹۸/۸۷٪	۱/۱۳٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۶۷/۸۱٪	۲۶/۷۷٪	۵/۴۲٪	۸۰/۰۲٪	۱۷/۶۰٪	۲/۳۸٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۴۲/۵۵٪	۵۷/۴۵٪	۰/۰۰٪	۶۲/۰۲٪	۳۷/۹۸٪	۰/۰۰٪
۱۲	بانک دی	۹۴/۶۹٪	۴/۹۹٪	۰/۳۲٪	۹۵/۰۲٪	۴/۸۸٪	۰/۰۹٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۹۳/۸۸٪	۲/۰۴٪	۴/۰۹٪	۹۲/۷۷٪	۷/۰۴٪	۰/۱۹٪
۱۴	بانک سامان	۸۷/۱۱٪	۱۱/۳۱٪	۱/۵۸٪	۷۶/۲۰٪	۲۳/۱۴٪	۰/۶۷٪
۱۵	بانک سپه	۹۵/۲۶٪	۴/۶۶٪	۰/۰۷٪	۹۸/۵۰٪	۱/۴۹٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک سرمایه	۹۹/۸۹٪	۰/۱۱٪	۰/۰۰٪	۹۹/۸۹٪	۰/۱۱٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک سینا	۸۹/۲۲٪	۱۰/۶۵٪	۰/۱۳٪	۶۳/۲۰٪	۳۶/۷۹٪	۰/۰۱٪
۱۸	بانک شهر	۹۶/۸۹٪	۳/۰۵٪	۰/۰۶٪	۴۹/۳۴٪	۵۰/۶۶٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۹۹/۰۲٪	۰/۷۲٪	۰/۲۶٪	۹۸/۲۳٪	۱/۷۶٪	۰/۰۱٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۹۶/۷۳٪	۳/۲۷٪	۰/۰۰٪	۵۳/۰۲٪	۴۶/۹۸٪	۰/۰۰٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۹۹/۸۹٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۹۹/۸۱٪	۰/۱۹٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۹/۶۳٪	۰/۳۳٪	۰/۰۴٪	۹۹/۷۳٪	۰/۲۷٪	۰/۰۱٪
۲۳	بانک قوامین	۹۸/۷۱٪	۰/۳۶٪	۰/۹۳٪	۹۸/۸۰٪	۱/۱۷٪	۰/۰۳٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهیم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش			سهیم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۲۴	بانک کارآفرین	۹۹/۸۸٪	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪	۹۲/۰۸٪	۷/۹۲٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک کشاورزی	۹۲/۷۱٪	۷/۱۹٪	۰/۰۹٪	۹۷/۶۵٪	۲/۳۴٪	۰/۰۲٪
۲۶	بانک گردشگری	۹۹/۴۸٪	۰/۴۹٪	۰/۰۳٪	۹۶/۳۳٪	۳/۶۷٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۷۳/۱۹٪	۲۶/۷۶٪	۰/۰۵٪	۷۷/۹۴٪	۲۲/۰۵٪	۰/۰۱٪
۲۸	بانک مسکن	۹۸/۶۴٪	۰/۹۵٪	۰/۴۲٪	۸۴/۸۹٪	۱۵/۰۵٪	۰/۰۶٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک ملت	۸۰/۵۵٪	۴/۲۰٪	۱۵/۲۵٪	۸۶/۴۷٪	۱۲/۷۱٪	۰/۸۲٪
۳۱	بانک ملی ایران	۸۶/۵۵٪	۸/۰۷٪	۵/۳۸٪	۹۲/۵۷٪	۷/۱۶٪	۰/۲۷٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۹۷/۴۷٪	۲/۵۳٪	۰/۰۰٪	۹۸/۹۰٪	۱/۱۰٪	۰/۰۰٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۹۹/۹۵٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۹۹/۶۶٪	۰/۳۴٪	۰/۰۰٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۵٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که مشاهده می‌گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در خرداد ۹۸ در تراکنش‌های بانک‌های کشور به بانک "آینده" تعلق گرفته است. پس از آن بانک "ملت" در مقام دوم، بانک "حکمت ایرانیان" در مقام سوم قرار گرفته‌اند.
- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های بانک‌های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در خرداد ۹۸ در تراکنش‌های بانک‌های کشور، با اختلاف خیلی زیاد با دیگر بانک‌های کشور به بانک "خاورمیانه" تعلق گرفته است. بعد از بانک "خاورمیانه" بانک‌های "اقتصاد نوین" و "حکمت ایرانیان" به ترتیب در مکان‌های دوم سوم قرار گرفته‌اند.

این درحالیست که طی بررسی‌های انجام شده مشخص می‌گردد که در خرداد ماه بانک‌های "آینده" و "خاورمیانه" در کل به ترتیب ۲/۴۹ و ۰/۱۷ درصد تعداد تراکنش‌های کارتی شبکه پرداخت کشور را در دست داشته‌اند که همانگونه که مشاهده می‌گردد، ارقام متعلق به بانک‌های "آینده" و "خاورمیانه" در مقابل کل تعداد تراکنش‌های کارتی در شبکه پرداخت سهم بسیار ناچیزی بوده است.

کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بوده و طی بررسی اعداد جدول ۲-۵ مشخص می‌گردد که بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های جذب هر بانک شده است.

۵.۱.۴. اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

همانند آنچه در بخش ۴-۱-۴ معرفی شد، با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۳-۵ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۳-۵ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - خرداد ۱۳۹۸

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاه‌های		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۲	۸	۷۰	۰	۰
۲	بانک انصار	۲	۴	۰	۰	۰	۰
۳	بانک ایران زمین	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۴	بانک آینده	۱	۱	۳	۱۱	۲۱	۴۳۷
۵	بانک پارسیان	۶	۳۱	۱۹	۳۵۹	۳	۱۰
۶	بانک پاسارگاد	۴	۱۶	۲	۳	۰	۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاه		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲
۷	بانک تجارت	۴	۱۸	۱	۰	۰	۰
۸	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰	۰	۲	۲	۰	۰
۱۱	بانک خاورمیانه	۰	۰	۲	۳	۰	۰
۱۲	بانک دی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۳	بانک رفاه کارگران	۴	۱۶	۱	۲	۳	۶
۱۴	بانک سامان	۴	۲۰	۹	۷۸	۱	۱
۱۵	بانک سپه	۷	۴۵	۵	۲۵	۰	۰
۱۶	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۷	بانک سینا	۱	۰	۱	۱	۰	۰
۱۸	بانک شهر	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک صادرات ایران	۸	۶۶	۱	۱	۰	۰
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۵	۲۸	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۲۳	بانک قوامین	۱	۲	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۵	بانک کشاورزی	۸	۶۷	۱۰	۹۳	۰	۰
۲۶	بانک گردشگری	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۱	۱	۰	۰
۲۸	بانک مسکن	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۰	بانک ملت	۲۲	۵۰۰	۱۸	۳۱۴	۶۰	۳۶۳۵
۳۱	بانک ملی ایران	۱۲	۱۳۹	۱۷	۲۷۸	۱۰	۱۰۹
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰	۰	۰	۰	۰	۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		Si	Si ⁺	Si	Si ⁺	Si	Si ⁺
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	-	۹۶۱	-	۱۲۴۱	-	۴۱۴۹

ملاحظه می‌شود که در خرداد ۱۳۹۸، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۴،۱۹۹ به‌دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول ۴-۴ و سهم هر بانک پذیرنده از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش، نشان‌دهنده تمرکز بالا در بازار ابزار پذیرش موبایلی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی تعداد بسیار کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش‌های بازار را در اختیار گرفته‌اند. برای این شاخص در بازار ابزار پذیرش اینترنتی ۱،۲۴۱ حاصل شده است (بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این رقم مبین وجود تمرکز ملایم در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. لذا سایر بانک‌های پذیرنده در بازار این ابزار نسبت به بازار ابزار پذیرش موبایلی سهم بالاتر و قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. مقدار این شاخص در بازار ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی ۹۶۱ حاصل شده است (کمتر از ۱۰۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این رقم مبین وجود تمرکز رقابتی در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده شده است. در جدول ۴-۵ میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال - هیرشمن برای بازار بانک‌های پذیرنده در خرداد ماه ۹۸ نسبت به اردیبهشت ماه ۹۸ محاسبه شده و ارائه گردیده است.

جدول ۴-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - اردیبهشت و خرداد ۹۸

کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی		HHI		
اردیبهشت ۹۸	خرداد ۹۸	نرخ رشد	اردیبهشت ۹۸	خرداد ۹۸	نرخ رشد	اردیبهشت ۹۸	خرداد ۹۸	نرخ رشد
۹۶۱	۹۶۱	۰/۰٪	۱۳۱۲	۱۲۴۱	-۵/۴۱٪	۴۱۶۱	۴۱۹۹	۰/۹۱٪

شاخص H-H

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال – هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت، در حوزه ابزار کارتخوان فروشگاهی این شاخص ثابت بوده، در حوزه ابزار پذیرش اینترنتی رشد منفی داشته و در ابزار پذیرش موبایلی در خرداد ماه ۹۸ نسبت به اردیبهشت ماه ۹۸ رشد مثبت داشته است.

۵,۲. سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک^{۳۱} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

۵,۲,۱. تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوئیچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۲}، کارت اعتباری^{۳۳} و کارت پیش‌پرداخته^{۳۴} یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در خرداد ماه ۱۳۹۸، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک مجموعاً ۹۹,۹۵۱,۴۴۵ عدد بوده است که بیشترین تعداد آن با ۹۵,۲۷۸,۷۳۰ عدد و سهم تعدادی ۹۵/۳۳ درصدی متعلق به کارت برداشت و

۳۱ کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سوئیچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

Debit card ۳۲

Credit card ۳۳

Prepaid ۳۴

کمترین تعداد آن ۸۱،۸۶۷ عدد و سهم ۰/۰۸ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

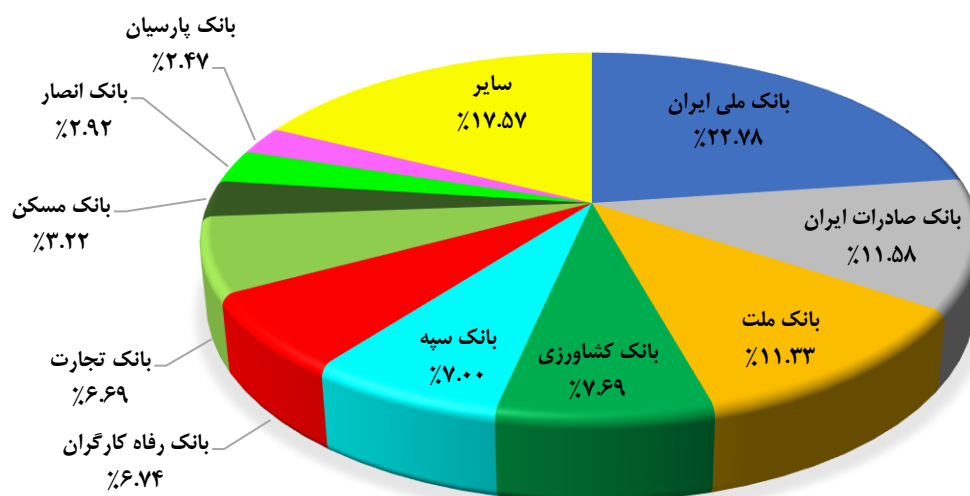
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - خرداد ۱۳۹۸

ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
اردیبهشت ۹۸	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۶،۰۵۶،۰۹۶	۵۸،۹۵۶	۹۶،۸۳۲،۲۰۸	۱۰۲،۹۴۷،۲۶۰
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۵/۸۸٪	۰/۰۶٪	۹۴/۰۶٪	-
خرداد ۹۸	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۴،۵۹۰،۸۴۷	۸۱،۸۶۸	۹۵،۲۷۸،۷۳۰	۹۹،۹۵۱،۴۴۵
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۴/۵۹٪	۰/۰۸٪	۹۵/۳۳٪	-
	رشد تعداد کارت بانکی تراکنش‌دار	-۳۴/۱۹٪	۳۸/۸۶٪	-۱/۶۰٪	-۲/۹۱٪

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در خرداد ماه ۹۸ نسبت به اردیبهشت ماه ۹۸، نرخ رشد معادل منفی ۲/۹۱ درصد داشته است. همانگونه که در جدول ۵-۵ مشخص است، نرخ رشد در دو دسته کارت هدیه و بن کارت و کارت برداشت منفی بوده و در دسته کارت اعتباری مثبت بوده است.

۵،۲،۲. سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

طی خرداد ماه ۹۸ تعداد کارت‌های دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۶ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارت‌های این بانک‌ها از تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شکل ۳-۵ ترسیم شده است.

شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - خرداد ۱۳۹۸

ملاحظه می‌شود که در خرداد ماه ۹۸ بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "ملت" دارای بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک بوده‌اند. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودار بالا تنها ۱۰ بانک با سهم تعدادی بالاتر از کل تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۵,۲,۳. سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای خرداد ماه سال ۱۳۹۸ در

جدول ۵-۶ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در این ماه بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "ملت"؛ بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "ملت"، "سپه" و "سامان" و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "پارسیان"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکش‌دار - خرداد ۱۳۹۸

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۲/۶۶٪	۰/۹۸٪	۱/۵۰٪
۲	بانک انصار	۰/۶۹٪	۲/۹۳٪	۱/۲۸٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۲٪	۰/۴۰٪	۰/۶۷٪
۴	بانک آینده	۰/۲۷٪	۱/۲۹٪	۴/۹۰٪
۵	بانک پارسیان	۰/۰۹٪	۱/۶۲٪	۱۹/۰۳٪
۶	بانک پاسارگاد	۱/۲۹٪	۲/۲۰٪	۳/۶۸٪
۷	بانک تجارت	۰/۳۴٪	۶/۶۵٪	۴/۳۸٪
۸	بانک توسعه تعاون	۲/۸۶٪	۰/۹۰٪	۰/۹۹٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۰۰٪	۰/۳۶٪	۰/۵۰٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۳۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪
۱۲	بانک دی	۰/۴۴٪	۰/۴۹٪	۰/۲۶٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰٪	۶/۶۹٪	۴/۶۹٪
۱۴	بانک سامان	۶/۷۵٪	۰/۹۰٪	۳/۲۴٪
۱۵	بانک سپه	۱۵/۳۴٪	۶/۸۴٪	۶/۶۱٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۰/۲۶٪	۰/۵۹٪
۱۷	بانک سینا	۲/۴۷٪	۰/۶۴٪	۰/۷۹٪
۱۸	بانک شهر	۱/۱۶٪	۱/۶۸٪	۳/۵۹٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۶/۶۸٪	۱۱/۵۰٪	۷/۵۳٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۶۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۷٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۱/۶۷٪	۱/۱۵٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۱/۲۷٪	۰/۹۴٪
۲۳	بانک قوامین	۰/۰۰٪	۱/۹۴٪	۱/۵۱٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۰۰٪	۰/۱۱٪	۰/۶۲٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۲۵	بانک کشاورزی	۰/۶۳٪	۷/۶۵٪	۴/۹۰٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۵۶٪	۰/۲۵٪	۰/۳۴٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۳٪
۲۸	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۳/۲۳٪	۱/۵۰٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک ملت	۴۵/۹۷٪	۱۱/۳۳٪	۵/۰۳٪
۳۱	بانک ملی ایران	۵/۵۵٪	۲۲/۵۱٪	۱۷/۵۲٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۵/۱۲٪	۲/۲۰٪	۰/۵۱٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۱۵٪	۰/۸۹٪	۱/۰۵٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۰۰٪	۰/۲۴٪	۰/۰۹٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۰۰٪	۰/۳۱٪	۰/۴۴٪

ملاحظه می‌شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از نوع کارت برداشت با ۲۲/۵۱ درصد متعلق به بانک "ملی ایران"، از نوع کارت اعتباری با ۴۵/۹۷ درصد متعلق به بانک "ملت" و از نوع کارت هدیه و بن کارت با ۱۹/۰۳ درصد متعلق به بانک "پارسیان" بوده است.

۵,۲,۴. سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های

بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای خرداد ماه ۹۸ اطلاعات مربوطه در جدول ۷-۵ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - خرداد ۱۳۹۸

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۲۲٪	۹۲/۹۲٪
۲	بانک انصار	۰/۰۲٪	۹۷/۹۲٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۰٪	۹۲/۶۵٪
۴	بانک آینده	۰/۰۲٪	۸۴/۵۱٪
۵	بانک پارسیان	۰/۰۰٪	۶۳/۸۶٪
۶	بانک پاسارگاد	۰/۰۵٪	۹۲/۴۹٪
۷	بانک تجارت	۰/۰۰٪	۹۶/۹۲٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۲۶٪	۹۴/۷۱٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۹۱/۴۰٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۰۰٪	۹۳/۷۸٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۱/۷۶٪	۹۱/۳۴٪
۱۲	بانک دی	۰/۰۸٪	۹۷/۴۵٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰٪	۹۶/۷۳٪
۱۴	بانک سامان	۰/۵۵٪	۸۴/۶۷٪
۱۵	بانک سپه	۰/۱۸٪	۹۵/۳۷٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۹۰/۰۶٪
۱۷	بانک سینا	۰/۳۱٪	۹۴/۱۰٪
۱۸	بانک شهر	۰/۰۵٪	۹۰/۶۱٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۰/۰۵٪	۹۶/۹۰٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۱/۷۰٪	۸۶/۹۵٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۹۶/۸۰٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۹۶/۵۶٪
۲۳	بانک قوامین	۰/۰۰٪	۹۶/۳۸٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۰۰٪	۷۸/۴۲٪
۲۵	بانک کشاورزی	۰/۰۰٪	۹۷/۰۰٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از سهم کارت برداشت از تراکنش های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش های بانک
۲۶	بانک گردشگری	۰/۱۸٪	۹۳/۵۶٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۸۷/۱۴٪
۲۸	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۹۷/۸۲٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۸۰/۵۱٪
۳۰	بانک ملت	۰/۳۴٪	۹۷/۵۷٪
۳۱	بانک ملی ایران	۰/۰۲٪	۹۶/۳۶٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۰/۲۰٪	۹۸/۷۰٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۹۲/۵۴٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که ملاحظه می شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در اغلب بانک ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

۵،۲،۵. اندازه گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت های بانکی تراکنش دار

در این بخش از گزارش، شاخص هرفیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت های بانکی تراکنش دار در شبکه شاپرک اندازه گیری و بررسی می شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک ها در صادر نمودن انواع کارت های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت های صادر شده، از کارت های تراکنش دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۵-۸ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکش دار - خرداد ۱۳۹۸

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲
۱	بانک اقتصاد نوین	۳	۷	۱	۱	۱	۲
۲	بانک انصار	۱	۰	۳	۹	۱	۲
۳	بانک ایران زمین	۰	۰	۰	۰	۱	۰
۴	بانک آینده	۰	۰	۱	۲	۵	۲۴
۵	بانک پارسیان	۰	۰	۲	۳	۱۹	۳۶۲
۶	بانک پاسارگاد	۱	۲	۲	۵	۴	۱۴
۷	بانک تجارت	۰	۰	۷	۴۴	۴	۱۹
۸	بانک توسعه تعاون	۳	۸	۱	۱	۱	۱
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۱	بانک خاورمیانه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۲	بانک دی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۳	بانک رفاه کارگران	۰	۰	۷	۴۵	۵	۲۲
۱۴	بانک سامان	۷	۴۶	۱	۱	۳	۱۱
۱۵	بانک سپه	۱۵	۲۳۵	۷	۴۷	۷	۴۴
۱۶	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۱	۰
۱۷	بانک سینا	۲	۶	۱	۰	۱	۱
۱۸	بانک شهر	۱	۱	۲	۳	۴	۱۳
۱۹	بانک صادرات ایران	۷	۴۵	۱۲	۱۳۲	۸	۵۷
۲۰	بانک صنعت و معدن	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰	۰	۲	۳	۱	۱
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰	۰	۱	۲	۱	۱
۲۳	بانک قوامین	۰	۰	۲	۴	۲	۲
۲۴	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۱	۰
۲۵	بانک کشاورزی	۱	۰	۸	۵۸	۵	۲۴

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i	S_i^+	S_i	S_i^+	S_i	S_i^+
۲۶	بانک گردشگری	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۸	بانک مسکن	۰	۰	۳	۱۰	۱	۲
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۰	بانک ملت	۴۶	۲,۱۱۳	۱۱	۱۲۸	۵	۲۵
۳۱	بانک ملی ایران	۶	۳۱	۲۳	۵۰۷	۱۸	۳۰۷
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۵	۲۶	۲	۵	۱	۰
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰	۰	۱	۱	۱	۱
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	-	۲۵۲۲	-	۱۰۱۰	-	۹۳۷

ملاحظه می‌شود که در این ماه، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در هر سه دسته "کارت اعتباری"، "کارت برداشت" و "کارت هدیه و بن کارت" رشد مثبت داشته است. همانگونه که در جدول ۹-۵ نیز مشاهده می‌گردد، این شاخص برای "کارت اعتباری" نرخ رشد مثبت ۶۹/۲۰ درصد را داشته و این شاخص برای دسته "کارت اعتباری" از طبقه "تمرکز ملایم" به طبقه طبقه "تمرکز بالا" ارتقا یافته و مجدد به سمت انحصار پیش رفته است. بالاترین سهم در خرداد ماه ۹۸ برای کارت اعتباری به ترتیب به بانک‌های "ملت"، "سپه" و "سامان" تعلق گرفته است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال - هیرشمن برای بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکش‌دار در خرداد ماه ۹۸ نسبت به اردیبهشت ماه ۹۸ در جدول ۹-۵ ارائه شده است.

جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده-اردیبهشت و خرداد ۹۸

HHI	کارت اعتباری			کارت برداشت			کارت هدیه و بن کارت		
	اردیبهشت ۹۸	خرداد ۹۸	نرخ رشد	اردیبهشت ۹۸	خرداد ۹۸	نرخ رشد	اردیبهشت ۹۸	خرداد ۹۸	نرخ رشد
شاخص HHI	۲۸۰۲	۲۵۲۲	-۹/۹۹٪	۱۰۲۰	۱۰۱۰	-۰/۹۸٪	۸۸۵	۹۳۷	۵/۸۸٪

با توجه به اطلاعات جدول ۵-۹ ملاحظه می‌شود که میزان تغییرات شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های صادر کننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار، در خرداد ماه در حوزه صدور "کارت اعتباری" در کشور با رشد منفی ۹/۹۹ درصدی و در حوزه "کارت هدیه و بن کارت" با رشد مثبت ۵/۸۸ درصدی و در حوزه "کارت برداشت" با رشد منفی ۰/۹۸ درصدی مواجه بوده است.

۵,۳. سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. جدول ۵-۱۰ سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

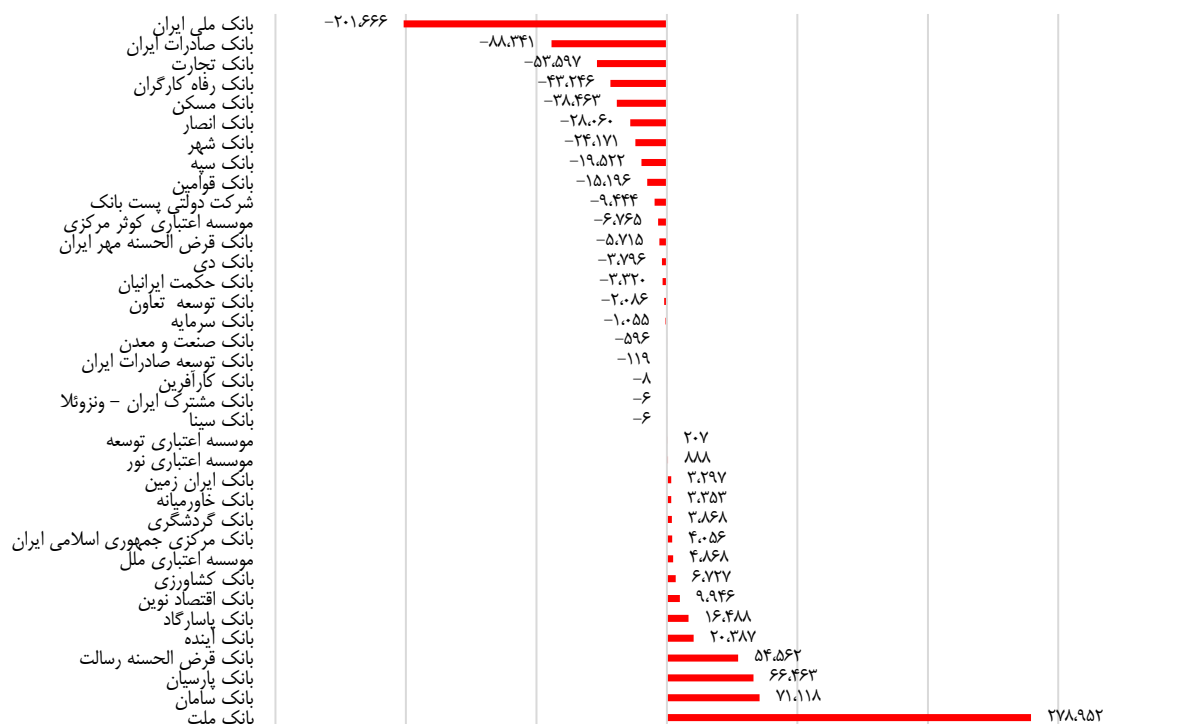
جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - خرداد ۱۳۹۸

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	اقتصاد نوین بانک	۱/۲۵٪	۱/۷۰٪	۱/۲۷٪	۱/۴۲٪
۲	بانک انصار	۲/۹۵٪	۱/۶۷٪	۲/۳۵٪	۱/۷۰٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۳۹٪	۰/۵۴٪	۰/۵۵٪	۰/۶۳٪

ردیف	نام بانک	سهام تعدادی تراکنش‌ها		سهام مبلغی تراکنش‌ها	
		سهام تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهام تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهام مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهام مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۴	بانک آینده	۱/۵۶٪	۲/۴۹٪	۱/۹۸٪	۱/۷۰٪
۵	بانک پارسیان	۳/۱۶٪	۶/۱۹٪	۲/۷۲٪	۳/۸۷٪
۶	بانک پاسارگاد	۲/۸۳٪	۳/۵۸٪	۲/۸۷٪	۳/۴۰٪
۷	بانک تجارت	۶/۲۳٪	۳/۷۹٪	۵/۲۵٪	۴/۹۹٪
۸	تعاون بانک توسعه	۰/۸۴٪	۰/۷۴٪	۰/۷۹٪	۰/۸۳٪
۹	ایران بانک توسعه صادرات	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۴۹٪	۰/۳۴٪	۰/۲۸٪	۰/۲۶٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۲٪	۰/۱۷٪	۰/۰۳٪	۰/۱۷٪
۱۲	بانک دی	۰/۴۰٪	۰/۲۳٪	۰/۴۷٪	۰/۳۰٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۵/۷۶٪	۳/۷۹٪	۴/۵۴٪	۴/۱۵٪
۱۴	بانک سامان	۱/۲۹٪	۴/۵۳٪	۱/۸۰٪	۳/۹۳٪
۱۵	بانک سپه	۷/۱۰٪	۶/۲۱٪	۶/۰۷٪	۵/۹۵٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۷٪	۰/۲۲٪	۰/۳۲٪	۰/۳۹٪
۱۷	بانک سینا	۰/۶۰٪	۰/۶۰٪	۰/۶۴٪	۱/۰۲٪
۱۸	بانک شهر	۱/۹۴٪	۰/۸۴٪	۲/۲۷٪	۱/۶۹٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۱۱/۲۵٪	۷/۲۳٪	۱۲/۴۴٪	۱۱/۴۳٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۳٪	۰/۰۵٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۲/۱۵٪	۴/۶۴٪	۲/۵۵٪	۲/۹۳٪
۲۲	ایران بانک قرض الحسنه مهر	۱/۲۸٪	۱/۰۲٪	۱/۶۲٪	۱/۰۳٪
۲۳	بانک قوامین	۱/۹۳٪	۱/۲۴٪	۲/۰۲٪	۱/۶۸٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۲٪	۰/۱۲٪	۰/۱۷٪	۰/۲۵٪
۲۵	بانک کشاورزی	۷/۴۵٪	۷/۷۶٪	۶/۸۳٪	۶/۷۳٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۳۰٪	۰/۴۷٪	۰/۴۶٪	۰/۵۱٪
۲۷	اسلامی ایران بانک مرکزی جمهوری	۰/۰۱٪	۰/۱۹٪	۰/۰۱٪	۰/۱۵٪
۲۸	بانک مسکن	۲/۷۰٪	۰/۹۴٪	۲/۷۱٪	۱/۴۶٪

ردیف	نام بانک	سهیم تعدادی تراکنش‌ها		سهیم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهیم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهیم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۲۹	ونزوئلا - بانک مشترک ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک ملت	۱۱/۷۳٪	۲۴/۴۳٪	۱۷/۵۹٪	۲۳/۵۸٪
۳۱	بانک ملی ایران	۲۱/۱۶٪	۱۱/۹۸٪	۱۶/۹۵٪	۱۱/۹۰٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۱/۵۲٪	۱/۰۹٪	۱/۰۲٪	۰/۷۹٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪
۳۴	مرکزی موسسه اعتباری کوثر	۰/۷۹٪	۰/۴۸٪	۰/۶۳٪	۰/۳۶٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۲۱٪	۰/۴۳٪	۰/۲۹٪	۰/۴۲٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۲۸٪	۰/۳۲٪	۰/۴۶٪	۰/۲۹٪

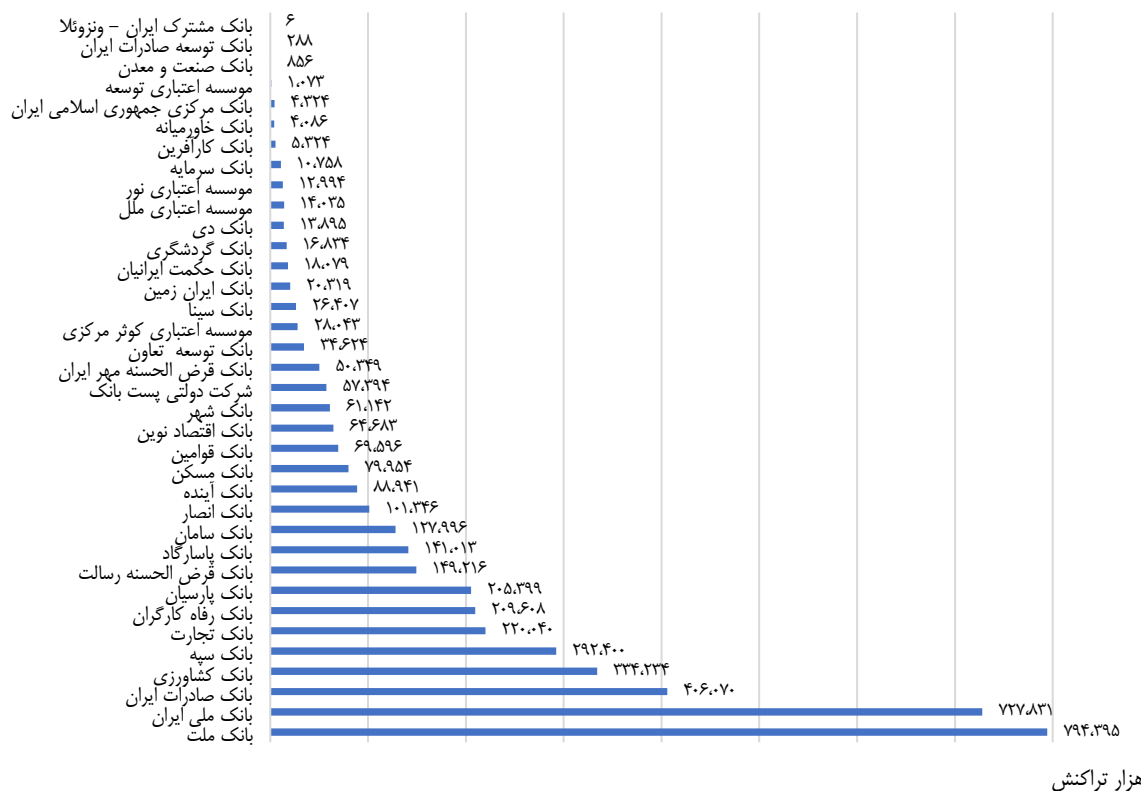
اطلاعات جدول ۱۰-۵ بیانگر آن است که بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده در خرداد ماه ۹۸ به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "کشاورزی" اختصاص یافته است. در ادامه شکل ۴-۵ نشان دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در شکل نمایش داده شده است.

شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - خرداد ۱۳۹۸

بر اساس این شکل، سه بانک "ملت"، "سامان" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "تجارت" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. شکل ۴-۵ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

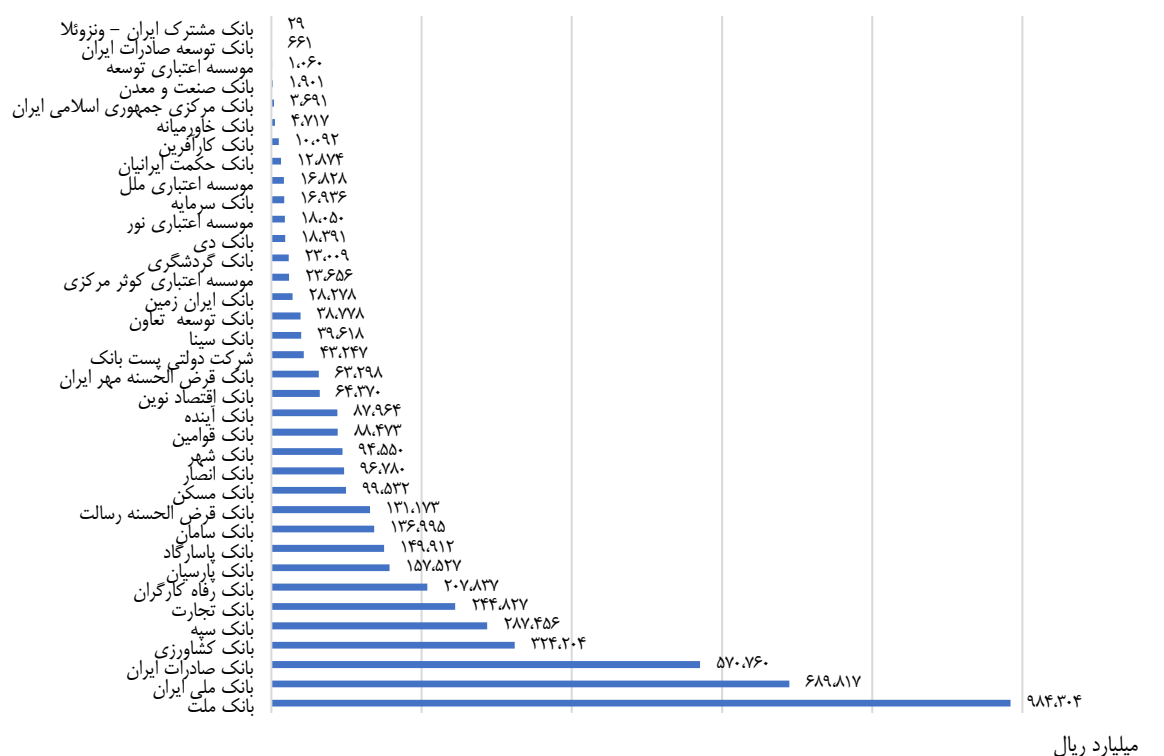
از سویی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از کل تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور به دست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک به دست می‌آید در شکل ۵-۵ نشان داده شده است.

شکل ۵-۵- مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - خرداد ۱۳۹۸

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد سه بانک "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" همچنان بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و سه بانک "بانک مشترک ایران-ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در این ماه در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۵} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی پرداخت بانک‌ها در شکل ۵-۶ نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به‌وسیله‌ی کارت‌های هر بانک^{۳۶} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۷} آمده است.

شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - خرداد ۱۳۹۸

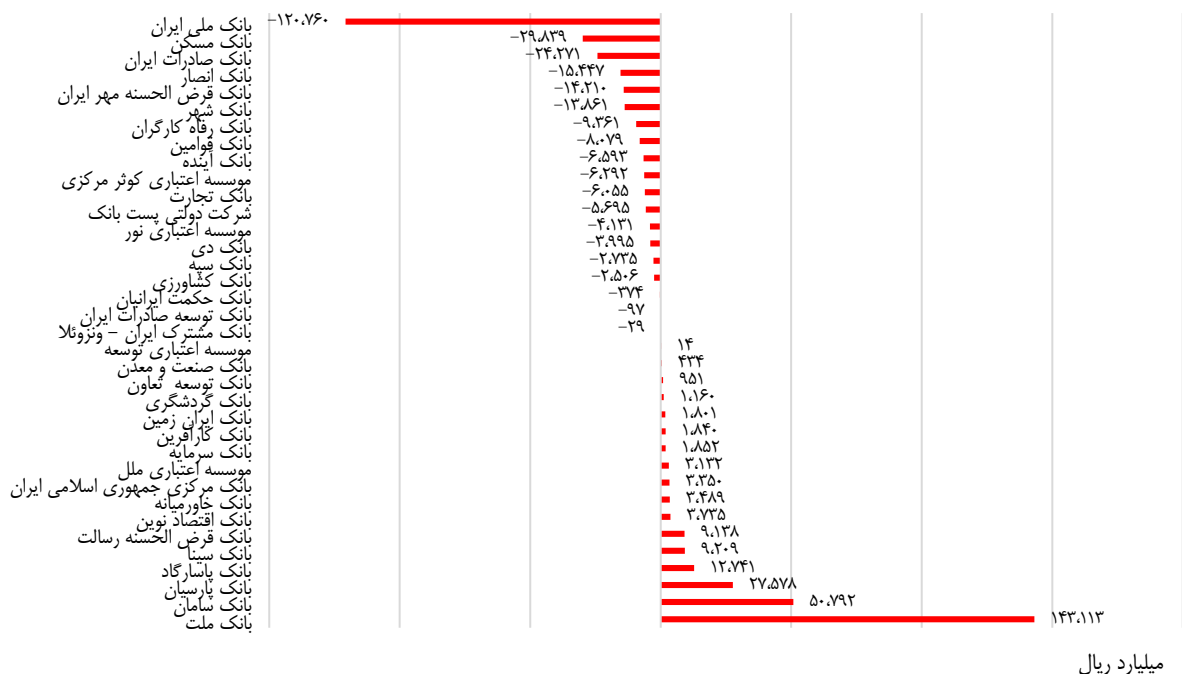
^{۳۵} Turnover

^{۳۶} در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید).

^{۳۷} در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است).

نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی خرداد ۱۳۹۸ در بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بوده است و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در این بازه زمانی را به خود اختصاص داده است.

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌ها در بانک در کدام جهت بوده است و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - خرداد ۱۳۹۸

بر اساس این شکل، بانک‌های "ملت"، "سامان"، "پارسیان" و "پاسارگاد" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن"، "صادرات ایران" و "انصار" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدان معناست که وجوهای ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن"، "صادرات ایران" و "انصار" به سمت بانک‌های "ملت"، "سامان"، "پارسیان" و "پاسارگاد" در حال انتقال است.

۵,۴. کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش

با توجه به پرداخت بخش عمده کارمزدهای شبکه پرداخت توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده، یکی از مهمترین چالش‌های بانک‌ها، حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت است. به جهت کمک به بانک‌ها در جهت تنظیم سیاست‌های ارتباطی با مشتریان و شرکت‌های PSP، لازم است تا این بانک‌ها استنباطی از وضعیت کلی صنعت و میزان کارمزدهای پرداختی در مقایسه با صنعت را داشته باشند.

در ادامه کارمزد پرداخت شده توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده محاسبه می‌شود. شایان ذکر است که کارمزد تراکنش‌های خرید به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده، کارمزد تراکنش‌های قبض و شارژ به طور مستقیم توسط بانک صادرکننده و کارمزد تراکنش‌های مانده گیری توسط دارنده کارت پرداخت می‌گردد.

به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، در این بخش با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید و تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ که کارمزد آن به طور مستقیم به ترتیب توسط بانک پذیرنده و بانک صادرکننده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است و از محاسبه کارمزدهای پرداخت شده توسط دارنده کارت نظیر کارمزد مانده گیری، چشم پوشی شده است.

۵,۴,۱. کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید

از آنجا که برای تراکنش‌های خرید، کارمزد توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌گردد، شاخص انتخاب شده به منظور ارائه این اطلاعات، شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش پذیرش شده" می‌باشد. در این بخش به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید که کارمزد آن به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است.

در جدول ۵-۱۱ تنها میزان کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ تراکنش خرید محاسبه و ارائه گردیده است. همانطور که در این جدول مشاهده می‌گردد، به طور متوسط در خرداد ماه ۱۳۹۸، بانک‌های پذیرنده با ۱۹/۴۴ درصد رشد مثبت نسبت به ماه گذشته (اردیبهشت ۹۸) میزان ۱۲۰/۰۴ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند که در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "صنعت و معدن" با مبلغ ۱۸/۳۳ ریال از هر صد هزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و بانک "پارسیان" با مبلغ ۲۰۴/۱۱ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های خرید، هم تعداد تراکنش‌ها و هم بازه مبلغی تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتر کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از پذیرندگان خود دریافت کرده‌اند.

جدول ۵-۱۱ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید - خرداد ۱۳۹۸

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید (خرداد ۹۸)
۱	بانک صنعت و معدن	۱۸/۳۳
۲	بانک توسعه صادرات ایران	۵۱/۵۵
۳	بانک شهر	۶۹/۷۲
۴	بانک کارآفرین	۷۲/۹۱

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید (خرداد ۹۸)
۵	بانک سرمایه	۸۰/۳۱
۶	بانک سینا	۸۴/۸۶
۷	بانک مسکن	۸۶/۲۶
۸	بانک صادرات ایران	۸۶/۶۰
۹	بانک قوامین	۹۳/۴۱
۱۰	بانک آینده	۹۴/۵۳
۱۱	بانک تجارت	۱۰۲/۱۶
۱۲	بانک دی	۱۰۵/۴۸
۱۳	بانک ملت	۱۱۴/۳۶
۱۴	بانک ایران زمین	۱۱۶/۲۶
۱۵	بانک ملی ایران	۱۱۶/۲۹
۱۶	بانک توسعه تعاون	۱۱۹/۹۴
۱۷	بانک رفاه کارگران	۱۲۰/۱۳
۱۸	بانک سپه	۱۲۰/۱۸
۱۹	بانک انصار	۱۲۵/۴۵
۲۰	بانک گردشگری	۱۲۶/۲۹
۲۱	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۲۹/۹۲
۲۲	موسسه اعتباری ملل	۱۳۰/۱۱
۲۳	موسسه اعتباری نور	۱۳۶/۱۰
۲۴	بانک پاسارگاد	۱۳۶/۲۲
۲۵	بانک اقتصاد نوین	۱۳۶/۹۳
۲۶	بانک کشاورزی	۱۴۲/۶۴
۲۷	بانک حکمت ایرانیان	۱۴۳/۶۴
۲۸	بانک سامان	۱۵۷/۸۴
۲۹	بانک خاورمیانه	۱۶۰/۹۱
۳۰	شرکت دولتی پست بانک	۱۶۶/۳۱
۳۱	موسسه اعتباری توسعه	۱۷۵/۴۰

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید (خرداد ۹۸)
۳۲	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۱۷۵/۶۲
۳۳	بانک قرض الحسنه رسالت	۱۸۰/۵۱
۳۴	بانک پارسیان	۲۰۴/۱۱
	کارمزد پرداختی کل بانکهای پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید	۱۰۰/۵۰

به استناد جدول فوق، اختلاف متوسط کارمزد پرداختی بین بانک با کمترین و بیشترین متوسط، ۱۱/۱۴ برابر است. یعنی بانک "پارسیان" به نسبت هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید جذب شده ۱۱/۱۴ برابر بانک "صنعت و معدن" کارمزد پرداخت کرده است. بنابراین بانکهایی مثل "صنعت و معدن"، "توسعه صادرات ایران"، "شهر" و "کارآفرین" در این ماه در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار برای صاحبان حساب، اثربخشتر عمل نموده‌اند.

۵,۴,۱,۱. کارمزد پرداختی بانکهای پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه با احتساب هزینه اجاره بها

لازم به ذکر است که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای هر نصب ابزار کارتخوان فروشگاه نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید و این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت می‌باشد. به طور مثال ابزارهای GPRS هزینه اجاره بالاتری داشته و یا اینکه بسته به توافق شرکت‌ها و بانک پذیرنده مورد نظر، این مبلغ متفاوت است. اما در این بخش به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار

تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و در جدول جداگانه‌ای ارائه شده است.

حال با توجه به بررسی میزان کارمزد پرداختی هر بانک پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده، در این بخش عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به این میزان اضافه می‌گردد. جدول ۱۲-۵، میزان هزینه پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده را نشان می‌دهد. این هزینه شامل جمع مبلغ کارمزد پرداخت شده به اضافه مبلغ اجاره پرداختی به ازای هر کارتخوان می‌باشد. به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق میزان اجاره پرداختی هر بانک به شرکت‌ها، این مبلغ اجاره با توجه به اطلاعات دریافتی به طور متوسط برای کل صنعت مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال ماهانه در نظر گرفته شده است. به این معنی که تعداد ابزارهای نصب شده تراکنش دار در هر ماه به ازای هر بانک ضرب در سیصد هزار ریال به اضافه کل مبلغ کارمزد پرداخت شده، تقسیم بر کل مبالغ پذیرش شده بانک در واحد صد هزار ریال شده است.

جدول ۱۲-۵ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشنده با احتساب هزینه اجاره بها - خرداد ۱۳۹۸

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان (خرداد ۹۸)
۱	بانک صنعت و معدن	۱۲۰
۲	بانک توسعه صادرات ایران	۱۲۳
۳	بانک قوامین	۱۵۱
۴	بانک سرمایه	۱۶۸
۵	بانک کارآفرین	۱۷۳
۶	بانک مسکن	۱۹۱
۷	بانک صادرات ایران	۱۹۷
۸	بانک توسعه تعاون	۲۱۰
۹	بانک تجارت	۲۱۴
۱۰	بانک ملت	۲۲۰

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان (خرداد ۹۸)
۱۱	بانک سپه	۲۲۱
۱۲	بانک آینده	۲۲۵
۱۳	بانک ایران زمین	۲۳۰
۱۴	بانک رفاه کارگران	۲۳۳
۱۵	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲۳۳
۱۶	بانک دی	۲۴۶
۱۷	بانک گردشگری	۲۴۶
۱۸	موسسه اعتباری ملل	۲۴۹
۱۹	موسسه اعتباری نور	۲۵۴
۲۰	بانک شهر	۲۵۹
۲۱	بانک سینا	۲۶۷
۲۲	بانک کشاورزی	۲۷۷
۲۳	بانک انصار	۲۸۸
۲۴	بانک ملی ایران	۲۹۳
۲۵	بانک سامان	۳۰۱
۲۶	بانک قرض الحسنه رسالت	۳۳۶
۲۷	موسسه اعتباری توسعه	۳۴۵
۲۸	شرکت دولتی پست بانک	۳۴۷
۲۹	بانک پاسارگاد	۳۵۴
۳۰	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۳۶۸
۳۱	بانک خاورمیانه	۴۰۸
۳۲	بانک پارسیان	۵۱۲
۳۳	بانک اقتصاد نوین	۵۸۲
۳۴	بانک حکمت ایرانیان	۱,۰۲۷

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان (خرداد ۹۸)
	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزار در کل شبکه	۲۵۸

ملاحظه می‌گردد که احتساب میزان اجاره بهای هر ابزار کارتخوان فروشگاهی منجر با افزایش میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها گردیده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد پرداختی ۲۵۸ ریال را در خرداد ماه ۹۸ به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده پرداخت کرده‌اند. همانگونه که در جدول ۵-۱۲ مشاهده می‌گردد در خرداد ماه ۹۸ بانک "صنعت و معدن" با پرداخت ۱۲۰ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن بانک "توسعه صادرات ایران" با پرداخت ۱۲۳ ریال هزینه (کارمزد + اجاره)، کمترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده و بانک "حکمت ایرانیان" با ۱،۱۲۷ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن به ترتیب بانک "اقتصاد نوین" با ۵۸۲ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و بانک "پارسیان" با ۵۱۲ ریال بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت کرده‌اند. تحلیل اولیه‌ای که در این بخش ارائه می‌شود، حاکی از اهمیت مبلغ اجاره ابزار کارتخوان در اقتصادی بودن صنعت پرداخت برای بانک‌هاست، جمع این هزینه باید نسبت به رسوبی که بانک از موجودی پذیرندگان به دست می‌آورد توجیه پذیر باشد. در صورتی که بانک موفق به جذب رسوبی بیشتر از این مبلغ به ازای هر صد هزار ریال نشود، کاربرد ابزار کارتخوان فروشگاهی برای بانک مقرون به صرفه نخواهد بود. همچنین جدا از مبلغ اجاره، نحوه بازاریابی بانک‌ها و شرکت‌های PSP اهمیت دو چندان می‌یابد. انتخاب پذیرندگان اثربخش، به معنی انتخاب پذیرندگانی که از گردش کافی موجودی به جهت تامین رسوب مورد نظر بانک برخوردار هستند به عاملی مهم جهت سودپذیر بودن ابزار پرداخت برای بانک تبدیل می‌گردد.

به نظر می‌رسد بهتر است بانک‌ها بخشی از هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان خود را از پذیرندگانی که گردش موجودی کافی به جهت تامین هزینه‌های بانک ندارند دریافت کرده و امتیاز تقبل هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان را فقط برای پذیرندگانی که از گردش موجودی کافی برخوردارند در نظر گیرند.

۵,۴,۲. کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، تنها کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است. در این بخش از گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای خرداد ماه ۹۸ محاسبه می‌گردد. در ادامه جدول ۵-۱۳ میزان کارمزد پرداختی هر بانک صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۵-۱۳ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ — خرداد ۱۳۹۸

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (خرداد ۹۸)
۱	بانک خاورمیانه	۶۲
۲	بانک پارسیان	۷۸
۳	بانک کارآفرین	۷۹
۴	بانک توسعه صادرات ایران	۹۳
۵	بانک صنعت و معدن	۱۰۵
۶	بانک مسکن	۱۰۸
۷	بانک ایران زمین	۱۱۵
۸	بانک صادرات ایران	۱۲۹
۹	بانک گردشگری	۱۸۳
۱۰	بانک سرمایه	۱۸۳
۱۱	بانک سینا	۱۹۰
۱۲	موسسه اعتباری نور	۱۹۸
۱۳	بانک دی	۲۰۳
۱۴	بانک ملت	۲۲۲
۱۵	بانک شهر	۲۳۱

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (خرداد ۹۸)
۱۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۲۳۵
۱۷	بانک قوامین	۲۵۶
۱۸	بانک سامان	۲۶۹
۱۹	بانک رفاه کارگران	۲۸۹
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲۹۴
۲۱	بانک پاسارگاد	۲۹۹
۲۲	بانک تجارت	۳۰۵
۲۳	بانک حکمت ایرانیان	۳۰۶
۲۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۳۳۰
۲۵	بانک آینده	۳۳۰
۲۶	بانک ملی ایران	۳۳۴
۲۷	بانک انصار	۳۴۱
۲۸	موسسه اعتباری توسعه	۳۴۳
۲۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۳۷۱
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۴۰۲
۳۱	بانک توسعه تعاون	۴۲۷
۳۲	بانک اقتصاد نوین	۵۱۷
۳۳	بانک کشاورزی	۵۳۰
۳۴	بانک سپه	۵۵۶
۳۵	شرکت دولتی پست بانک	۷۰۳
	کارمزد پرداختی کلی بانک صادرکننده به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ	۲۷۵

با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در این ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۲۷۵ ریال (۲۱ درصد نرخ رشد مثبت نسبت به ماه قبل) کارمزد پرداخت نموده‌اند.

در این بین، در خرداد ماه ۹۸، بانک "خاورمیانه" با ۶۲ ریال و پس از آن بانک "پارسیان" و "کارآفرین" به ترتیب با ۷۸ و ۷۹ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۷۰۳ ریال و پس از آن به ترتیب بانک "سپه" با مبلغ ۵۵۶ ریال دومین بالاترین مبلغ کارمزد و بانک "کشاورزی" با مبلغ ۵۳۰ ریال سومین بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، تنها تعداد تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتر کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش را داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از دارندگان کارت‌های صادر شده توسط بانکشان دریافت کرده‌اند.

۶. جمع‌بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه‌گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص‌های مرتبط امری ضروری و اجتناب‌ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص‌هایی در چهار بخش "شاخص‌های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی"، "بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی خرداد ماه ۱۳۹۸ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی بر خلاف شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت‌های الکترونیک کارتی به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ‌سازی، مزایای امنیتی پرداخت‌های غیر نقدی و با در نظر گیری دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به آذر ماه ۱۳۹۷ می‌باشد.

همچنین در این بخش روند ارزش تراکنش‌های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان بهار ۱۳۹۷ بوده و تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شهریور ماه شاپرک تحقق یافته می‌باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های خرداد ماه ۱۳۹۸ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۲،۱۹۷ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۲،۳۹۱ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۲/۴۸ و ۱۳/۳۷ - درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در خرداد ماه ۱۳۹۸ با رشد ۰/۴۷ درصدی به نزدیک به ۹،۵۸۷ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۷۷/۶۷ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ۱۰/۲۰ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۱۲/۱۴ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های خرداد ماه ۱۳۹۸ با ۸۸/۰۳ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات با ۸۳/۰۲ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۱۳۰، هر ابزار پذیرش موبایلی ۱۱۷ متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۲۶۰ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۰/۰۶ و ۱/۶۹ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۱/۱۲ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر ۱۶۰۷ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۱،۲۴۸ عدد به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۳۶/۸۲ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول خرداد ماه ۱۳۹۸ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۳۲/۴۲ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های خرداد ماه ۱۳۹۸ به ترتیب در اختیار استان‌های ۳، ۱۲ و ۲۱ می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۱ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان ۴۳/۸۲ می‌باشد.

شاخص دهکی خرداد ماه ۱۳۹۸ در قیاس با اردیبهشت، ۲۰/۱۹- درصد افزایش داشته است و در قیاس نقطه به نقطه ۲۱/۷۸- درصد افزایش در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان افزایش شاخص دهکی خرداد ماه ۱۳۹۸ نسبت به اردیبهشت ماه به سبب افزایش ۱۷/۹۰- درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش در دهک دهم در مقابل رشد ۲/۸۷ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش دهک اول، می‌باشد. بیشترین فراوانی تراکنشی در دامنه مبلغی هر سه ابزار پذیرش متعلق به بازه مبلغی ۵۰،۰۰۰ ریال تا ۱۵۰،۰۰۰ ریال می‌باشد.

۲۳/۶۶ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های معادل ۴۵۷،۴۶۶،۵۲۷ تراکنش در بازه مبلغی ۱ تا ۵۰،۰۰۰ ریال، ۳۹/۶۶ درصد تراکنش‌ها معادل ۷۶۷،۰۱۴،۵۴۲ تراکنش در بازه مبلغی ۵۰،۰۰۱ تا ۲۵۰،۰۰۰ ریال و خرداد ۱۳۹۷ درصد معادل خرداد ۱۳۹۸ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۵۰،۰۰۱ ریال می‌باشند.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، دسترس پذیری حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطاهای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

در خرداد ۱۳۹۸ تعداد کل تراکنش‌های ناموفق نسبت به خرداد ۱۳۹۷ با رشد خرداد ۹۸ درصدی مواجه بوده است. تعداد خطاهای گروه‌های پذیرندگی، کسب و کار، کاربری، صادر کنندگی و شاپرکی به ترتیب با رشد اردیبهشت ۹۸ درصدی، خرداد ۹۸ درصدی، اردیبهشت ۹۸ درصدی، خرداد درصدی و ۳۶/۱۲- درصدی همراه بوده است.

میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده خرداد ماه ۱۳۹۸ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۹۷ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه اردیبهشت بدون تغییر می‌باشد و همچنین میزان دسترس‌پذیری محاسبه

شده به ازای شبکه پرداخت در خرداد ماه ۱۳۹۸، ۹۸/۹۵ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به میزان مشابه در اردیبهشت ماه رشد ۰/۱۹- درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۰/۴۲ درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت های PSP حاکی از آن بوده که در خرداد ماه ۹۸ نیز چون گذشته شرکت "به‌پرداخت ملت" بیشترین سهم تعدادی و مبلغی از بازار را به خود اختصاص داده و همچنان در جایگاه نخست قرار گرفته است. هرچند نوسانات این سهم‌ها چندان قابل توجه نیست و در مولفه سهم تعدادی تغییری در ترتیب شرکت‌ها بر حسب بیشترین میزان سهم از تعداد تراکنش‌ها رخ نداده است ولیکن در مولفه سهم مبلغی بین شرکت‌های "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت الکترونیک سداد" جابجایی صورت پذیرفته است.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به شرکت "به‌پرداخت ملت" تعلق داشته است. در خرداد ماه شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های اینترنتی کسب نموده است. بالاترین سهم مبلغی تراکنش‌های اینترنتی نیز در اختیار شرکت "به‌پرداخت ملت" است. همچنین در ماه جاری شرکت "پرداخت نوین آراین" در سهم تعدادی و شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی بالاترین رقم را نشان می‌دهند.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت کارت در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های خرید و سهم تعدادی تراکنش‌های مانده‌گیری به شرکت "به‌پرداخت ملت" تعلق داشته است. در ماه جاری همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده و بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور توسط شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" پوشش داده شده است.

در ماه خرداد شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" با رقم ۰/۰۰۸ درصد، جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به‌دست آورده است. در این ماه شرکت "سایان کارت" همراه با ثبت بیشترین افزایش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها، بالاترین عدد شاخص مذکور را

نیز در اختیار دارد. بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت) به شرکت "الکترونیک کارت دماوند" تعلق داشته است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" و پس از آن دو تا حدودی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "پرداخت نوین آراین"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "آسان پرداخت پرشین" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار کارتخوان فروشگاه‌های حکایت دارد. شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در ابزار پذیرش اینترنتی افزایش و در ابزار پذیرش موبایلی کاهش نشان می‌دهد. مقدار این شاخص در کارتخوان فروشگاه‌های بدون تغییر بوده است. این تغییرات در هیچ یک از ابزارهای پذیرش حایز اهمیت نیست چرا که وضعیت تمرکز بازار تغییری پیدا نکرده است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار تمامی سرویس‌ها است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های خرید، پرداخت قبض و خرید شارژ و همچنین مانده‌گیری در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. مقدار این شاخص در سرویس پرداخت قبض و خرید شارژ کاهش یافته و در دو سرویس دیگر با افزایش جزئی همراه بوده است.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در خرداد ماه، شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های با ۱۵/۷۵ درصد بالاترین سهم را در بین سایر شرکت‌ها به خود اختصاص داده است. شرکت "آسان پرداخت پرشین" با ۶۰/۸۳ درصد و شرکت "به‌پرداخت ملت" با ۹۲/۸۱ درصد به ترتیب در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی بیشترین سهم بازار را پوشش می‌دهند.

در حوزه ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار، شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" با ۱۴/۵۷ درصد بالاترین سهم را به خود اختصاص داده است. همچنین شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۳۸/۹۴ درصد از سهم بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار، در این زمینه از سایر شرکت‌ها پیشی گرفته است.

شرکت "به پرداخت ملت" به گونه ای عمل نموده که با ۷۱/۹۳ درصد بالاترین سهم ابزار پذیرش موبایلی تراکنش دار را کسب کرده است.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی کارخوان فروشگاه های فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که سه شرکت "به پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته اند. این شرکت ها به همراه شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در شاخص اثربخشی کارخوان های فروشگاه های تراکنش دار نیز عددی بالاتر از یک کسب نموده اند. این بدان معناست که شرکت های مذکور هم در بین کارخوان های فعال سیستمی و هم در بین کارخوان های تراکنش دار نسبت سایر شرکت ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می دهند.

در بعد استانی دو شرکت "به پرداخت ملت" و "آسان پرداخت پرشین" در تمام استان ها و شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در غالب استان ها، دارای شاخص اثربخشی کارخوان فروشگاه های بالاتر از یک هستند. همچنین اعداد این شاخص در شرکت های "الکترونیک کارت دماوند" و "پرداخت الکترونیک پارسیان" نشان می دهد که این شرکت ها نیز در برخی از استان های کشور رقم بالاتر از یک را کسب نموده اند. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارخوان های فروشگاه های این شرکت ها به گونه ای بوده در جذب بیشتر تراکنش ها به نسبت سایر شرکت ها موفق تر عمل نموده اند. شرکت "به پرداخت ملت" در تعداد تراکنش های کارخوان فروشگاه های شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" در تعداد ابزار کارخوان فروشگاه های فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان های کشور داشته اند.

با اقدام شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت در حذف پایانه های کم تراکنش و فاقد تراکنش خود، از میزان آن ها در کشور کاسته شده و نرخ رشد منفی ۴۴/۶۹ درصد در آن ثبت گردیده است. عملکرد همه ی شرکت ها به ویژه سه شرکت "کارت اعتباری ایران کیش"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت الکترونیک سداد" در کاهش تعداد این کارخوان ها تاثیرگذار بوده است. در بررسی شرکت ها از منظر نسبت مجموع کارخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه کمترین رقم این شاخص با عددی معادل ۳/۸۲ درصد به شرکت "آسان پرداخت پرشین" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "سایان کارت" مشاهده می شود. بالغ بر ۲۲ درصد از کارخوان های فعال سیستمی این

شرکت، کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش گزارش شده‌اند. به‌طور کلی در خرداد ماه سال ۹۸ سهم کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۳/۲۶ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی و بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده حاکی از آن است که در خرداد ماه ۹۸ همچنان بانک "ملت" به لحاظ تعدادی و مبلغی بیشترین سهم از بازار تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است. همچنین در بررسی بازار تراکنش‌ها به تفکیک ابزارهای پذیرش برای هر بانک، همچنان "بانک ملت" در جایگاه نخست قرار دارد.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاهی انجام گرفته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های "ابزار پذیرش موبایلی" همچنان نشان‌دهنده تمرکز بالا، میزان این شاخص در بازار "ابزار پذیرش اینترنتی" همچنان مبین وجود تمرکز ملایم در بین بانک‌های پذیرنده و میزان این شاخص در ابزار "کارتخوان فروشگاهی" مبین وجود در طبقه رقابتی بوده که این نشان دهنده رقابت صحیح در بازار این ابزار در بین بانک‌های پذیرنده می باشد. میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی، در حوزه ابزار کارتخوان فروشگاهی تغییری نداشته، در حوزه ابزار پذیرش اینترنتی با رشد منفی و در حوزه ابزار پذیرش موبایلی با رشد مثبت در خرداد ۹۸ نسبت به اردیبهشت ماه مواجه بوده است.

در بحث صادرکنندگی کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در خرداد ماه نسبت به اردیبهشت ماه ۹۸ رشد منفی ۲/۹۱ درصدی داشته است و نرخ رشد در دو دسته کارت هدیه و بن کارت و کارت برداشت منفی بوده است.

در بررسی سهم بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در خرداد ماه ۱۳۹۸، بانک "ملی ایران" بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی صادر شده تراکنش‌دار در شبکه شاپرک را داشته و نتایج حاکی از آن بوده که بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار متعلق به بانک "ملی ایران"، بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به بانک "پارسیان" و بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به بانک "ملت" بوده است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به "کارت برداشت" و پس از آن "کارت هدیه و بن کارت" اختصاص داشته و "کارت اعتباری" کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در هر سه دسته کارت با رشد مثبت مواجه بوده است. "کارت هدیه و بن کارت" همچنان در طبقه "رقابتی" (کمتر از ۱۰۰۰)، "کارت اعتباری"، "کارت برداشت" در طبقه تمرکز "ملایم" و "کارت اعتباری" در طبقه تمرکز بالا قرار گرفته اند.

در مقایسه ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرکنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک، بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده در خرداد ماه ۹۸ به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" و "کشاورزی" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرک، مشاهده می‌گردد که سه بانک "ملت"، "سامان" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "تجارت" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد

که به ترتیب بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به بانک‌های "مشترک ایران-ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "صنعت و معدن" تعلق گرفته است.

در بررسی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، سه بانک "ملت"، "سامان" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن" و "صادرات ایران"، بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند.

در بخش آخر از بررسی بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ترسیم وضعیت کلی صنعت و محاسبه برآوردی از میزان کارمزدهای پرداختی بانک‌های پذیرنده و حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت، همانند ماه‌های گذشته به محاسبه "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید پذیرش شده" برای بانک‌های پذیرنده پرداخته شده است. به طور متوسط در خرداد ماه ۱۳۹۸، بانک‌های پذیرنده با ۱۹/۴۴ درصد رشد منفی نسبت به ماه گذشته میزان ۱۲۰/۰۴ ریال از هر صدهزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند که در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "صنعت و معدن" با مبلغ ۱۸/۳۳ ریال از هر صدهزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و بانک "پارسیان" با مبلغ ۲۰۴/۱۱ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده اند.

از آنجایی که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای نصب هر ابزار کارتخوان فروشنده‌ای نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید. این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت است. به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها

به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها اضافه گردیده و شاخص جدید "کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب هزینه اجاره بها" تعریف شده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد پرداختی ۲۵۸ ریال را در خرداد ماه ۹۸ به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده پرداخت کرده‌اند. در خرداد ماه ۹۸ بانک "صنعت و معدن" با پرداخت ۱۲۰ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن بانک "توسعه صادرات ایران" با پرداخت ۱۲۳ ریال هزینه (کارمزد + اجاره)، کمترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده و بانک "حکمت ایرانیان" با ۱,۱۲۷ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن به ترتیب بانک "اقتصاد نوین" با ۵۸۲ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و بانک "پارسیان" با ۵۱۲ ریال بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت کرده‌اند.

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، در این بخش کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است که در بخش آخر گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای این دوره زمانی محاسبه گردیده است. با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در این ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۲۷۵ ریال کارمزد پرداخت نموده‌اند. در کل بانک‌های صادرکننده در خرداد ماه ۹۸، بانک "خاورمیانه" با ۶۲ ریال پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۷۰۳ ریال بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

۷. واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپرک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارتی بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپرک

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت یا شاپرک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت (PSP)

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۳۸}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپرک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپرک فعالیت می‌نماید. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمت پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

بانک صادرکننده^{۳۹}

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

بانک پذیرنده^{۴۰}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبانه"ی^{۴۱} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

انواع خدمات^{۴۲} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

خرید کالا و خدمات^{۴۳}

^{۳۸} Purchasing Good/Services

^{۳۸} Payment Service Provider

^{۳۹} Issuer Bank

^{۴۰} Acquirer Bank Acquirer

^{۴۱} IBAN: International Bank Account Number

^{۴۲}Service Type

وضعیت تراکنش‌ها^{۴۸}

منظور از وضعیت تراکنش‌ها، بررسی موفقیت یا عدم موفقیت تراکنش و در صورت عدم موفقیت دلیل آن می‌باشد. در حال حاضر ۵ گروه مختلف از خطاها شناسایی شده‌اند و تعداد ۱۱۰ کد پاسخ برای انواع خطاهای شناخته شده مطابق استاندارد ISO۸۵۸۳:۲۰۰۳ گزارش‌گیری می‌گردد.

تراکنش موفق کاربری

تراکنشی است که از دید کاربر نهایی موفق بوده است. این تراکنش‌ها با کد پاسخ صفر در سامانه مشخص می‌شوند. هر تراکنش موفق بسته به نوع تراکنش از تعدادی پیام مشخص و مستقل تشکیل شده است که موفق بودن تراکنش حاصل موفقیت در ارسال و دریافت همه این پیام‌هاست.

تراکنش خطای صادرکنندگی و شتابی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، بانک صادرکننده‌ی کارت یا سامانه‌ی شتاب می‌باشد. به این معنا که بانک صادرکننده در زمان مورد نظر قادر به انجام تراکنش نبوده و پیام خطای مرتبط، در شبکه تولید می‌گردد.

تراکنش خطای پذیرندگی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، سوئیچ شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت می‌باشد. این خطاها در هر مرحله از چرخه عمر تراکنش ممکن است که رخ بدهد. در حال حاضر دسترسی پذیری شرکت ارائه‌دهنده‌ی

خدمتی است که دارنده کارت هزینه کالا و خدمات دریافتی را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. این ابزارها شامل ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ی و همچنین ابزار پذیرش اینترنتی یا اصطلاحاً درگاه‌های پرداخت اینترنتی هستند. در حال حاضر به دلایل امنیتی ارائه خرید کالا و خدمات بر روی درگاه‌های پرداخت موبایلی مسدود می‌باشد.

پرداخت قبض^{۴۴}

خدمتی است که با استفاده از آن دارنده کارت هزینه پرداخت‌های شناسه دار (شامل شناسه پرداخت و شناسه قبض) خود را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. پرداخت قبض بر روی همه ابزارهای پذیرش قابل اجراست.

خرید شارژ تلفن همراه^{۴۵}

خدمتی است که دارنده کارت با استفاده از آن اقدام به خرید شارژ تلفن همراه از طریق شبکه پرداخت می‌نماید. این خدمت در زمره خریدهای شناسه‌دار می‌باشد و می‌تواند به دو صورت خرید و شارژ هم‌زمان^{۴۶} و خرید و شارژ غیر هم‌زمان انجام شود.

مانده‌گیری^{۴۷}

خدمتی است که دارنده کارت جهت کسب اطلاع از میزان موجودی حساب متصل به ابزار پرداخت خود، از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت دریافت می‌نماید.

^{۴۷} Balance Inquiry

^{۴۸} Transaction Status

^{۴۴} Bill Payment

^{۴۵} Reload

^{۴۶} Top-up

خدمات پرداخت از طریق تراکنش‌های خطا محاسبه می‌گردد.

تراکنش خطای شاپرک

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل

خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرک

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۴۹}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۵۰} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

^{۵۰} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۴۹} EFTPOS

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "N" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی سه ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در سه ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنج به جهت شناسایی

ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

کارتخوان بدون تراکنش

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش دار)

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۱}، فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۲}، فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال

^{۵۱}Internet Payment Gateway

^{۵۲}Mobile Payment Gateway

کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن‌کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط^{۵۹} نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد محصول این کارت‌ها، ۲X، ۳X و ۴X می‌باشد و کارتهای برون خط^{۶۰} نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلاً بر روی فیزیکی کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری^{۶۱}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده

پرداخت‌های داخل فروشگاه‌های^{۵۳} نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از طریق وب از روی موبایل^{۵۴} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۵}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

انواع کارت‌های رایج در شبکه^{۵۶}

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی)^{۵۷}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام)^{۵۸}

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند.

^{۵۷} Debit card

^{۵۸} prepaid

^{۵۹} online

^{۶۰} offline

^{۶۱} Credit card

^{۵۳} In-Store

^{۵۴} Web-Mobile

^{۵۵} In-App Purchase

^{۵۶} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰).

تراکنش ناتمام^{۶۲}

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثر بخشی کارتخوان فروشگاه‌ها

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و ۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ ۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سویچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد). در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

^{۶۲} Reconciliation Account (RA)

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۳} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۴} تعریف می‌شود. سپرده‌های دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$100 \times \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}}$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

$$\frac{\text{تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشنده‌های فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشنده‌های فعال سیستمی}} = \frac{\text{تعداد کارتخوان فروشنده‌های فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد کل کارتخوان‌های فروشنده‌های فعال سیستمی}}$$

عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشنده‌های شبکه شاپرک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارتخوان‌های شبکه شاپرک به اندازه سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل کارتخوان‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارتخوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل کارتخوان‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$100 \times \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}}$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

^{۶۴} Demand deposits

^{۶۳} Quasi money

متوسط ارزش دهک تراکنش ها
= شاخص توزیع مبلغی دهکی
متوسط ارزش دهک اول تراکنش ها

شاخص هرفیندال-هیرشمن

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه های صنعت برای اندازه گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام ها و تبنی بخش های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه ها در صنعت یا بازار استفاده می شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می دهد. شاخص هرفیندال-هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت ها در سال پایه اندازه گیری شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش ها^{۶۵}

منظور از ارزش اسمی تراکنش ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش ها است که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش ها

اگر در دوره ای، ارزش تراکنش ها بر حسب قیمت های سال پایه اندازه گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

$$= \frac{\text{مبلغ اسمی تراکنش ها در ماه } t}{\text{شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه } t}$$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش ها

برای تعیین دهک ها، تراکنش ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می نماییم که یک دهک از تراکنش های با پایین ترین مبالغ، دهک اول و یک دهک تراکنش های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می شود.

3

The quality of card e-payment services

Quality of services		
The ratio of successful transactions to total	% 91/92	▲
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	% 99/97	▲
The share of each types of errors in transactions		
Acquirer error	% 0/84	▼
Shaparak network error	% 0/41	▼
Issuer error	% 9/59	▲
Cardholder Error	% 87/05	▼
Business error	% 2/11	▲
Services sensed availability		
Network sensed availability	% 98/95	▼
Shaparak sensed availability	% 99/97	▲
Reconciliation account (RA) transactions		
Ratio of reconciliation account transactions to total transactions	% 0/020	▲
percent change of reconciliation account transactions	% 13/98	▼

4

Electronic card payment network market indices in Jun 2019

Active EFTPOS effectiveness			
The highest effectiveness	Beh pardakht Mellat	1/763	▲
The lowest effectiveness	Pardakht Electronic Sepehr	0/519	▲
The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions			
The highest ratio	Sayan Card	% 0/358	▲
The lowest ratio	Pardakht Electronic Sepehr	% 0/008	▼
The ratio of Low Transaction to active EFTPOS			
The Highest ratio	Sayan card	% 22/09	▼
The Lowest ratio	Asan Pardakht Persian	% 3/82	▼

(The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks)

The highest market share					
The highest value share of transactions		% 23/94 Behpardakht Mellat		% 23/58 Bank Mellat	
The highest numerical share of transactions		% 21/20 Behpardakht Mellat		% 24/43 Bank Mellat	
The highest value share of transactions in each terminal					
Internet Payment Gateway		% 32/92 Beh Pardakht Mellat		% 33/29 Bank Mellat	
Mobile Payment Gateway		% 28/82 Asan Pardakht Persian		% 53/93 Bank Mellat	
EFTPOS		% 23/14 Behpardakht Mellat		% 22/49 Bank Mellat	
The highest numerical share of transactions in each of terminals					
Internet Payment Gateway		% 34/42 Asan Pardakht Persian		% 18/95 Persian Bank	
Mobile Payment Gateway		% 34/04 Pardakht Novin Arian		% 60/29 Bank Mellat	
EFTPOS		% 23/54 Behpardakht Mellat		% 22/36 Bank Mellat	
Herfindahl-Hirschman Index					
Internet Payment Gateway		2,310		1,241	
Mobile Payment Gateway		2,650		4,199	
EFTPOS		1,436		961	
The highest share of issuing banks in number of active cards					
Prepaid card		Bank Melli Iran	% 17/52		
Credit card		Bank Mellat Iran	% 45/97		
Debit card		Bank Melli Iran	% 22/51		

Summary of key payment statistics

1

The importance of card payment network in national economy

Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	% 11/43	▶
The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	% 2/58	▶
Value of transactions as a percentage of GDP	% 119/02	▶

2

Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	2,196,776,443	▲
Value of transactions	2,390,797,716 mill IRR	▼

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions (Jun compared to May)	% -13/37	▼
Monthly real growth of value of transactions (Jun compared to May)	% -14/06	▼
Point-to-point nominal growth of the value of transactions	% 27/16	▼
Point-to-point real growth of the value of transactions	% -10/86	▼

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	% 5/80	▼
Mobile Payment Gateway	% 6/18	▲
EFTPOS	% 88/03	▲

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	% 97/06	▲
Bill payment & purchase mobile charge	% 2/94	▼

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	% 83/02	▲
Bill payment & purchase mobile charge	% 12/12	▼
Balance Inquiry	% 4/86	▼

The regional penetration rate

Number of active acceptance Instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	1,607/09	▲
EFTPOS	1,248/17	▲
Mobile Payment Gateway	195/03	▼
Internet Payment Gateway	163/89	▼

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	0/04	▲
EFTPOS	32/42	▲
Mobile Payment Gateway	2/28	▲
Internet Payment Gateway	2/13	▼

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	1,556,963 Tehran	▲
The most change in the number of active EFTPOS terminals	24,255 Tehran	▲
The most number of active EFTPOS terminals per capita	0/178 Yazd	▲
The most number of EFTPOS transactions per capita	43/82 Hormozgan	▼

Decile ratio

The ratio of average value of the tenth decile transactions to the first decile	623/82	▼
---	--------	---

شرکت تجار الکترونیکی پرداخت کارت «شاپراک»

آدرس وب گاه شاپراک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیک:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۳۳۲۸۱۳

نشانی پستی:

ایران، تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاهنظری،

کوچه محمود، پلاک ۱۴

کد پستی: ۱۵۴۷۹۱۴۸۱۱

صندوق پستی: ۸۱۳۴ - ۱۵۸۷۵

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است.

